

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
MLY-YL-2014-0009**

**YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM
ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ**

**HAZIRLAYAN
Beyhan ÖZDEMİR**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ertuğrul ACARTÜRK**

AYDIN – 2014

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
MLY-YL-2014-0009**

**YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM
ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ**

**HAZIRLAYAN
Beyhan ÖZDEMİR**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ertuğrul ACARTÜRK**

AYDIN – 2014

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Maliye anabilim dalı yüksek lisans programı öğrencisi **Beyhan ÖZDEMİR** tarafından hazırlanan “**Yoksullukla Mücadelede Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü**” başlıklı tez 10.06.2014 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Ünvanı, Adı ve Soyadı</u>	<u>Kurumu</u>	<u>İmzası</u>
Prof.Dr. Ertuğrul ACARTÜRK	ADÜ İİBF	
Prof.Dr. Ferhat B. ÖZGEN	ADÜ İİBF	
Yrd.Doc.Dr. Özcan KARAMAN	AYDIN PMYO	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu yüksek lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nun sayılı kararıylatarihinde onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Fatma Neval GENÇ

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı : Beyhan ÖZDEMİR

İmza :

Beyhan ÖZDEMİR

YOKSUL MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN ROLÜ

ÖZET

Dünyada bir yandan zenginlik artarken diğer yandan ise yoksulluk giderek derinleşmektedir. Yoksulluk sadece gelişmemiş ülkelerin sorunu değildir. Bu sorun artık bütün dünya devletlerini ilgilendirmektedir. Yoksulluğun artması ve giderek hızlanması ve devletlerin artık bu sorunla baş edemez hale gelmesi başka çareler aramaya yöneltmiştir. Devletlerin gün geçtikçe hantallaşmasıyla birlikte sivil toplum kuruluşlarının önemi artmıştır.

Türkiye’de de diğer ülkelerde olduğu gibi yoksulluk olgusunun varlığı net bir şekilde görülmektedir. Bu yaşanan olumsuz durum; hızlı nüfus artışı, adaletsiz vergi sistemi, vergi kaçakçılığı, yüksek faiz politikaları, doğa koşulları, yaşanan doğal afetler, çalışamayacak nüfusun fazla olması, piyasada tekelleşmenin artması, işsizlik sorunu, enflasyon, durgunluk, gelir dağılımının adaletsiz olması bütün bunların hepsiyle beslenerek hızla büyümektedir. Yoksulluk olgusu devletlerin mücadelesiyle baş edilemeyecek duruma gelmiştir. Günümüzde bu sorunla baş edebilmek için sivil toplum örgütlerine büyük rol düşmektedir.

Bu çalışmada; Kızılay Derneği, Kimse Yok Mu Derneği ve Oxfam Yardım Kuruluşunun çalışmaları incelenmiş ve anket çalışması gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Sivil Toplum, İşsizlik, Oxfam Yardım Kuruluşu, Kimse Yok Mu Derneği.

Beyhan ÖZDEMİR

THE ROLE OF CIVIL ASSOCIATIONS AT POVERTY STRUGGLE

ABSTRACT

While the prosperity is increasing in the world, on the other hand, poverty is gradually getting deeper. Poverty is not the only problem of undeveloped countries. From now on, this problem concerns the whole world states. The increment of poverty, its gradual acceleration and the states' becoming unable to cope with this problem direct to another solutions. In conjunction with the government's power weakening day after day, the importance of non-governmental organizations has increased.

In Turkey, such as in the other countries, the existence of the fact of poverty is seen clearly. The problem is growing up by being fed with some reasons such as rapid increment of population, unrighteous tax system, evasion of taxes, high interest policies, nature circumstances, natural disaster experiences, the overbalance of unworkable population, the increment of monopolies in the market, the problem of unemployment, inflation, stagnation, the unrighteousness of income distribution. Contemporarily, a great role goes to non-governmental organizations to cope with this problem.

In this study, the works of Kızılay Association, Kimse Yok Mu Association and Oxfam Aid Agency have been surveyed, conduction of poll has been achieved and the obtained data have been evaluated.

Keywords: Poverty, Civil Society, Unemployment, Kimse Yok Mu Association, Oxfam Aid Agency.

ÖNSÖZ

Yoksullukla Mücadelede Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü isimli çalışmamda bana yol gösteren, değerli zamanı ve enerjisini benden esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Ertuğrul ACARTÜRK'e sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim. Ayrıca, tezimi yazmamda benden bilgisini ve yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Özcan KARAMAN'a teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam boyunca bana destek olan sevgili arkadaşım Nur HEPKARŞI' ya teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak bütün hayatım boyunca beni sevgiyle destekleyen ve her zaman yanımda olan babam Ethem ÖZDEMİR ve annem Gülfidan ÖZDEMİR'e sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Beyhan ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL TEMELLER.....	3
1.1. YOKSULLUĞUN TANIMI.....	3
1.2. YOKSULLUK ÇEŞİTLERİ	4
1.2.1. Mutlak Yoksulluk.....	4
1.2.2. Göreli Yoksulluk.....	5
1.2.3. Ultra Yoksulluk.....	6
1.2.4. Objektif ve Sübjektif Yoksulluk.....	6
1.2.5. İnsani Yoksulluk.....	7

1.2.6. Kırsal ve Kentsel Yoksulluk.....	8
1.2.7. ÖzneY Yoksulluk.....	9
1.3. YOKSULLUK ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ.....	9
1.3.1. Kafa Sayım Endeksi.....	9
1.3.2. Yoksulluk Açığı Endeksi.....	10
1.3.3. Yoksullar Arasındaki Gelir Dağılımı.....	10
1.3.4. Sen Endeksi.....	12
1.3.5. Foster, Greer ve Thorbecke Endeksi.....	13
1.4. YOKSULLUK NEDENLERİ.....	13
1.5. YOKSULLUKLA MÜCADELE.....	15
1.5.1. Türkiye'de Cumhuriyet Öncesi Yoksulluk ve Mücadele.....	16
1.5.2. Türkiye'de Cumhuriyet Sonrası Yoksullukla Mücadele ve Kurumsallaşma.....	19
1.5.3. Dünyada Yoksulluk ve Mücadele Yolları.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

2. SİVİL TOPLUM VE SİVİL TOPLUM HAREKETİ.....	28
2.1. SİVİL TOPLUM TANIMI VE ÖZELLİKLERİ	28
2.1.1.Sivil Toplum ve Devlet.....	29
2.1.2. Demokrasi ve Sivil Toplum	30
2.1.3. İslam ve Sivil Toplum.....	31
2.2. DÜNYADA SİVİL TOPLUM.....	33

2.3. TÜRKİYE’DE SİVİL TOPLUM.....	35
2.4. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖZELLİKLERİ VE ÖNEMİ	37
2.5.YOKSULLUKLA MÜCADELE EDEN YARDIM KURULUŞLARI.....	39
2.5.1. Kızılay Derneğinin Kurulması ve Kurumsallaşması.....	39
2.5.1.2. Türkiye Cumhuriyetinde Kızılay.....	40
2.5.1.3.Günümüzde Kızılay.....	42
2.5.2. Yoksullukla Mücadele Eden Kimse Yok Mu Derneğinin Konumu.....	43
2.5.2.1. Derneğin Ortaya Çıkışı ve Kuruluş Amacı.....	42
2.5.2.2. Derneğin Kurumsallaşması.....	44
2.5.2.3 Yoksullukla Mücadele Kapsamında Kimse Yok Mu Derneğinin Çalışmaları.....	45
2.5.2.3.1. Eğitim Yardımı.....	45
2.5.2.3.2. Meslek Edindirme Kursları.....	47
2.5.2.3.3. Kardeş Aile.....	48
2.5.2.3.4. Kurban Yardımları.....	48
2.5.2.3.5. Sağlık Yardımları.....	51
2.5.2.3.6. Ramazan Yardımları.....	53
2.5.3. Yoksullukla Mücadele Eden Oxfam Yardım Kuruluşunun Konumu.....	55
2.5.3.1. Derneğin Ortaya Çıkışı ve Kuruluş Amacı.....	55
2.5.3.2. Eğitim Yardımı	55

2.5.3.3. Sağlık Sorunu.....	56
2.5.3.4. Zengin – Yoksul Ülke Arasında Ki Uçurum.....	58
2.5.3.5. Yoksul Ülkelerin Topraklarının Satılması.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YOKSULLUĞA YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI VE ANKET SORULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	61
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
KAYNAKÇA.....	100
EK1: ANKET SORULARI.....	108
ÖZGEÇMİŞ.....	110

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
FGT	: Foster,Greer ve Therbecke Endeksi
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
KEDV	: Kadın Emegini Destekleme Vakfı
KSE	: Kafa Sayım Endeksi
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
SHÇEK	: Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurulu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
SYDTF	: Sosyal Dayanışma Teşvik Fonu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNMP	: Birleşmiş Milletler Milenyum Programı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Lorenz Eğrisi.....	1
-------------------------------	---

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Ankete Katılan Katımcıların Cinsiyeti.....	61
Grafik 2. Ankete Katılan Katılımcıların Yaş Aralığı.....	62
Grafik 3. Ankete Katılan Katılımcıların Eğitim Durumu.....	63
Grafik 4. Ankete Katılan Katılımcıların Gelir Seviyeleri.....	64
Grafik 5. Kendinizi siyasi yelpazenin neresinde değerlendirirsiniz?	65
Grafik 6. Ülkemizin sorunlarını önem derecesine göre birden başlayarak (1, 2, 3...) sıralayınız.....	66
Grafik 7. Yoksulluk küresel bir sorundur.....	67
Grafik 8. Yardım derneklerine bağış yaparım.....	68
Grafik 9. Düzenli yardım ve bağış yaparım.....	69
Grafik 10. Ekonomik kalkınma ile yoksulluk çözülür. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	70
Grafik 11. Yoksullara yardımda bulunmak insani bir görevdir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	71
Grafik 12. Yardım derneklerinin hedef kitlesi tüm ihtiyaç sahipleri mağdurlardır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	72
Grafik 13. Yoksullara yardım ederim. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	73
Grafik 14. Savaş ve doğal afetlerde yardım dernekleri mağdurları gözetir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	74
Grafik 15. Yardım dernekleri hiçbir kar amacı ve çıkar gütmmezler. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	75

Grafik 16. Dernekler yardım konusunda hayırseverleri organize eder. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	76
Grafik 17. Yardım dernekleri yoksullukla mücadelede son derece faydalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	77
Grafik 18. Yoksullukla mücadelede devletin, derneklerin, bireylerin, topyekûn hepimizin görevidir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	78
Grafik 19. Türk yardım dernekleri yurtdışında faaliyet göstermemelidir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	79
Grafik 20. Yoksulluk toplumlardaki barış ve huzur ortamını tehdit eder. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	80
Grafik 21. Yardım derneklerine güvenmediğim için yardım yapmıyorum. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	81
Grafik 22. Yoksulluk yalnız devlet politikaları ile biter. Derneklere ihtiyaç yoktur. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	82
Grafik 23. Yoksullukla mücadele devletin görevi olduğu için yoksullara yardım yapmıyorum. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	83
Grafik 24. Yardım dernekleri ve devlet kurumları arasında işbirliği olmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	84
Grafik 25. İnsanların yardım duyguları cemaatler ve tarikatlar tarafından suiistimal edilmektedir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	85
Grafik 26. Yardım dernekleri ihtiyaç sahipleri ve hayırseverler arasında bir köprüdür. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	86
Grafik 27. Yardım derneklerine ihtiyaç yoktur hepsi kapatılmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....	87

- Grafik 28.** Yardım derneklerinin yurtdışı faaliyetleri ülkemiz için faydalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....88
- Grafik 29.** Yoksullukla mücadelede yardım derneklerinin yetersiz buluyorum. Sorusunun Değerlendirilmesi.....89
- Grafik 30.** Yoksullukla mücadele sadece devletin görevidir. Sorusunun Değerlendirilmesi.....90
- Grafik 31.** Yardım dernekleri sadece ülkemizde ki yoksullara yardım yapmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi.....91
- Grafik 32.** Dernekler ihtiyaç yoktur hepsi kapatılmalıdır sorusunu eğitim durumuna göre değerlendirdiğimizde.....92
- Grafik 33.** Yardım derneklerine ihtiyaç yoktur. Hepsini kapatılmalıdır sorusunu siyasi yelpazeye göre değerlendirdiğimizde.....93
- Grafik 34.** Ülkemizin en önemli sorunu işsizliktir sorusunu yaş aralığına göre değerlendirdiğimizde.....94
- Grafik 35.** Yardım derneklerine bağış yaparım sorusunu gelir seviyesine göre değerlendirdiğimizde.....95
- Grafik 36.** Düzenli yardım ve bağış yaparım sorusunu gelir seviyesine göre değerlendirdiğimizde.....96

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1.1:** Türkiye’de Hane halkı Büyüklüğüne Göre Yoksulluk Sınırı, 2007-2010.....21
- Tablo 1.2:** Kişi Başına Düşen Milli Gelir Düzeyleri Bakımından Dünyanın En Yoksul ve En Zengin 10 Ülkesi (Kişi Başına Düşen GSMH(\$), 2008, Satın Alma Gücü Paritesi İle).....24

EKLER LİSTESİ

Ek1: Anket Soruları.....	107
--------------------------	-----

GİRİŞ

Literatürde yoksullukla ilgili birçok tanım yapılsa da yoksulluk genel olarak “Kişilerin hayatlarını idam ettire bilmeleri için gerekli asgari hayat düzeyini sürdürecektel gelire sahip olamamaları durumudur” şeklinde genel bir tanım yapılabilir.

Günümüzde yoksulluk oranının gün geçtikçe artması ve hızla yayılması bu sorunla mücadele etmeyi zorunlu hale getirmiştir. Yoksullukla mücadelenin olmazsa olmazları olarak karşımıza, resmi kurumlar, sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar çıkmaktadır. Yoksulluk gibi önemli bir sorunla mücadele ederken bu kurumların el ele mücadele etmesi gerekmektedir. Devletin küçülmesi ve devletin müdahaleci devlet olma özelliğini yitirmesiyle birlikte devletler artık yoksulluk gibi önemli bir sorunla tek başına mücadele edemeyecek duruma gelmiştir. Devletinde desteği ile Sivil Toplum Kuruluşları yoksullukla mücadele de devletin yanında tamamlayıcı görev üstlenmektedir.

Yoksulluk günümüzde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerin sorunu gibi gözükse de aslında gelişmiş ülkelerinde bu konuda ciddi sorunlar yaşadığını görmekteyiz. Dünya gelinde yaşanan gelir dağılımının daha adil olabilmesi için devletler bu konuyla alakalı çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Devletlerin bu konuyla alakalı çalışmaları; eğitim, gıda, sağlık, barınma gibi en temel ihtiyaçların karşılanması amacıyla uyguladığı programlar ve bu programlar sayesinde yoksullara sağlanan transferlerdir. Yoksullukla mücadele de sadece hükümetlerin aldığı önlemler yeterli değildir, halkın bu konuda bilinçlenmesi için sivil toplum kuruluşlarına büyük rol düşmektedir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; yoksulluğun tanımı, yoksulluk çeşitleri, yoksulluk ölçüm yöntemleri, yoksulluk nedenleri, yoksullukla mücadele yöntemleri ve Osmanlı Devleti, Türkiye Cumhuriyeti ve dünyada yoksulluk sorunu ve yoksullukla mücadele yöntemleri ele alınmıştır. Ayrıca birinci bölümde Sivil Toplum Kuruluşları'nın tanım ve özellikleri, dünyada sivil toplum, Osmanlı'da sivil toplum ve Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının yoksulluğu azaltmada nasıl bir rol üstlendikleri üzerine değinilmiş ve yoksullukla mücadelede sivil toplum kuruluşlarının

önemi anlatılmıştır. İkinci bölümde ise yoksullukla mücadele eden Kimse Yok Mu Derneği ve Oxfam Yardım Kuruluşu'nun çalışmaları anlatılmıştır. Üçüncü bölümde; anket ve derinlemesine mülakat teknikleri kullanılarak analiz yapılmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde, araştırma verileri neticesinde genel değerlendirilme yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL TEMELLER

1.1 YOKSULLUĞUN TANIMI

Yoksulluk, tarih boyunca en önemli sorunlardan biri olmuştur. Her toplumun bazı durumlara göre tabakalaşmıştır. Bu oluşan tabakalaşmanın altında yer almak zorunda kalan sınıfları yoksullar olarak tanımlayabiliriz.

Yoksulluk tanımı ve ölçüm yöntemleri 19. yüzyılın sonlarında İngiltere’de gelir ve tüketim harcamalarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar da mutlak yoksulluk sınırı belirlenmiştir. Bu yaklaşım açısından yoksulluğun tanımını yapacak olursak yoksulluk, insanların ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli kaynaklara sahip olamama durumudur (Kaya, 2009: 12). Yani kısacası yoksulluk, haklın veya belirli bir kesimin asgari yaşam standartlarını devam ettirmek için gerekli olan gıda, barınma, giyim gibi sadece en temel ihtiyaçları karşılayabilmesidir (Uzun, 2003: 156). Bu tanıma mutlak yoksullukta diyebiliriz.

Yoksulluk asgari yaşam standardının gerekli kıldığı temel ihtiyaçları karşılamaya yeterli gelirin elde edilmemesi durumu olarak da tanımlana bilir. Başka bir yaklaşıma göre, yoksulluk kavramının mutlak bir standarda bağlı kalması amaçlanmıştır. Bu mutlak standart yaşamın olmazsa olmaz gereksinimleri olan yiyecek, içecek, giyecek, konut gibi maddi olanakları sağlayabilecek gelir düzeyini ifade etmektedir. Bireyin bu olmazsa olmaz gereksinimleri yaşamını devam ettirmek için karşılanması gerekmektedir. Bunun içinde belli bir gelire sahip olmalıdır. İşte bu gelire sahip olmayan kişileri yoksul olarak sayabiliriz (Bağdemir, 2002: 2).

Bauman’a göre ise yoksulluk, “*Normal yaşamı sürdürmek için gerek duyulan her şeyden mahrum bırakılma, istenilen düzeyde olamama demektir. Bu durum, kendini beğenmeme, utanç ya da suçluluk duymayla sonuçlanmaktadır. Bunun yanı sıra yoksulluk, mevcut toplumda mutlu bir yaşamı ifade eden tüm imkânlardan yoksun bırakılmak*” anlamını içermektedir (Bauman, 1999: 60).

Sosyal bilimlerde açısından yoksulluk kavramının tanımını yapacak olursak, yoksulluk; maddi imkânsızlık, güçsüzlükten başka bir şey değildir. Maddi yoksulluk ise, yeterli kaynaklara sahip olmama durumudur. Görüldüğü gibi sosyal bilimler yoksulluğu temelde iktisadi boyutu ile ele alınmaktadır.

Lipton (1997), “*Yoksulluğu kişi başına özel tüketimin belirli bir düzeyin altında kaldığı durum*” olarak adlandırmıştır (Lipton, 1997: 1001’den aktaran Dinçoflaz, 2009: 16).

Yoksulluk, günlük ihtiyaçları veya bu ihtiyaçların büyük bir kısmını karşılayacak gelire sahip olmama durumudur. Bunlar; içecek, yiyecek, barınma, giyim gibi temel ihtiyaçların karşılayacak imkanların olmamasıdır. Görüldüğü gibi farklı yoksulluk tanımları mevcuttur. Bu farklı yoksulluk kavramları farklı ölçüm yöntemlerini de beraberinde getirmiştir. Yoksulluğu ölçmenin evrensel bir yöntemi yoktur.

1.2. YOKSULLUK ÇEŞİTLERİ

Genel olarak bakacak olursak yoksulluğu ölçmede en çok tercih edilen iki yaklaşım vardır. Biri mutlak yoksulluk diğeri ise görelî yoksulluktur. Mutlak yoksulluk; bireyin yaşamını devam ettirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu asgari temel ihtiyaçlarını içererek bir gelir düzeyini tanımlamaktadır. Görelî yoksulluk ise; bireyler arasında ki gelir kaynaklarına sahip olma kabiliyeti arasındaki farkı ifade eder.

Günümüzde yoksulluk literatürüne yeni yeni yaklaşımlar eklenmiştir. Bunlar; ultra yoksulluk, objektif yoksulluk ve sübjektif yoksulluk, insani yoksulluk, kırsal ve kentsel yoksulluk, öznel yoksulluk gibi diğeri yoksulluk çeşitleri eklenerek daha detaylı bir sınıflandırma yapmak artık günümüzde mümkündür.

1.2.1. Mutlak Yoksulluk

Bireyin yaşamını devam ettirebilmek amacıyla ihtiyaç duyduğu asgari temel ihtiyaçlarını içererek bir gelir düzeyini tanımlamaktadır. Bu düzeyi belirleyen ise, bireyin veya ailenin geliri olmaktadır. Burada iki temel unsur göze alınır: İlki, aile büyüklüğü ile en düşük seviyede tüketilecek mal ve hizmet ihtiyaçları; ikincisi, bu

ihtiyaçları karşılayacak harcama miktarının belirleyicisi olarak mal ve hizmetlerin fiyatları. Bu noktadan hareketle elde edilen asgari gelir, mutlak yoksulluk sınırı olarak kabul edilir ve yoksulluk da buna göre sınıflandırılır (Özen, 2006: 10).

Ulusal yoksulluk sınırı belirleyen gelişmekte olan ülkeler, yoksulluk sınırını belirlerken genellikle gıda yoksulluğu metodunu kullanırlar. Gıda yoksulluğunu ölçmede ise, temel ihtiyaçların maliyeti, gıda enerjisi ve gıda paylaşımı gibi üç farklı yaklaşımdan söz edilebilir. Ulusal yoksulluk sınırlarının yanında uluslararası karşılaştırma yapabilmek amacıyla Dünya Bankası tarafından belirlenen 1 ya da 2 dolarlık yoksulluk sınırlarından da yararlanılmaktadır (Gündoğan, 2008: 47).

1.2.2. Göreli Yoksulluk

Görelî yoksulluk, insanın bir toplumsal varlık olmasından yola çıkmaktadır. Bu tanıma göre, yoksulluk sadece kaynaklara erişememe ve yaşamı sürdürme meselesi değildir. Yoksulluk, kişi ya da hane halkının, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilen asgari bir yaşam düzeyine sahip olup olmadığı ile alakalı bir konudur. Bu nedenle göreli yoksulluk kavramı farklı grupların sahip olduğu mutlak gelir düzeyinden daha ziyade gelir ve refahın dağılımındaki farklılıklara odaklanır. Başka bir ifade ile göreli yoksulluk kavramı, yoksul hane halkı veya birey ile o toplumda yaşayan ve mevcut koşullara göre ortalama bir gelire sahip olan hane halkı veya birey arasındaki gelir kaynaklarına sahip olma kabiliyeti arasındaki farkı ifade eder (Gündoğan, 2008: 47).

Kapitalizmin, çağımızın şartlarına göre tekrardan yorumlanması, yoksulluğun da yeniden yorumlanmasını zorunlu kılmıştır. Neo-liberal ekonomik anlayış ise yoksulluğu, gerektiği kadar tüketememe olarak tanımlamaktadır. Bu yeni tanım göreli yoksulluğu ön plana çıkartmıştır. Görelî yoksulluk, eşit şartlarda yaşamayan zengin sayabileceğimiz toplumların sorunudur (Alcock, 1993: 8).

Bu yoksulluk yönteminin ölçümünün hesaplanmasında yoksullukların toplumun ortalama refah düzeyinin belirli bir çizginin altında olması dikkate alınır. Literatürde kabul görmüş uygulamaya göre toplumun ortalama gelir düzeyinin %50'sinden daha az gelire sahip hane hakları göreli yoksul hane halklarıdır (Döşeyen, 2007:6). Yani göreli

yoksullukta kabul edilmiş yaşam standartları altında yaşamak zorunda kalan kısım yoksul olarak nitelendirilmektedir.

1.2.3. Ultra Yoksulluk

Gelirinin tamamını harcadığı halde, mutlak yoksulluk ölçütü esas alınan günlük kalori miktarının yalnızca %80'ini karşılayabilenler olarak tanımlanmaktadır. Ultra yoksulların yoksulluk durumlarının beş yıldan daha fazla sürmesi halinde, yoksulluğu yaşayan kişilerin durumlarının düzeltilmesinin olanaksız olduğu savunmakta ve bu kategorideki kişileri 'kronik yoksul' olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Morduch'a (Morduch, 1994) göre yoksulluk kronik ve geçici olarak ikiye ayrılmaktadır ve yoksulluğun sürekli halde devam etmesi o ailenin kronik yoksul olmasına, yoksulluğun hayatın sadece belirli bir evresine tekabül etmesi yoksulluğun geçici olduğunu göstermektedir (Döşeyen, 2007: 7).

1.2.4. Objektif ve Sübjektif Yoksulluk

Objektif bakış açısı, yoksulluğu neyin oluşturduğu ve insanların onları yoksullaştırıcı durumlarından çıkartmak için neye gereksinim duyulduğu gibi normatif yargıları içermektedir. Sübjektif yaklaşım ise, insanların hizmetlere ve mallara ne kadar değer verdiğine, onlar hakkındaki tercihlerinin ne olduğunu araştırır.

Yoksulluk objektif bir görüngü olarak görülüyorsa, düşük kaynaklar ve zayıf yaşam koşulları yoksulluğun ifade ediliş biçimi olarak görülebilir. Kaynaklar; maddi, sosyal, kişisel kaynaklar şeklinde üç gruba ayrılır. Maddi kaynakların eksikliği harcanabilir gelir şeklinde ölçülür. Sosyal ve kişisel kaynaklar, yoksulluk araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaz oysaki kişinin refahı üzerinde büyük etkileri vardır. Bunun nedeni ise; sosyal ve kişisel kaynaklar hakkında bilgi içeren güvenilir verilerin yokluğu olabilir. Gelir ve diğer maddi kaynaklara ait veriyi toplamak ve onlara daha kolay biçimde ulaşmak mümkündür (Beken, 2006: 12).

Sübjektif yoksulluk kamu araştırmalarından veya anket vasıtasıyla araştırılmaktadır. Sübjektif yoksullukta kullanılan anket yöntemi güvenilir verilere sahip olmadığından dolayı çok eleştirilmektedir. Yoksulluk çizgisi toplumda yaşayan bireylerin belirlediği asgari geçim düzeyini esas alarak oluşturulmaktadır. Bu ölçüm

yöntemi bizlere yoksulluk çizgisinin gidişatını belirlemek ve temel ihtiyaçların karşılanmamasını belirlemek üzere kullanılabilir (Rio Group, 2006: 80'den aktaran Özpınar vd., 2012: 69).

1.2.5. İnsani Yoksulluk

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından ortaya atılmış yeni yoksulluk kavramıdır. Gelir yoksulluğunun ölçümleri yapılırken ülkede bazı belli yiyecekleri satın almak için gerekli gelir temel alınırken, insani yoksullukta ise ülkede yaşayan bireylerin yoksulluğunun ölçülmesinde eğitim, sağlık, ekonomik, sosyal fırsatlardan yararlanma gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu yoksulluk üç ölçütten yola çıkarak belirlenmektedir.

- Yaşam Süresi: Uzun bir ömürden yoksun olmak yoksulluğun önemli sonuçlarından birisidir. UNDP, 40 yaşının altındaki ömrü insani yoksulluk olarak kabul değerlendirmektedir (Gündoğan, 2008: 49):
- Eğitim: Eğitim imkânlarının yeterli olmaması, insani yoksulluğun diğer önemli bir göstergesidir.
- Ekonomik ve Sosyal İmkânlar: Bireyin ekonomik ve sosyal imkânlardan yoksun kalması insani yoksulluğun diğer önemli göstergesidir.

UNDP başlıca 3 ana başlık altında ekonomik ve sosyal imkânlara sahip olma kriterlerini sıralamıştır:

- Temel sağlık imkânlarından yararlanamayan nüfusun yüzdesi,
- Sağlıklı içme suyuna sahip olmayan nüfusun yüzdesi,
- 5 yaşının altında ve yeterli derecede beslenemeyen nüfusun yüzdesi,

Bu üç kriterin ortalaması alınarak “insani yoksulluk indeksi” hesaplanır (Gündoğan, 2008: 49).

1.2.6. Kırsal ve Kentsel Yoksulluk

Yoksulluk temel niteliklerine ve boyutu açısından yaşanılan yere göre farklılık göstermektedir. Kırsal ve kentsel yoksulluk, konut yoğunluğu, konut türü, kamu hizmetlerinin düzeyi, nüfusun çokluğu azlığı, tarım dışı işlerle uğraşanların çokluğu gibi bazı kıstaslara göre yoksul kişiler belirlenir.

Genel olarak bakacak olursak kırsal yoksullar güvenlik, bağımsızlık, kimlik, saygı, sosyal ilişkilerin samimiyeti ve gerçekliği, kararlarını almasında ki özgürlük, hukuki ve siyasi haklar gibi yoksulluğun nitelik tarafına önem verirken kentsel yoksullar, yeterli olmayan gelir, yetersiz tüketim gibi niteliksel boyutunu önemsemektedirler (Bolayır, 2007: 43).

Kırsal yerleşim yerinde yaşayanların refah düzeyleri kentsel alanlarda yaşayanların refah düzeylerinden daha düşüktür. Dünya nüfusu artık miktar olarak da oransal olarak da daha fazla kentlerde yaşanmaktadır. Kentsel sürecin devam ettiği ve nüfusun çoğunluğunun kentlerde yaşıyor olması gerçeğinin yanında azımsanmayacak bir kır nüfusunun varlığı da bir gerçektir. Türkiye kırsal nüfusun en fazla olduğu ülkelerden biridir. Türkiye’de kırsal yoksulluk hem oransal olarak daha yüksek hem de bu yoksulluğun, kentsel yoksulluğu besleyerek buna neden olma özelliği de vardır. Kentsel yoksulluk nüfusunu oluşturan kesim genelde kırsal alanlardan göç edip gelen nüfustur. Bu yüzden kırsal alan, kentsel yoksulluğun nedenlerinden biridir.

Kırsal kesimin, içinde bulunduğu durumun zorluğu yanında kamunun sunmuş olduğu kaynaklara ulaşması da oldukça zordur. Kentsel alanda bulunan birçok hizmetten kırsal alanda yaşayan yararlanamamakta ya da en az şekilde faydalana bilmektedir. Bu bölgelerdeki eğitim, alt yapı, sağlık, konut kalitesi gibi yetersizlikler kırsal alanda yaşayan nüfusu kente göç etmeye zorlamaktadır.

Kentsel alanlarda gelir olanakları daha da zordur. Yoksullukla zenginliğin aynı ortamda kıyaslanması durumundan ötürü yoksulluk algısı daha da büyümektedir. Kentte temel gıda, barınma ve temel tüketim satılır durumdadır. Kentte para genel belirleyici durumdadır.

Yoksullukla boğuşan kesim, kente göç edip köyle bağlantısını kestiği zaman yoksulluğa düşme durumu çok yüksektir. Köyle bağlantısını koparmayan kesim daha iyi şartlarda yaşamını sürdürmektedir. Kentte yaşayan yoksulların yaşamlarını sürdürebilmeleri için kırsal yoksulluk içinde yaşayan insanlara göre daha fazla refaha ve daha fazla gelire sahip olmaları gerekir. Kırsal alanlarda yaşayanların hayta kalabilmeleri için birkaç dönüm toprak ve geçimini sağlayabilecek kadar hayvan hayatlarını idame ettirmeleri için yeterli oluyorken kent yoksulları için bunlar yeterli olmamaktadır. Kentte yoksulluk daha belirgindir. Kentte yaşam maliyetinin yükselmesi, mutlak yoksullar açısından bakacak olursak çok zorlu bir yaşam mücadelesi olacaktır. Kentte su kullanımı, kanalizasyon maliyeti ücretli olarak kullanılırken kırlarda yaşayanlar için bunların bir maliyeti yoktur. Kentsel yaşam tamamen para ekonomisine bağlıdır ve bu yüzden geliri olmayan yoksulların ayakta kalması oldukça zordur (Kesgin, 2007: 17–18).

1.2.7. Öznel Yoksulluk

Bu yoksulluk çeşidi diğer yoksulluk düzeylerinin belirlenmesinden farklı bir yaklaşımla belirlenmektedir. Bu yaklaşıma göre toplumun kabul edeceği minimum yaşam standardı olması sebebi ile yoksulluk sınırının büyük ölçekli anketler yardımı ile yine topluma sorarak belirlenmektedir. “Bu toplumda 4 kişilik ailenin geçinebilmesi için ne kadarlık bir gelire olması gerekir” sorusu sorulmaktadır. Zamanla reel olarak artan yoksulluk çizgilerinin bu anketler yardımı ile belirlenmesi ile yoksullukta ki değişimler incelenmektedir (Gürsel vd, 2000).

1.3. YOKSULLUK ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ

Yoksulluk kavramı geniş bir kavramdır. Ülkede kim ne kadar yoksul bu araştırılmalıdır. Yoksul olarak kabul edilen bireyler arasında, mülkiyet gelir vb. eşitsizliklere rastlanmaktadır. Bu yüzden yoksulluk ölçüm yöntemleri beş yaklaşımla açıklayacağız bunlar:

- Kafa Sayım Endeksi
- Yoksul Açığı Endeksi
- Yoksullar Arasında Gelir Dağılımı

- FGT Endeksi yaklaşımlarıdır.

1.3.1. Kafa Sayım Endeksi

Yoksulluk ölçümünde en çok tercih edilen yöntemdir. Burada yoksulluk sınırının altında kalan kişilerin toplam nüfusa oranının yüzdesidir.

$$KSE = (Y/M) *100$$

Burada Y yoksulluk sınırı altında yer alan yoksulların sayısını, N ise toplam nüfusu ifade etmektedir (Bildirici, 2011: 9).

Kafa Sayım Endeksi, yoksulluk sınırı altında bulunan bireylerin sayısında meydana gelebilecek değişimleri izlemekte başvurulan bir yöntemdir.

Kafa Sayım Endeksi'nin bazı eksik yönleri bulunmaktadır. Bunlar:

- Yoksulluğun şiddeti hakkında bilgi vermemesi
- Yoksul kesimin yoksulluktan kurtulması için ne kadar gelire ihtiyacı olduğunun belirlenmemesi
- Yoksulluk sınırı altında kalan nüfus arasındaki gelir dağılımına duyarlı olması (Tomruk, 2006: 18).

Kafa Sayım Endeksi'nin eksik yönlerinin olması ve yapılan eleştirilerin artması üzerine yoksulluk açığı endeksi ve daha sonra bu iki endeksi gelir dağılımıyla inceleyen Sen Endeksi ortaya çıkmıştır (Bildirici, 2011: 9).

1.3.2. Yoksulluk Açığı Endeksi

Yoksulluk oranına kıyasla yoksulluğun şiddeti hakkında bize bilgi verir (Döşeyen, 2007). Bu endeks, her bir yoksul kişinin toplam gelir açığının toplam tüketimin bir yüzdesi olarak açıklanmasıdır. Yoksulluk Açığı Endeksi yoksulluk sınırı arasındaki açığı yüzdeler olarak ifade etmektedir (Tomruk, 2006: 19).

$$P1 = \frac{1}{n} \sum_{i \in Q} \frac{(z_i - y_i)}{z_i}$$

Burada n ; nüfusun büyüklüğünü, y_i ; ferdin tüketimini z_i ; yoksulluk sınırını ifade eder (Tomruk, 2006: 19).

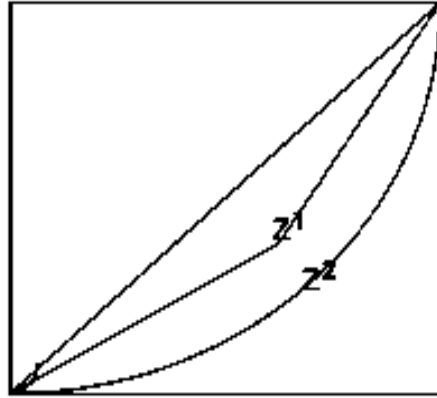
1.3.3. Yoksullar Arasındaki Gelir Dağılımı

Bu ölçüm yöntemi bütün nüfusun gelir dağılımı yerine sadece yoksulların gelir dağılımını bize göstermektedir. Bu alanda en çok kullanılan yöntemler Gini Katsayısı ve Lorenz Eğrisi'dir.

Lorenz eğrisi bize toplam gelir payları ile hane halklarının nüfus payları arasındaki ilişkileri gösteren grafiksel bir anlatım şeklidir.

Şekil 1.1: Lorenz Eğrisi

Gelir % (Gelirin Birikimli Yüzdeleri) L

O

T Nüfus % (Birikimli Hane Halkı Yüzdeleri)

Lorenz eğrisinin yoksullar arasında ki gelir dağılımına uygulandığı zaman dikey eksen yoksulların elde ettiği gelirin birikimli yüzdelerini, yatay eksen de ise yoksul nüfusun birikimli hane halkı yüzdelerini göstermektedir. 45 derecelik açı ile dikey ve yatay eksenin birleştiği noktadan çıkarılan doğru ise mutlak eşitlik doğrusudur. Mutlak eşitlik doğrusu üzerinde gelirin bireyler ve haneler arasında eşit orandan dağıtılmış olduğu kabul edilmektedir.

$$G = \frac{\text{Lorenz eğrisi ve eşitsizlik doğrusu ile çevrilmiş olan alan (OZL)}}{\text{Eşitsizlik doğrusu ile yatay eksen tarafından çevrilmiş toplam alan (OLT)}}$$

Gini katsayısı $0 < G < 1$ arasındadır. Gini katsayısı 0 değeri alıyorsa adil bir gelir dağılımını, 1'e doğru yaklaşıyorsa bozuk gelir dağılımını temsil eder. Değer 1'e doğru yaklaşıyorsa bozuk gelir dağılımını temsil eder. Değer 1'e doğru yaklaşırsa eşitsizlik derecesi artacaktır (Tomruk, 2006: 20)

1.3.4. Sen Endeksi

A.Sen'e göre, yoksulluğun ölçülmesinde iki önemli problem vardır. Bunlardan biri tüm nüfus içerisinde yoksul nüfusu tanımlamak, ikincisi ise yoksullar hakkında yoksulluk endeksi kurmak. A. Sen bu çalışmasında, yoksullar arasında kim daha yoksul kim daha iyi durumda, kim en yoksul şeklinde analiz çalışması yapabilmek için bu endeksi önermektedir (Bildirici, 2011: 10).

Bu endeksin yoksulluk ölçümlerine verdiği en önemli katkı, yoksul bir hane halkının geliri düştüğü zaman yoksulluk endeksinin artması gerekir. yoksul bir hane halkından daha yüksek gelire sahip yoksul bir hane halkına transfer ettiği zaman yoksulluk endeksinin artması gerekir. Aksiyomların koşullarını yerine getirerek kafa Sayım Oranı'nın temel eksikliklerini ortadan kaldırmaktır. Sen endeksi kafa sayım Oranı'nı, yoksullar arasındaki gelir dağılımını ve yoksulluk açığını birlikte ele almaktadır (Bildirici, 2011: 10).

$$SI = HC \times IG \times (1 + GI)$$

HC; Kafa Sayım Oranını, **IG**; Gelir Açığını, **GI** ise Gini Katsayısını göstermektedir (Bildirici, 2011: 10).

1.3.5. Foster, Greer ve Thorbecke Endeksi

Fosterr, Greer ve Thorbecke Endeksi yoksulluk ölçüm arasında en kapsamlı yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntem bize farklı gruplar arasında yaşanan yoksulluğun etkisini göstermekte ve bu gruplar arasında karşılaştırma imkânı sunmaktadır (Tomruk, 2006: 22). Bu yöntem bizlere yoksulların sayısını ve yoksulluğun derinliği hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca bu yöntem sayesinde farklı gruplar arasında görelî yoksulluğun ölçümü de yapılabilinmektedir. Foster, Greer ve Thorbecke Endeksi, nüfusun ağırlığına göre toplanarak ayrıştırılabilinmektedir. Bu endeks Sen tarafından önerilen ana özellikleri vermektedir. Sen endeksinde yoksulluk, yoksulların gelir açığının ağırlıklı toplamı iken Foster, Greer ve Thorbecke Endeksi, Sen endeksinin aksine açığın kendi ağırlığını almaktadır (Cafri, 2009: 22).

$$P_{\alpha}(y, z) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^q \left(\frac{z - y_i}{z} \right)^{\alpha}$$

n: gözlem kişi sayısı

q: yoksul sayısı

y: yoksul bireylerin eşdeğer geliri

z: yoksulluk eşiği

α : bireysel yoksulluk açığı için tartı parametresi ($\alpha \geq 0$ için ölçüler tanımlanır ve α indeksin yoksulluğa duyarlılığının bir göstergesidir).

1.4. YOKSULLUK NEDENLERİ

Yoksulluğun birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenler bütün dünya ülkelerinin nerdeyse hepsinde aynı nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Yoksulluk tanımı, düzeyi, görünümü ve bunların zaman içinde yaşadığı değişim detaylı bir şekilde incelenmeli ve bunlardan yola çıkarak yoksullukla mücadele politikaları belirlenmelidir (Kılıç, 2013: 10). Hızlı nüfus artışı, adaletsiz vergi sistemi, vergi kaçakçılığı, yüksek

faiz politikaları, doğa koşulları, yaşanan doğal afetler, çalışamayacak nüfusun fazla olması, piyasada tekelleşmenin artması, işsizlik sorunu, enflasyon, durgunluk, gelir dağılımında ki adaletsiz olması bütün bunların hepsi yoksulluğun nedenleri arasındadır.

Yoksulluk kendini farklı şekillerde göstermektedir. Örneğin ülkenin üretim kapasitesi düşüktür ve dolayısıyla toplumun büyük bir kısmı yoksuldur. Bu tür yoksulluk ülkenin karakteristik yapısından kaynaklanmaktadır. Dünyada bu duruma örnek birçok ülke bulunmaktadır. Buna rağmen bu ülkelerde çok zengin bir kesim mevcuttur.

Yoksulluk günümüzde daha çok az gelişmiş ülkelerin sorunu gibi düşünülmektedir. Fakat son araştırmalar ve çalışmalardan anlaşıldığına göre yoksulluk sorunu sadece az gelişmiş ülkelerin sorunu değil gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerinde önemli bir sorundur (Sapançalı, 2001: 126). Genel olarak baktığımızda zengin olan birçok ülkenin içinde yaşayan yoksul bir kesim vardır. Bu yoksulluk ülkenin genel karakteri değildir. Bu yoksulluğun nedeni düzenin insan odaklı olmamasından dolayı kaynaklanmaktadır. Dünyada bu tür yoksulluk tipine örnek olabilecek birçok batı ülkesi vardır (Bolayır, 2007: 57–58).

Bir ülkede fazla üretim yapılamaması devlet müdahalesi ile yakından ilgilidir. Örneğin vergi oranlarının yüksek olduğu bir ülkede bireyin çalışma arzuları kısırlı ve aynı zamanda yatırım yapma istekleri de olumsuz etkilenir. Devletin borçlanma kanalıyla ekonomiye müdahalede bulunduğu ekonomilerde rant ekonomisi ortaya çıkar ve bu durum üretim ekonomisinin daralmasına neden olur (Akalin, 2006: 7).

En önemli yoksulluk nedenlerinden biri de zorunlu göçtür. Bu yoksulluk nedenine Türkiye'yi örnek verebiliriz. Çünkü Türkiye hem başka ülkelerden savaş nedeniyle gelen mültecileri hem de doğu ve güneydoğu bölgelerinde yaşanan göçle sıklıkla karşılaşan bir ülkedir. Bu duruma örnek vermek istersek, Irak- İran savaşı mültecileri ve Bosna'dan Türkiye'ye yapılan göçlerdir. Bu iki durumdan dolayı Türkiye'ye göç edenler kentlere yönelmiş ve kendi imkânlarıyla hayatlarını sürdürmeye çalışmışlardır. Hangi nedenle olursa olsun zorunlu göç olgusu ekonomik nedenli göç olgusundan farklı bir göç türüdür.

Diğer bir yoksulluk nedeni yolsuzluktur. Daha çok gelişmekte olan ülkeler ve az gelişmiş ülkelerde görülür. Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren yoksulluk nedenidir. Kayıt dışı ekonominin varlığına neden olarak, ülkenin kısıtlı mali kaynaklarının gelir dağılımındaki adaletsizliği daha da artırdığı ayrıca ekonomik kayıplara yol açtığı belirlenen yolsuzluklarla mücadeleden ayrılmaz bir bütün içinde ele alınması incelenmesi gerekmektedir (Bolayır, 2007: 57–58).

1.5. YOKSULLUKLA MÜCADELE

Yoksullukla mücadele etmek için öncelikle kimlerin yoksul, kimlerin ise yoksul olmadığı belirlenmelidir. Göreli yoksulluk ve mutlak yoksulluk oranlarıyla farklı farklı yürütülecek yoksulluk ile mücadele farklı yöntemler ile gerçekleştirilecektir.

Günümüzde dünya geneline bakacak olursak yoksulluk oranlarının oldukça yüksek düzeylere ulaştığını görebiliriz. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için yoksullukla mücadele kaçınılmaz bir durumdur. Yoksullukla mücadelede ekonomik unsurların yanında, siyasal yapı, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar el ele hareket etmelidir (Döşeyen, 2007: 20). Yani yoksullukla mücadelenin olmazsa olmazları olarak karşımıza; resmi kurumlar, sivil toplum örgütleri, uluslar arası kuruluşlar çıkmaktadır (Aydın, 2011: 253).

Küreselleşmenin etkisi ile ulus devletleri ve bu ulus devletlerinin resmi kuruluşları artık bu önemli sorunla tek başlarına üstesinden gelemeyeceğini anlamışlardır. Yoksulluk artık günümüzde farklı bir boyut almıştır. 21. yüzyılda yoksulluğun boyutu; mali istikrarsızlık, salgın hastalıklar, küresel ısınma gibi bütün dünyayı ilgilendiren önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluk sorunu çok kapsamlı ve tek bir ülkenin baş edemeyeceği önemli bir sorun olduğu için bu soruna küresel çapta müdahale edilmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda sivil örgütleri günümüzde yoksullukla mücadele kapsamında yoğun olarak çalışmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin bu yoğun çalışmaları yoksulluğu azaltma konusunda yeterli düzeyde değildir; ama diğer yoksullukla mücadele yollarıyla birlikte yürütülürse çok daha başarılı olur (Aydın, 2011: 253).

Yoksullukla mücadele etmenin yollarını iki farklı yöntemle ele alabiliriz. Bu yaklaşımlar ve meydana getirdikleri sonuçlar hem uygulanan bölgenin ekonomik hem de uygulayıcıların uyguladıkları politikalara göre farklılık göstermektedir. Bu yaklaşımlardan ilki olan “*dolaylı mücadele*” yaklaşımı yoksullukla mücadeleyi ekonomik büyüme ve büyüme sürecinde gelir dağılımında meydana gelen değişiklikleri inceleyerek değerlendirmeye çalışır (Bolayır, 2007: 71). Bildiğimiz gibi ülkelerin GSYİH ile yoksulluğun boyutları arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Ekonomik büyüme yoksulluğun en önemli çözüm yollarından biridir. Büyümenin hızlı gerçekleşmesi sonucunda sadece hane halklarının maddi gelirleri artmakla kalmayacak bunun yanında sağlık, eğitim gibi olanaklarında gelişimine olanak sağlayacaktır. Yoksulluğun azalmasına dolaylı yollardan sağladığı bu faydalar “insanı yoksulluk” göstergelerini pozitif yönde etkileyecektir (Bolayır, 2007: 72). Diğer bir yaklaşım ise “*doğrudan mücadele*” yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda devlet; sağlık, eğitim, beslenme, konut gibi en temel ihtiyaçların giderilmesi için ortaya koyduğu programlar ve bu programlar vasıtasıyla yoksullara sağlanan transferleri değerlendirir (Döşeyen, 2007: 21).

1.5.1. Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Yoksullukla Mücadele

Osmanlı imparatorluğunda yoksullukla mücadele yolları diğer Avrupa ülkelerinden çok farklıydı bunun en önemli nedeni İslam kültürüne göre yönetilen bir devlet olmasıydı. İslam kültürüne göre yönetilen bir devlet olduğu için zekât ve sadaka yoksulluğu azaltmanın yöntemleri arasında önemli bir yere sahipti. Osmanlı devletinde devlet tarafından toplanıp fakirlere dağıtılan zekât, İslam’ın inanlara emrettiği emirlerden biridir. Osmanlı devleti zekâtı bir vergi haline getirmiştir (Akyol, 2010: 69).

Zekât İslam’ın beş şartından biridir ve zekât mali bir ibadettir. Zekât, zenginden fakire mali bir transfer sağlar. Bu açıdan bakacak olursak zekât bir sosyal yardım değildir; yoksulun zengindeki hakkıdır, zengin açısından ise zorunlu bir sadakadır. Zekâtı Müslüman, akli başında, reşit, hür, maddi durumu yeterli herkesin vermesi şarttır. Zekât ödemesinin yapılması gereken yerler ise; fakirlere ve muhtaçlar, miskinlere, kamu tarafından toplamakla yükümlü kimselere, kalpleri kazanılacaklara, köleleri azad için, borçları borcundan kurtarmak için, Allah yolunda çalışanlar ve darda

kalmış yolculara. Zekâtın en önemli faydaları ise; milli geliri yeniden sosyal adalet yönünden dağıtır, kaynak dağılımını düzeltir (Zaim, 2012: 49–50).

Görülüyor ki, varlıklı Müslümanlardan alınan para, mal, hayvan, mahsul ve kıymetli madenlerinden elde edilen meblağların bir miktarının topluluğa bağışlamaları ile elde edilen maddî kaynakların çok büyük bir kısmı topluluk içinde yardıma muhtaç olanlara tahsis edilmektedir. Osmanlı devletinde hazine başka gelir kaynakları sağladıktan sonra, zekât fertler tarafından doğrudan doğruya yoksul insanlara yapılan kişisel yardım niteliği taşımaktadır (Zaim, 2012: 49–50).

Ahlâkî ve dinî etkiler altında fertler tarafından meydana getirilen en ileri ve teşkilâtli yardım şekli hiç şüphesiz vakıflardır. Osmanlı devleti yoksullara yardım etmek ve topluma faydalı olmak gayesi ile birçok vakıf kurulmuş, aşhane, hastaneler gibi kurumlar yapılmış bu alanda faydalı olmuştur. Osmanlı devletinde bütün dünyaya örnek olabilecek güzellikte vakıflar tesis edilmiştir (Zaim, 2012: 49–50).

Vakıf Arapça kökenli bir kelimedir. Anlamı ise; ayakta bekleme, durma, hareketten alıkoymadır. İslam doktrinde ise vakıflar, yararı insana ait olmak üzere bir malın Allah'ın mülkü hükmünde devam suretle temlik ve temellükten men ve vakfeden kimsenin istediği biçimde sarf etmesidir (Önal, 2001: 40).

Vakıflarının ilk yazılı belgesi kabul edilen milattan 1280 yıl evvelinde yazılmış Eti Vakfiyesidir. Eti vakfiyesi taşının üzerinde şöyle yazmaktadır: “*Kral Tattusilils düşmanı Armadotas'ı yener. Bir ev ile birlikte müştemilatını Tanrı İstar'a ibadet edilmek için bağışlar. Oğlu Duthalyas'ı bu vakfın idaresine memur atar. Vakfettiği ev ve müştemilatını her türlü vergiden muaf kılar. Oğlu Duthalyas'ın yerine geçtikten sonra göreve devam etmesini ister. Yapmadığı takdirde Tanrı'nın lanetine uğrayacağını söylüyor*” (Önal, 2001: 47).

Orhun abidelerinde “*Açları doyurdum, çıplakları giydirdim, az halkı çok ettim. Halkı müreffeh kıldım*” yazmaktadır. Önemli bir Türk devlet adamının asırlar önce söylemiş olduğu bu sözler Türklerin yoksullara yardım etmeyi çok önemseyişinin önemli bir kanıtıdır.

Vakfı Türklük açısından ele alırsak vakıflar; Türklerin en önemli eserlerinden birisidir. Kurulan vakıflar insanlara iyilik ve yardım yaparak diğer insanların iyileşmesi maksadıyla kurulmuş önemli hayır ve şefkat ocaklarıdır.

İslamiyet'ten önce Türkler geçmişleri boyunca birçok millet ve medeniyetlerle ilişki içinde olmuştur. Türkler kurmuş oldukları devlet ve teşkilatlar sayesinde kültür ve kimliklerini korumuşlardır. Teşkilatlanma, kurum ve müessese oluşturma anlayışına bağlı olarak, Türklerin İslamiyet'ten önce vakfa örnek olabilecek çeşitli yaklaşımlar içinde olduğunu söyleye biliriz. Türklerde menkul ve gayrimenkul mallar üzerinde mülkiyet hakkının olduğu söyleyebiliriz. Kişisel mülkiyet hakkının, vakfa temel olacak bağış, hibe gibi yardımların uygun bir ortam oluşturduğu fikrinden yola çıkarak vakıflarının, Müslümanlıktan önceki dönemlerde yaşayan Türklerde vakıfların bilinen anlamında olmadığı açıkça görülebilmektedir.

İslâmiyet'ten önce Türkler birçok hayır amaçlı eserler yapmış olmalarına karşın, bunlara bilinen anlamı ile vakıf kurumu demek pek doğru olmayacaktır. Fakat bu yardım karakterli davranışların vakfın temelini oluşturmak açısından önemli olduğu ve İslâm'ın öğretileriyle giderek zenginleşerek gelişme gösterdiği anlaşılmaktadır (Ertunç, 2007: 10–11).

Türklerin İslamiyet'i benimsemesiyle birlikte vakıf kavramı tam olarak manasını bulmuştur. Selçuklu İmparatorluğu'nun kurulmasıyla vakıflar daha da önem kazanmış ve daha sonraki Beylikler döneminde de bu sistem gelişmiş, en mükemmel zamanlarını ise Osmanlı İmparatorluğu devrinde yaşamıştır. Anadolu Selçukluları, ele geçirdikleri şehirlerin en yüksek ve en merkezi bölgelerine vakıf vasıtasıyla ulu camileri, cami'nin hemen yanına hamamları, medreseleri, darüşşifaları, arasta ve bedestenleri yapmıştır. Aynı zamanda Anadolu Selçukluları külliyeler kurarak halkın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için vakıfları harekete geçirmiştir (Karaçay, 2008: 51).

Osmanlı devletinde bütün dünyaya örnek olabilecek mükemmeliyette vakıflar tesis edilmiştir. İslâm dininin sosyal yönünü belirtmek için vakıflardan daha güzel bir örnek düşünülemez (Buluş, 2012: 22).

Dinsel kural ve geleneklere dayanan Osmanlı devleti kurmuş olduğu hayır kurumları ile yoksullara el uzatmıştır. Zekât en başta olmak üzere fitre sadaka ve bağışlar aracılığıyla yoksullara maddi yardım sağlamıştır. Osmanlı devletinin şüphesiz en önemli kurumlarından biri vakıflardır (Buluş, 2012: 22). Vakıf, bir kimsenin dini veya sosyal bir amaca daimi olarak tahsis etmesidir. Osmanlı devletinde devlet eliyle sunulan kamu hizmetlerinin birçoğu maddi durumu iyi olan kişilerin kurduğu vakıflar vasıtası ile yerine getirilmekteydi (Buluş, 2012: 26). Osmanlı devleti vakıf yönünden oldukça zengin bir devletti vakıflar özellikle yetim ve kimsesizleri gözeten ve dini amaçla hayır işlemek amacı ile vakıf kurma geleneğini meydana getirmiştir (Buluş, 2012: 28). Vakıflar daha çok sosyal yardım kuruluşları olmuştur. Darülaceze, Darüleytam ve Kızılay gibi önemli kuruluşlar sosyal yardım açısından önemli bir yere sahip olmuştur (Güvercin, 2004: 91).

Sivil toplum kuruluşları ise günümüzde devlet ve birey arasında önemli bir yere sahiptir. Yoksullukla mücadele ve gelir dağılımı dengesizliğinin düzeltilmesinde STK edineceği rol günümüzde daha da iyi anlaşılmıştır. Osmanlı devletinde ise STK' ya biçilen görevin çoğunluğunu Osmanlı vakıflarının tarihsel olarak gördüğü fonksiyonları anlaşılmaktadır (Buluş, 2012: 22).

Osmanlı devletinde yoksullukla mücadelede belli başlı finans kaynakları; zekât, sadaka, nafaka, vakıf gibi müesseslerin yanında, devletin diğer önemli gelir kaynakları da kullanılmıştır. Bu önemli kaynakların kuruluş gayesine bakacak olursak bunlar Osmanlı devletinde yaşayan vatandaşların asgari geçimini sağlamak gayesine odaklandığını görürüz. Farklı bir açıdan bakacak olur isek Osmanlı devleti vatandaşlarını koruyup gözeterek, düşük gelire sahip vatandaşlarının hayat standartlarını yükseltmeyi arzulamaktadır (Dalgın, 2005: 52).

1.5.2. Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Yoksullukla Mücadele ve Kurumsallaşma

Birleşmiş milletler kalkınma programı ve birçok uluslararası kuruluşun yapmış olduğu çalışmalara baktığımızda ülkemizde cumhuriyet sonrası yoksulluğun ne kadar ciddi boyutlara vardığını görmememiz mümkün değildir (Arpacıoğlu, 2011: 67).

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda savaştan çıkan ve yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin durumu çokta parlak değildi. Dünya sahnesine çıkan bu yeni ülkenin nasıl bir rol alacağını belirleyen ise Lozan anlaşması ve 1929 yılında yaşanan büyük ekonomik krizdir. Türkiye Cumhuriyetinin Osmanlıdan kalan dış borçları ödemesi ve 1929 krizi aynı zamana denk gelmiştir. Yaşanan ekonomik kriz bağımlı ve az gelişmiş ülkelere kendi özlerine dönme fırsatı sundu. Türkiye'de bu krizin ardından devlet eliyle sanayileşme girişimlerine başladı. Bu girişim çalışmaları sonuç verdi ve cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde 1930–1939 yılında yaşanan büyüme yakalanamamıştır (Boratav, 2011: 43,44).

1940'lı yıllara gelindiğinde 1930 yıllarda yaşanan olumsuz hava ikinci dünya savaşının başlamasıyla bozulmuş Türkiye savaş ekonomisinden ağır etkilenmiştir. 1946 yılına gelindiğinde ise an altı yıldır sürdürülen kapalı ekonomi modeli yavaş yavaş terk edilmeye başlamıştır. 1950 yıllara gelindiğinde ise serbest ekonomi modeline geçilmiş ve arzulanlar gerçekleşmemiş, halk iyice yoksullaşmaya başlamıştır. Bu yıllar ekme kuyruklarının, karaborsanın, tüp kuyruklarının en yaygın olduğu yıllardır; ayrıca gecekondulaşmanın başladığı yıllardır (Boratav, 2011: 44,45).

Türkiye'de 1970'li yıllarda fert başına gelir 1000 dolar düzeyinde iken günümüze 3000 dolar düzeyine ulaşmıştır. Önemli olan gelirde yaşanan bu artışın halka nasıl yansıdığıdır. Asıl üzerinde durulması gereken konuda budur. Ekonomik gelişme ile ekonomik kalkınma arasında ki önemli noktada budur. Yani gelişmeyle beraber herkese yansıyan refah dağılımı mevcut ise ekonomik kalkınmadan bahsedebiliriz (Kaymakçı, Kaymakçı ve Durak, 2014: 10).

Türkiye için 1980'li yıllar önemli değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Dünyada ki değişim rüzgârları 80'li yıllara damgasını vurmuştur. 1970'li yıllarda yaşanan büyük krizin ardından 24 Ocak 1980'de ortaya atılan istikrar politikaları ile Türkiye ekonomisi için yeni bir dönem başlamıştır. Artık Türkiye ithal ikameci politikaları terk etmiştir. 24 Ocak kararlarıyla birlikte, serbest piyasa kurallarının hâkim olduğu ve ihracata dayanan sanayileşmeyi hedef alan yeni bir ekonomi politikasını uygulamıştır.

Yeni benimsenen ekonomi politikaları 12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından çalışanların sendikal özgürlüklerinin kısıtlandığı siyasal ortamda önemli ve belirgin toplumsal muhalefetle karşılaşmadan uygulamaya bilmiştir.

Beklenenler olmamış ve ihracat iç talebi kısarak, ürün maliyetlerini en aza indirerek artırmayı hedefleyen ekonomi politikasının sonucu çalışanların gelirinde belirgin bir azalma olmuştur. 24 Ocak 1984 istikrar paketinden beklenen sonuç alınamamıştır. 90 yıllarda ise art arda ekonomik krizler yaşanmıştır. 1994 krizi ile fiyat artışları yüzde 125'e ulaşmış ve ulusal gelirden büyük düşmeler gözlenmiştir. 94 krizi sonrasında çalışan kesimin ücretleri azalmış ve işsizlik daha da artmıştır (Gürses 2007: 61-62).

Türkiye 2001 krizinden itibaren 2008 yılına kadar büyümüştür. 2001 yılında -5,7 oranında küçülme izlerken bu tarihten itibaren büyümeye başlamıştır. 2002 yılında 6,2; 2003 yılında 5,3; 2004 yılına gelindiğinde 9,4'lük büyük bir büyümenin ardından 8,4 ve 6,9'la bu büyümenin devamı gelmiştir. Gelir dağılımına bakıldığında yoksul kesimde ilerleme görülmüştür. Zengin kesim yoksul kesimin 8,5 katı gelir elde etmektedir. Günümüze bakıldığında gelir dağılımında iyileşme olduğu gözlenmektedir (Durgun, 2011: 147)

Yoksulluk oranının her geçen gün artması yoksullukla mücadeleyi zorunlu hale getirmiştir. Her toplumun kendine göre yoksulluk yaklaşımları ve yoksulluk ölçüt yöntemleri mevcuttur. Cumhuriyet sonrası ülkemizin bu önemli sorunla baş etmek için başvurduğu bazı mücadele yollarına baktığımızda ülkemizde yoksullukla mücadelede önemli gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Cumhuriyet döneminde yoksullukla mücadeleye yönelik kurulan ilk kurum "*Çocuk Esirgeme Kurumu*"dur (Yıldırım, 2010: 12). Çocuk esirgeme kurumu 1921 yılında Ankara'da on arkadaşın aralarında topladığı yirmi lira kurulan ve bugün Türk çocuklarının sağlığını ve güvenliğini koruyan bir kurumdur. "*Türkiye Himayei Etfat Cemiyeti*" adı altında çalışmaya başlamıştır(Dicleli, 1946: 117).Bu cemiyet, Çocuk Esirgeme Kurumu olarak 1935 yılında kurulmuştur ve amacı yardıma muhtaç çocuklarla ilgilenmektir (Yıldırım, 2010: 12).

Sanayileşme ve kentleşme sürecinde kalabalık aile yapısının çekirdek aileye dönüşmesi, kadınların çalışma hayatına girmesi, gelenek, kültür ve değerlerdeki

zamanla yaşanan farklılaşma ve fende kaydedilen ilerlemeler sonucunda insan ömrünün uzaması ve yaşlı nüfusun gün geçtikçe artış göstermesi yaşlılığı artık sosyal sorun olarak ortaya çıkarmaktadır.

Korunmaya muhtaç çocuk, yaşlı ve engellilerin bakımı, yerleştirilmesi ve iyileştirilmesi, yoksul kimselerin sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla 3017 sayılı Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilat Kanununun 17.maddesine istinaden 225 sayılı kanunun 4.maddesi ile 1963 yılında *Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü* kurulmuştur. (ÖYHGM; 2012: 12).

Kurulan bu kurum yaşlı kişilere, dini emirler ve hayırsever duygularla kişisel olarak, farklı mevzuat kapsamında kamu ve özel kuruluşlarca ayni ve nakdi yardımlar şeklinde verilen plansız yapılan hizmetlere farklı bir boyut getirmiştir. İhtiyaç sahibi kişilere hizmetin bir bütün olarak ve insan onuruna yaraşır bir şekilde götürülmesi sağlanmıştır. Bu şekilde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı ilk huzurevi 1966'da Konya'da, ikincisi ise Eskişehir'de açılmıştır (ÖYHGM; 2012: 12).

Türkiye'de yoksullukla mücadele kapsamında 1976 yılında yoksul, yaşlı, sakat ve hasta kimselere aylık ödeme yapılmaya başlanmıştır. Bugün ise bu ödeme yetersiz kalmaktadır (Bolayır, 2007: 70). Günümüzde yoksullukla mücadelenin dolaysız araçlarından olan *Sosyal Dayanışma Teşvik Fonu* (SYDTF) 1986 yılında kurulmuştur. Bu kuruluşun amacı; gelir dağılımında ki dengesizlikleri ortadan kaldırmak, yoksul ve kimsesizlere yardım etmek ve desteklemek, gelir dağılımının iyileşmesine katkı sağlamaktır (Gürses, 2007: 66). SYDTF sonraki yıllarda Genel Müdürlüğe dönüştürülmüştür. Genel müdürlüğe dönüştürülen bu fon 2011 yılında kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı bir kuruluş haline getirilmiştir (Karakoyun, 2013: 24). Fonun gelirleri; bütçeden ayrılan kaynaklar, gelir ve kurum vergisi, trafik cezaları ve RTÜK reklam gelirlerinden sağlanan kesintilerle sağlanmaktadır (Gürses, 2007: 66).

Türkiye yoksullukla mücadele kapsamında yurt genelinde illerde Vali, ilçelerde Kaymakam başkanlığı altında 931 *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı* (SYDV) bulunmaktadır. Bu vakıf bakanlık bütçesinden aktarılan kaynaklarla çeşitli gruplara sosyal yardım ve proje desteği sağlamaktadır.

2001 yılında yaşanan finansal krizin ardından işsizlik artmış ve yoksulluk oranı belirgin bir hal almıştır. Bütün bu yaşanan olumsuzlukların ardından hükümet yoksulluğu en aza indirmek için gerekli önlemleri almaya başlamıştır. 1 milyon 50 bin veliye okula giden çocuklarının eğitim harcamalarına destek olmak için çocuk başına 50 lira ödeme yapılmıştır. Bunun yanı sıra yoksullara yapılan gıda ve yakacak yardımlarının miktarı artmıştır. Bu yardımlar tek seferlik olmak üzere yapılmıştır (Gürses, 2007: 67).

2001 krizinin ardından yoksul kadınların girişimcilik potansiyellerini ortaya çıkartmak ve desteklemek amacı ile mikro finans projeleri çeşitli vakıflar tarafından yürütülmektedir. Bu amaçla 2002 yılında *Kadın Emeğini Destekleme Vakfı* (KEDV) kuruldu. Bu kuruluş kadınlara kendiışlerini kurmaları için gerekli finansal desteği sağlamıştır.

Yoksullukla mücadele kapsamında yakın tarihimizde başlayan yeni bir uygulama ise 2003 yılında ilköğretim öğrencilerine okul ders kitaplarının hiçbir ücret alınmadan dağıtılması olmuştur. 2006–2007 yılı eğitim öğretim yılında ise bu uygulamanın alanı genişletilerek orta öğretim öğrencilerine de ders kitapları ücretsiz dağıtılmıştır. Bu uygulamayı sayesinde kitap giderlerini ödemekte zorlanan velilerin bu yükü hafiflemiştir. Kitap masraflarını karşılamayan veliler çocuklarını okula gönderememekte idi. Bu uygulama sayesinde okula maddi imkânsızlık yüzünden devam edemeyen öğrencilerin eğitimden uzaklaşması önemli ölçüde azalmıştır (Gürses, 2007: 68).

Yoksullukla mücadelede merkezi ve yerel yönetimlerin yanında Sivil Toplum Kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. STK'ların bu alanda önemli yararları vardır. Bunlardan en önemlisi yoksulların ihtiyaçları ile kamu kuruluşları arasındaki bağı sağlamak konusunda STK'ları önemli rol oynamaktadır (Karakoyun, 2013: 25). STK'lar yoksullukla mücadele kapsamında çok çeşitli çalışmalar üstlenmektedir.

Tablo 1.1. Türkiye’de Hane Halkı Büyüklüğüne Göre Yoksulluk Sınırı, 2007–2010

Hane Halkı Büyüklüğü	Açlık Sınırı				Yoksulluk Sınırı			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
1	105	122	127	141	283	341	365	396
2	159	185	192	243	428	515	552	599
3	201	233	243	269	540	651	699	759
4	237	275	287	318	638	767	825	896
5	271	313	328	363	728	874	944	1.025
6	301	350	365	404	809	976	1.050	1.140

Kaynak: TÜİK, 2009 Yoksulluk Çalışma Sonuçları(2010 ilk 3 aylık veridir.)

Tablo 1.1.’de 2007–2010 yıllarında hane halkının büyüklüğüne göre Türkiye’de aylık yaklaşık yoksulluk ve açlık sınırı oranlarında yaşanan değişim gösterilmektedir. Açlık ve yoksulluk sınırı rakamlarını incelediğimizde; hane halkı büyüklüğü ile arasında doğru orantılı bir değişimden bahsedebiliriz. Hanede içerisinde yaşayan fert sayısı arttıkça yoksulluk ve açlık sınırı oranlarında belirgin artıştan bahsedebiliriz. 2007 yılını incelediğimizde; 1 kişilik hane halkının açlık sınırı 105 TL iken 2 kişilik bir ailenin açlık sınırı 159 TL’dir. 2010 yılında bir kişiden oluşan hane için açlık sınırı 141 TL, yoksulluk sınırı ise 396 TL. iken 2010 yılının ilk 3 ayında 6 kişilik bir ailenin açlık sınırı 404 TL, yoksulluk sınırı ise 1.140 TL’dir.

1.5.3. Dünya’da Yoksulluk ve Mücadele Yolları

Küreselleşme ve Neo-liberal politikaların ve emek sermayenin serbest dolaşımı ve kamu sektörünün gün geçtikçe küçülmesi dünya ekonomisinin yararına olacağı düşünülmekteydi. Serbest piyasanın ekonomiyi kendiliğinden düzeltilecek olması, sermaye ve diğer kaynakları eşit şekilde dağıtacak olması yoksulluğu ortadan kaldıracaktı. Oysa 90’lı yıllarda bunun tam tersi gerçekleşti, zengin ve fakir arasında ki uçurum gün geçtikçe arttı. Bütün uygulanan bu politikalar yoksulluğu artırdı ve gelir dağılımının bozulmaya başlamasına neden oldu. Neo-liberal politikalarla uygulanan sosyal devlet uygulamaları ülkeleri ekonomik değişimler karşısında savunmasız hale getirmiştir.

Özelleştirmeler işsizliğin artmasını tetiklemiş ve işsizlik yaygınlaşmıştır. Dünyanın belli bir kesimi zenginleşir iken belli bir kesiminin yoksulluğu hızlı bir şekilde artmakta, eğitimsizliğin ve açlığın sonucunda şiddet olayları artmış ve savaşlar dünyanın gündemini oluşturmuştur (Gürses, 2007: 61).

1980 sonrası küresel düzeydeki sermayenin yeniden şekil alması ve Neo- liberal politikaların kapitalist toplumsal biçimlenmenin toplumsal ve iktisadi yapıda meydana getirdiği dengesizlikler dünya genelinde yoksulluğun temelini atmıştır. Dünya genelinde gelir dağılımını bozan Neo-liberal politikalar, kapitalist toplumlarda yoksullaşmanın kaçınılmaz bir son olarak karşımıza çıkartmıştır (Aksoy, 2010: 3324).

Dünyada ki bütün ülkeleri yoksulluk açısından kıyaslamak çok sağlıklı değildir. O yüzden ülkeleri gelişmişlik düzeyleri ile karşılaştırmak gerekir yüksek, orta, düşük gelirlili ülkeler olarak üç farklı sınıf ortaya çıkarabiliriz. New York'ta yaşayan orta sınıf aile, Türkiye'de yaşayan orta sınıf bir aileye göre çok daha zengindir. Yani ülkelerin gelişmişlik seviyelerine göre bile sınıfsal farklılıklar arasında uçurum olabilir. Ülkelerin kendi içlerinde yaptıkları sınıflandırma arasında bile çok büyük farklar var. Bu durum bir problemin olduğunu göstergesidir. Bu problemle baş edebilmek için önce yapılması gereken yoksulluğun boyutunun belirlenmesi ve yoksulluğu ortadan kaldıracak politikaların neler olacağına karar verilmesidir (VIII. BYKP, 2001: 109).

Küreselleşmenin etkisiyle hızla artan yoksulluk sorunu yakın tarihimize kadar üçüncü dünya ülkelerini ve kırsal kesimi ilgilendiren bir sorun olarak görülüyordu. Günümüzde ise artık bütün dünyayı ilgilendiren önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunla mücadele için Birleşmiş Milletler bu konuyla ilgili 2000'li yıllardan itibaren çalışmalar gerçekleştirilmiş ve yoksulluk alanında iyileşmeler sağlanmıştır. Bu olumlu iyileşmeler; anne ve bebek ölümleri azalmış, ortalama yaşam süresi artmış, temiz su kaynaklarına ulaşım olanakları yükselmiş, eğitim sürelerinde iyileşmeler gerçekleşmiştir.

Yoksulluğun gün geçtikçe artması ve dünya genelini tehdit eden çok ciddi bir sorun olması, bütün dünya ülkelerinin bu sorunla baş edebilmek için bir araya gelmeye zorlamıştır. Bu amaçla, 2000 yılının Eylül ayında Birleşmiş Milletler'e üye 192 ülkenin katılımı ile New York'ta Binyıl Kalkınma Zirvesi resmileşti. Zirvenin hedefi 2015

yılına kadar dünya genelinde yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmaktır (UNDP, 2011). Binyıl Kalkınma Zirvesinde alınan kararlar (UNDP, 2011);

- Aşırı yoksulluğun ve açlığın ortadan kaldırılması,
- Evrensel ilköğretimin gerçekleştirilmesi,
- Kadın haklarının ve cinsiyet eşitliğinin saptanması,
- Çocuk ölümlerinin azalması,
- Anne sağlığının korunması
- HIV, AIDS, sıtma gibi bulaşıcı hastalıklarla savaşmak,
- Kalkınma için küresel bir oraklığın sağlanması ve geliştirilmesi,

Binyıl Kalkınma Hedefleri Birleşmiş Milletler Milenyum Programı (UNMP) tarafından denetlenmektedir. 2005 yılından itibaren Alman Milenyum Kampanyası (Millenniums-Kampagne) Binyıl Kalkınma Hedeflerinin uygulanmasını sağlamakta ve desteklemektedir (Gündoğan; 2008: 47).

Tablo 1.2. Kişi Başına Düşen Milli Gelir Düzeyleri Bakımından Dünyanın En Yoksul ve En Zengin 10 Ülkesi (Kişi Başına Düşen GSMH (\$), 2008, Satın Alma Gücü Paritesi İle)

En Yoksul On Ülke	Kişi Başı Milli Gelir (\$)	En Zengin On Ülke	Kişi Başı Milli Gelir (\$)
Malavi	830	Norveç	58500
Togo	820	Singapur	46940
Mozambik	770	ABD	46870
Sierra Leone	750	İsviçre	46460
Orta Afrika Cumhuriyeti	730	Hong Kong	43960
Nijerya	680	Avusturya	37680
Eritre	630	İrlanda	37350
Brondî	380	Danimarka	37380
Liberya	300	Kanada	36220
Kongo Demç Cumhuriyeti	290	Finlandiya	35660

Kaynak: World Bank, World Development Indicators Reports, 2010.

Tablo 1.2.'de gördüğü gibi Malavi kişi başı milli geliri 830 \$ ile fakir ülkeler arasında iyi durumundadır. En varlıklı ülkelerin arasında Norveç birinci sıradadır ve kişi başı milli gelir verisi 58500 \$. Malavi ile Norveç'i kıyaslayacak olursak, Norveçli bir kişinin geliri ve Malavili bir kişinin gelirinin 70 kat kadardır.

Kongo Dem. Cumhuriyet'i 290 dolarla en yoksul GSMH sıralamasında iken, 58500 dolarla Norveç en yüksek kişi başına GSMH sıralamasında yer almaktadır. Burada da bir kıyaslama yapacak olursak dünyanın en zengin ülkesinin kişi başına milli geliri ile en yoksul ülkesinin kişi başına milli gelirinden yaklaşık 200 kat daha büyüktür.

İKİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM VE SİVİL TOPLUM HAREKETLERİ

2.1. SİVİL TOPLUM TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Sivil toplum kavramı çok farklı kesimler tarafından değerlendirilen, kullanılan karışık bir kavramdır. Sivil toplum kavramını genel olarak tanımlayacak olur isek, devletten bağımsız, çoğulcu bir yapıdaki gönüllü örgütlenmelerin alanıdır.

Sivil toplum kavramı, devlet baskısından kurtulmuş, kendi koymuş olduğu kurallar çerçevesinde hareket eden sosyal ve iktisadi alanı tanımlamak için kullanılan bir tanımdır. Devletin hiçbir müdahalesi olmadan kendi örgütlenmesini düzenleye bilen, sahip olduğu grupların özerkliğinin altını çizebilen çok geniş bir kavramdır. Sivil toplum, toplumun kendini devlete karşı örgütlenmenin önemini vurgulayan bir alandır (Akay, 2012: 8).

Sivil toplum kavramının askeri olanın karşıtı olarak algılayan bir kesim mevcuttur. Kavramın bu şekilde algılanması tamamen yanlış anlaşılardan kaynaklanmaktadır. Şerif Mardin, sivil toplumun karşıtının askeri toplum olmadığını ve ayrıca sivil toplum kavramının şehirli olana denk geldiğini ve bunun tam olarak karşıtının ise medeniyetsizlik olduğunu belirtmiştir (Aslan, 2010: 358).

Sivil toplum kavramına günümüzde bakacak olursak kısaca, devlet karşısında özerk davranma olarak tanımlayabiliriz. Bir başka tanıma göre ise, sivil toplum ortak sorunlara dikkat çekmek, ortak çıkarları korumak, ortak hedefleri geliştirmek için sorumluluk sahibi vatandaşların gönüllü olarak oluşturduğu özerk kuruluşlardır. Sivil toplum devlet kuruluşları ile hareket ederek ortak sorunların sonuca ulaşması ve kamusal çıkarın korunması için kamusal politikaların her aşamasında söz sahibidir. Aynı zamanda sivil toplum kavramı, gönüllülük esasına göre kurulmuş bağımsız kuruluşlardır. Sivil toplum kuruluşunun üstlendiği en önemli görevlerden biriside, vatandaşların iktisadi, siyasi çıkarlarını koruyabilmek için hükümetle ilişkili olması ve toplumdaki herkesi ilgilendiren kararların alındığı siyasi yaşama katılması devam

edebilen kalkınma sağlam bir kurumsal alan için gerekli tüm koşulları sağlamaktadır (Aksit, 2003: 44).

Sivil toplum, aile ve devlet arasında kamusal alanda faaliyet gösteren, gönüllülük esasına dayalı, özerk, çoğulcu bir yapısı olan ve ayrıca birey ve devlet müzakeresini sunabilen tamamen sosyal örgütlenmelerin bir bütünü olan bir alan olarak değerlendirilmektedir (Aslan, 2010: 359).

Sivil toplum şu özelliklere sahip olmalıdır (Yıldırım, 2003: 226):

- STK'lar devlet iktidarını kontrol edebilmelidir.
- STK'lar katılım düzeyini yükseltmelidir,
- Demokratik tutumları geliştirmelidir,
- Toplum içinde yaşanan kutuplaşmaları yumuşatmalıdır,
- Yeni bir siyasi liderin yetiştirilmesine yardımcı olmalıdır,
- Siyasi partilerin demokratikleşmesinde önemli rol üstlenmeli ve yardımcı olmalıdır,
- Elde ettiği bilgileri toplumun bütün kesimlerine yaymalıdır,
- Siyasi sitemin halka karşı sorumluluğunu artırmasına ön ayak olmalıdır.

2.1.1. Sivil Toplum ve Devlet

Günümüzde “STK” diye isimlendirdiğimiz ve hayırseverlik ilkesiyle faaliyette bulunan gönüllü kuruluşların tarihi oldukça eskilere dayanır. İslamiyet’in henüz doğmadığı yıllarda sivil toplumdan bahsetmek oldukça imkânsızdı. O yıllarda batı kilisenin etkisindeydi ve Katolik kilisesi iki cihan devleti düşüncesini savunuyordu. Bu insanların bırak sivil toplumla ilgili faaliyette bulunmasını özgürlüklerini kısıtlıyordu. Doğuya baktığımızda ise İslamiyet ile birlikte sivil dayanışma kavramı gelişmiştir. İslamiyet otoriter, totaliter, merkeziyetçi bir devlet anlayışını benimsemez. İslamiyet insanlığa yanlışı doğruyu göstermeyi hedefler. Asla katı bir devlet anlayışını öngörmemiştir. Kur’an yönetim şekliyle ilgili iki önemli ilkedden bahsetmiştir. Biri “istişare” diğeri “adalet” bu iki önemli kavram sivil toplum kavramıyla paraleldir. Hz.

Peygamber toplumsal konularda istişare ile karar almıştır. Bunun en güzel örneği Uhud Savaş'ında H.z Peygamber kendisi savaş taktiğini uygun görmediği halde asabının baskın reyini üzerine bu taktiği uygulamıştır. (Çaha, 1999: 117).

Batı'da ise sivil toplum ve devlet arasındaki ilk ayrımı 1821 yılında Hegel “*Hukuk Felsefesi*” adlı eserinde yapmıştır. Hegel’de sivil toplum, ne özgürlüklerin güvencesidir, ne de her hangi bir sözleşmeyle gelişir. Modern bir toplumda olgunlaşan sivil toplum sosyal sınıflar, iktisadi şirketler, pazar ekonomisi, bireyler, devlete bağlı olmayan kuruluşların hepsini kapsar şeklinde açıklamıştır (Bayhan, 2002: 4–5).

Günümüzde de “*sivil toplum*” kavramı çok farklı algılanmamaktadır. Yani devletin kurumları dışında, halkın kendi kendini yönlendirmesi anlamına gelmektedir. Sivil Toplum bir toplum için barışın, özgürlüğün egemen olduğu bir uygarlık aşamasını ifade eder. Günümüzde sivil toplum bireylerin özgürlüğünü ve insanların temel haklarının korunduğu, tamamen gönüllülük esasında örgütlenmenin esas olduğu toplumun büyük güç sahibi devlet önüne geçerek devlet politikalarını denetleyip yönlendire bildiği ve tamamen yurttaşlık bilincine sırtını dayayan bir gelişmişlik düzeyini ifade eder (Aksit vd, 2003: 45).

Sivil toplumun devletle olan ilişkisi hala günümüzde hala tartışılan bir konudur. Günümüzde devlet ve birey arasında ki örgütlenmeler, teknolojinin gelişmesiyle birlikte sayıları hızla artmıştır. Bu gelişmeler aynı zamanda insanların bilinçlenmesini sağlamıştır. Günümüze bakacak olursak, devletle olan ilişkiler, halkın istek ve arzularını göz önünde tutacağı karşılıklı etkileşim başlamıştır. Ancak devletten ayrılan sivil toplum, ondan yabancılaşmayı zorunlu hale getirmez. Sivil toplum, devlet yönetimine karşı saygılıdır (Yıldırım, 2003: 226).

2.1.2. Demokrasi ve Sivil Toplum

Sivil toplum devletten ahlaki ve siyasi olarak daha güçlü olduğu durumlarda, demokratik bir görev üstlenmektedir. Bu açıdan bakacak olur isek, sivil toplumun yasaklandığı ve baskı altında kaldığı rejimleri *totaliter*, sivil topluma belli sınırlar dâhilinde özgürlük verirken aynı zamanda sivil toplum üzerinde güçlü devlet denetimini isteyen rejimleri ise *otoriter* olarak adlandırabiliriz.

Çoğulcu demokrasiler sadece halkın katılımıyla gerçekleşir. Halkın katılımını sağlayamayan yönetim biçimleri demokrasi açısından azınlık yönetimlere neden olurlar. Halkın katılımının sağlanmasında tamamen gönüllülük esasına dayalı; vakıflar, dernekler, sendikalar önemli bir yere sahiptir. Sivil toplum demokrasiinin varlığının bir kanıtı gibidir. Bir yerde demokrasi varsa ve gelişmişse sivil toplum kuruluşları da orda yaygınlaşmış demektir. Sivil toplum kuruluşlarının gerekliliği ve önemi ülkede anlaşılmalı ve aynı zamanda gelişmiş ise ülke demokrasi açısından önemli yol almış demektir (Kabasakal, 2008: 57).

Sivil toplumun demokrasiye sağladığı en önemli katkı, sivil toplum alanında yapılan örgütlenmelerin çeşitliliği ve sayısının artmasıdır. Bu olumlu oluşumlar ile birlikte kuracakları ilişkiler ile daha demokratik değerleri sindirmesi mümkündür. Yoksa bu durum gerçekleşmez ise, totaliter ya da otoriter politikaların etkisi altında kalacak bunların birer sivil uzantısı olmaktan hiçbir zaman kurtulamayacaktır.

2.1.3. İslam ve Sivil Toplum

Dünyadaki bütün dinlerin amacı yaşamı düzenlemektir. Her din kendi kuralları içinde bir yaşam tarzını savunur ve bu yaşam tarzından taviz vermemeye dikkat eder. İslam dini doğuşundan günümüze kadar değişmeden kalabilen bir din olmayı başarmıştır. İslam dini ortaya çıkışından itibaren devlet yönetim biçimi haline gelmiştir. İslam medeniyetleri, her insan yaşamış olduğu ülkenin zenginliklerinden faydalanma hakkına sahiptir, anlayışı temeline oturmuştur. Bu hakkın toplumsal bir yükümlülük olduğunun altını çizilmiştir. Toplumda farklı farklı nedenlerden ötürü ihtiyaçlarını karşılamayan insanlara yardım etmeyen kişilerin büyük günah işlediği, ahrette bundan sorumlu olacakları yönünde ki inanış, kişileri ve yöneticileri gerekli önlemleri almaya yönlendirmiştir. Bu önlemlerin hukuki yaptırımların alınmasına da büyük katkı sağlamıştır. Maddi ve hukuki müeyyidelerle desteklenen bu önemli müesseselerin başında, zekâtlar, sadakalar, maddi kefaretlar, dini ve maddi vergiler, nafakalar, adaklar, kurban gibi yükümlülükler bunlara güzel örneklerdir (Günar, 2004: 88).

Kur'anda sosyal hayata çekidüzen vermek, sosyal ilişkileri düzenlemek amacı ile âyetler bulunmaktadır. Ayetleri değerlendirilecek olursak yoksullukla mücadelenin çok önemli olduğu görürüz. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma sağlanması, gelir

dağılımını düzene sokacak ve bütün bunlara dayanak olabilecek âyetleri bulmak zor olmayacaktır. Fıtratı bozulmamış her kişinin içinde kendinden zayıfa yardım etme isteği vardır. Nitekim Kur'an da, insanın bu isteğini en iyi şekilde değerlendirmesi için fakire, düşküne, yolda kalmışa, zayıfa, borçluya yardım etmenin öneminden açıkça bahsetmiştir. Hatta genel olarak sadakaların özel olarak da zekâtın yoksula, düşküne, yolda kalmışa, yetime, borçluya verilmesini emretmektedir. İşte bu dayanışma vakfın temelini oluşturmaktadır. Bu dayanışmanın zaman içinde daha düzenli yapılması vakıf kurumunun doğmasına vesile olmuştur (Ertunç, 2007: 23).

“Kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda harcarlar” (Bakara, 2/3).

“Kendiniz için yaptığımız iyiliği daha iyi ve daha büyük ecir olarak Allah katında bulursunuz.” (Müzzemmil, 73/20).

“Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kalkmayan ve gönül incitmeyenlerin Rabbleri katında mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de” (Bakara, 2/262).

“...Sadaka veren erkeklerle, sadaka veren kadınlar... var ya, işte onlar için Allah bağışlama ve büyük bir mükafat hazırlamıştır” (Ahzab, 33/35).

Ku'ran'da geçen bu ayetleri incelediğimizde İslamiyet'in yoksullukla mücadele konusunda ne kadar hassas olduğunu görmemek mümkün değildir. Yüce kitapta bununla ilgili birçok ayet vardır. Sivil toplum kuruluşlarının temelini nereye dayandığını ilk nerde filizlendiğini düşünmeye gerek yoktur. Müslüman ülkelerde sivil toplum hizmetleri gönüllü kuruluşlar olan *“vakıf”*lar aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Tarihe şöyle bir göz atarsak İslam toplumlarında Akileler ile hukuki alandaki mezhepler, medreseler tamamen sivil toplum kuruluşlarındandır.

Kukathas; İslam ve sivil toplumun birbirlerine yakın iki kavram olduğunu belirtir. Kukathas İslam'ın, sivil toplumun ana hatlarını oluşturan farklı inançlara ve bu inançlara karşı göstermiş olduğu hoşgörünün varlığına değinir. Bunun en güzel örneği olarak ise; Müslüman devlet adamlarının, başka dinlere inan ve bu cemaatleri kendi iç işlerinde kendi inançlarına göre yönetmelerine karışmamışlarını gösterir. İslam'ın,

hoşgörü ile barış gibi kavramlara zıt düşmediğini bilakis hiç bu kavramlarla çatışmadığını de ifade eder. Kukathas İslamiyet içerisinde, “*muhalefet*”, “*icma ile istişare*”, “*düşünce ve ifade özgürlüğü*” gibi önemli kavramları bulabileceğimizin altını çizer (Kukathas’dan aktaran Erkan, 2012: 198).

Müslüman toplumlar tarih boyunca hep devletine bağlı toplumlar olmuştur. Osmanlı devleti açısından bakacak olursak bu bağlılığı zedeleyen, son iki yüz senede yaşanan askeri yenilgiler, toprak kayıpları, Balkan savaşları, İmparatorluğun dağılması ve en son olarak Sevr karşısında başarısız olunması bu bağlılığın zedelenmesini pekiştirdi. Müslüman halk her zaman devletine sahip çıktı ve tüm bu olumsuzluklara rağmen sıkı sıkı sarıldı. Günümüzde bu durum çok farklı değildir. Müslüman cemaatler ve halk, Türkiye’nin toprak bütünlüğünün tehlikeye girmesi halinde bir bütün olur ve bu olumsuz durumdan kurtulmak için “*Allah devletimize zeval vermesin*” der. Müslümanlar birlik ve beraberlik içinde olmalıdır ki dış düşmanlara karşı bağımsızlıklarını koruyabilsinler. İslam ve sivil toplum ilişkisine bu açıdan bakacak olursak son derece bir birine paralel iki kavramdır (Akdemir, 2006: 34).

Türkiye hem “Müslüman” hem “laik” hem “demokratik” bir ülke modelidir. Türkiye’de yaşayan Müslümanlar çeşitli sivil toplum kuruluşları içinde yer alabilmektedir. Bunu gerçekleştirirken çoğunlukla Osmanlı geleneğinden günümüze kalan vakıflaşmayı kullanmaktadır (Akdemir, 2006: 35).

2. 2. DÜNYADA SİVİL TOPLUM

Dünya geneline bakacak olursak sivil toplum hareketinin temelini özgürlük, insan hakları, açlık, çevre sorunları gibi herkesi ilgilendiren önemli meseleler olduğu görülmektedir (Erdem, 2008: 11). Tarihe göz atacak olursak bilinen en eski sivil toplum hareketi Hz. Muhammed’in (S.A.V) Fedek bahçesini, Hz. Ömer ve Hz. Osman’ın değerli arazilerinden büyük bir kısmını insanların yararına sunmaları için bağışlayarak vakıf hadisesinin ilk temelleri atılmıştır. Aynı zamanda sivil toplumun somutlaşmış şekli “vakıf” kurumları Doğu’nun Batı’ya aktardığı önemli olgudur (Çelik; 2007: 9).

Batıda sivil toplum kavramı ise, Londra'nın Blacheat şehrinde olan Ascencion Kilisesi'nin duvarında yer alan plaketin üzerinde, 1370 yılında cereyan eden köylü ayaklanmasının lideri Voan Ball' un 1381 yılında söylediği şu sözler yazmaktadır: “*Dostluk arkadaşlık yaşamdır, dostluğun olmadığı yerse ölümdür ve orada cehennemde dostluk, arkadaşlık değil, insanların tek tek kendileri vardır.*” Bu sözlere bakacak olursak, dayanışmaya ve gönüllülük esasına dayanan sivil toplum düşüncesinin tanımlarından biri olduğunu söyleyebiliriz (Eyüp, 2006: 12).

İslamiyet'in doğuşuyla önem kazanan ardından gelen yıllarda önemini yitiren sivil toplum kavramı günümüze gelindiğinde tekrar önem kazanmaya başlamıştır. 70'li yıllarda sivil toplum düşüncesi daha çok dostluk içinde olan topluluklar çevresince benimsendi. 70'lerden sonra ise artık sivil toplum gönüllüleri olarak toplanan insanların kendi çevreleri ardından da büyük ölçekli toplum yapısını değiştirmek için ellerinden geleni yaptılar. 2000'li yıllara da ise küreselleşmenin hızlandığını görüyoruz. Küreselleşmenin hızlanmasında en önemli faktör teknoloji olduğunu söyleyebiliriz. Artık teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte sivil toplum hareketi sanal ortama taşınmıştır. Bireyler dünyanın farklı farklı yerlerinde de olsalar bir fikir, ideoloji, görüş etrafında, internet sayesinde daha hızlı şekilde toplanabilmektedirler.

Sivil toplum dünya genelinde bütünlüğün sağlanmasına büyük katkı sağlamıştır. Sivil toplum örgütleri sayesinde uluslar arası uyum sağlanmıştır. Bu sağlanan uyum sayesinde duyarlılık adına STK'lar tarafı olmadıkları ülkelerin bile sorunlarıyla ilgilenmiş, bu sorunlara çözüm bulmaya başlamıştır. Dünyanın her hangi bir bölgesindeki STK'lar hareket etmeye başlamıştır.

Dünyanın her geçen gün daha da küçülmesi ve teknolojinin gelişmesiyle uluslararası alanda azalan devletlerin rolü karşısında devlete alternatif olarak sivil toplum örgütlerini gösterebiliriz. Kalkınmanın ön planda olduğu günümüzde kalkınmanın yeni gücü olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık ulus devletlerine karşı uluslararası sivil toplum temsilcileri STK'lar olmuştur. Ulus devletinin yarattığı yurttaş-devlet bağı günümüzde iyice zayıflamakta, bireylerin devletlerinden başka ve devletten üstün yeni bir bağı meydana gelmiştir bu bağ: sivil toplumdur (Erdem, 2008: 12).

Ulusal STK'lar insan haklarının ihlali söz konusu olduğu durumlarda ilk bilgiye sahiptir. İnsan hakları ihlal edildiği anda STK'lar bu durumu uluslararası arenada güvenilir bir şekilde yaymak ulusal ve uluslararası STK'ların arasında kurdukları iletişimle doğru orantılıdır. Ulusal STK'lar ve uluslararası STK'lar her zaman iletişim halinde olmalıdır. STK'lar elde ettikleri bilgiyi hedef kitleye anlamlı şekilde aktarmalıdır. Elde edilen bilginin hedef kitleyle paylaşılmasında ki amaç sadece olup bitenler hakkında dış dünyayı haberdar etmek değil, yapılan haksızlıkları önlemek ve gerekli önlemleri almak için dış aktörleri bilgilendirip gerekenin yapılmasını sağlamak (Şahin, 2009: 48–49).

Sivil toplum Avrupa Birliği'nde önemli yere sahiptir. Aday ülkeler için üyelik şartlarından bir tanesi Kopenhag Kriterlerine uyum çerçevesinde sivil toplumun önemine dikkat çekmektedir (Erdem, 2008: 12).

2.3. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM

Türkiye'de “*sivil*” kelimesi askeri olmayan anlamına karşılık gelmektedir. İngiltere'de “*civil service*” askeri ve dini hizmetlerin dışında “*devlet memurluğu*” anlamına karşılık gelmektedir. İslamiyet öncesine bakarsak Türk toplumlarında sivil toplumların İslamiyet sonrası kadar işlevsel olmadığını görürüz. Özellikle Osmanlı döneminde sivil toplum faaliyetlerin çok fazla olduğunu görürüz.

Türkiye'de sivil toplum bilinci daha çok 1980'li yıllardan sonra canlanmıştır. Bu daha önce sivil toplumun pasif olduğu anlamına gelmez. Her dönemde sivil toplum hareketleri ülkemizde görülmüştür.

Türkiye'de sivil toplum hareketlerini iki dönemde incelemek mümkündür: Osmanlı İmparator'luğu ve Cumhuriyet Dönemi.

Osmanlı imparatorluğunda ve İslam dünyasında sivil toplumun olmadığı şeklinde söylemler mevcuttur. Bu söylemlerin herhangi bir sağlıklı dayanağı yoktur. Biraz araştırıldığında bu önermenin ne kadar yanlış bir önerme olduğu görülmektedir (Ergün, 2006: 14). Bu söylemlerin ne kadar yersiz olduğunu gösteren rapor ise Dünya Bankası'nın “*Türkiye'de STK'lar*” konusunda hazırladığı rapordur. Bu raporda; Türkiye'de sivil toplumun tamamen gönüllülük kavramıyla geliştii ve Osmanlı

İmparator'lüğünün kuruluş yıllarına denk uzandığı neredeyse 700 yılı kapsadığı belirtilmiştir. Raporda aynı zamanda Türkiye'de bugün hala devam eden sağlıktan, eğitimden sorumlu devlet kuruluşlarının temelini Osmanlı İmparator'lüğünde kurulmuş olan vakıflara uzandığının altı çizilmiştir (Gözübüyük, 2002: 73).

Osmanlıda sivil toplumun en canlı olduğu dönem on altıncı yüzyıl öncesidir. Bu dönem Osmanlı'nın her alanda yükseliş gösterdiği dönemdir. On altıncı yüzyıldan başlayıp on dokuzuncu yüzyıla değin devam eden bu parlak yılların ardından artık sivil toplum niteliğindeki tarikatlar, vakıflar, medreseler, loncalar yavaş yavaş merkezi otoritenin altına girdi. Bu dönemlerde artık sivil toplum hareketi etkisini kaybetmiştir. On dokuzuncu yüzyıldan cumhuriyetin ilanına kadar süren modernleşme döneminde sivil toplum bir yandan tekrar modern niteliklerle hayat bulurken, merkeziyetçi yapının, sivil topluma ağırlığını koyduğu ve sivil toplumu kendisine bağladığı bir dönemdir (Şen, 2005: 43).

Cumhuriyet dönemine bakarsak eğer en önemli sivil toplum hareketinin 1935 yılında yavaş yavaş kurulmaya başlayan Köy Enstitüleri'nin olduğunu görürüz. Bu enstitüde yetişen öğretmenlerin gittikleri köylerde yarattıkları sivil toplum hareketi yerel gelişmenin en önemli adımlarından biri olmuştur. Köy Enstitüleri'nin 1950 yılında kapatılmasına rağmen etkileri hala günümüzde bile sürmektedir. Gene bu yıllarda devlet otoritesiyle meslek odaları, kooperatifler, hizmet birlikleri gibi toplumsal gelişime fayda sağlayacak kuruluşlar kurulmuştur (Erdem, 2008: 15).

1980'li yıllara gelindiğinde sivil toplum hareketinin neredeyse hiç olmadığı yıllardır. Bu yıllarda, Tanzimat'tan bu yana süre gelen ve ancak 1920'li yıllarda kurumsallaşabilen devlet merkezli modernleşmecilik hareketleri, 1950'li yıllardan 1980'li yıllara kadar değişim eksenini oluşturan toplum merkezli modernlik arayışlarına bırakmıştır. Yani bu yıllarda toplum merkezli modernliğe geçilmiştir.

1990'lı yıllarda ise, 1980'li yıllarda yaşanan olumlu gelişmelerin ışığında sivil hareketlilik başlamıştır. Bu olumlu değişimin en önemli nedeni, siyasi kadrolara karşı güvensizliğin artmasıdır. Bu meydana gelen güvensizlik devletçi zihniyeti yıkarak, sivil toplum hareketinin ön plana çıkmasına öncülük etmiştir (Gözübüyük, 2002: 74).

1999 yılında yaşanan Kocaeli Deprem'i sivil toplum hareketi anlamında tarihi bir aşamanın gerçekleştiği yıldır. Yaşanan bu üzücü olayın akabinde devlet ve kamu alanın daraldığı sivil hareketin ise tam tersine genişlediği görülmektedir.

2004 yılında Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)'nün düzenlediği 1. Sosyal Hizmetler Şurası'nda "*Toplumsal Gelişme ve Sivil Toplum Örgütlerinin Etkinliği Komisyonu*" kurulmuştur. Bu komisyonun toplanmasıyla bir sonuç raporu hazırlanmıştır. Bu yayımlanan rapor bize Türkiye'de STK'ların sorunları hakkında genel bir bilgi vermektedir. Rapor aşağıdaki sorunlardan bahsetmektedir (Erdem, 2008: 17-18) :

- Gelişmiş ülkelerle ile ülkemizi kıyasladığımız zaman sivil örgütlenme konusunda bizim ülkemizin yetersizlikleri göze çarpmaktadır. Ülkemizde STK'lar maalesef ki yeterli sayıya ve saygınlığa erişememiştir.
- STK'lar, her daim umulan performansı gösterecek durumda değildir.
- STK'ların hizmetlerine baktığımızda uyumsuzluk, iletişimsizlik ve hizmetin tekrarlanması sorunları vardır.
- STK kavramını ülkemiz insanları tam olarak anlaya bilmiş değildir.
- Ülkemizde STK'ların ne kadar önemli ve vazgeçilmezliği konusunda yeterli bilinç oluşturulamamıştır.
- Ülkemizde ki bazı STK'lar gün geçtikçe yapısal olarak gelişmekte ve zamanla toplumdan uzaklaşmaktadır.

2.4. YOKSULLUKLA MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ÖZELLİKLERİ VE ÖNEMİ

Sivil toplum örgütleri günümüzde kalkınma, sağlık, barış, nüfus planlaması, eğitim, sosyal yardımlaşma, insan hakları, barış gibi bir birinden farklı konuda faaliyet göstermektedir. Devlet yönetimi dışında kalan ve sivil toplum açısından etkin bir paydaş olan sivil toplum kuruluşları, sadece toplumun faydası için çalışan ve hiçbir kar amacı gütmeyerek birçok işlevi tek başına üstlenmektedir (Selamoğlu, 2008: 24).

Yoksullukla mücadele konusunda STK'ların merkezi ve yerel yönetimlerin yanında yer alması ve mevcut STK'ların daha da güçlendirilmesi ve aktif hale getirilmesi gerekir. STK'ların en önemli görevlerinden biri de ihtiyaç sahibi kişilerle kamu kuruluşları arasında iletişimi sağlamasıdır (Önder vd, 2006).

Yoksullukla mücadelede devlet her zaman etkin olamayabilir. Yoksulluk sorunun çözümünde devletin STK'larla işbirliği içinde olması gerekir çünkü devletlerin karar mekanizmaları ağır işler ve yoksul kişileri tespit etmekte ki etkinsizliği ve yoksulluk sorunun tamamen ortadan kaldırılması konusunda maalesef ki başarılı olamazlar. Türkiye açısından bakacak olursak gerek yapısal gerek zihinsel kavrayış sorunlarından ötürü yoksulluğa yönelik sosyal politikaları yeterli bir biçimde geliştiremediği için STK'ların yoksulluk sorunu çözümünde aktif katılımcılara ihtiyacı vardır. STK'lar kamu kuruluşlarına nazaran yoksulları daha çabuk tespit edebilmekte ve sorunlara kısa bir sürede cevap verebildiği için kamu kurumlarından daha etkin bir hizmet sunabilmektedir. Ayrıca STK'lar kamunun tamamlayamadığı ya da ulaşamadığı durumlarda eksikliği tamamlayıcı görev üstlenir. STK'lar ayrıca toplumdaki dayanışma duygusunu pekiştirir.

STK'ları yoksullukla mücadele kapsamında değerlendirdiğimizde yoksulluğu gidermek isteyen bir sosyal kuruluşun aşağıda ki şartlar aranmaktadır (Seyyar, 2013: 4–5);

- Sosyal faaliyet kapsamında hedef kitlede yoksulların olması,
- Yoksulluğun tanımlanması ve muhtaç kişilerin tespitinde gerçekçi kıstasların uygulanması,
- Yoksulların kategorilere göre sınıflandırılması örneğin yaşlı özürlü gibi. Belirlenen sınıfın ardından bu kişilere aynı veya nakdi yardımın yapılması,
- Yardıma muhtaç yoksul kişilere yapılan maddi yardımın yanında o kişilere psiko-sosyal, mesleki, teknik, tıbbi gibi ihtiyaçlarının sağlanması,
- Muhtaç kimselerin hayat standartları iyileştirilmeli ve üretime dönük kapasiteleri arttırılmalı,

- Yoksullukla mücadelede kapsamında uygulanan sosyal politikanın bölgesel olmasından ziyade ülkenin genelinde dengeli bir şekilde düzenlenmelidir.

STK'ların yoksulluk sorununa karşı duyarlı olması ve yoksullukla mücadele kapsamındaki çabalarının neticesinde devleti de sosyal devlet olma anlayışıyla harekete geçirmekte ve devletin yoksullukla mücadele konusunda kalıcı çareler aramasına katkı sağlamaktadır. STK'ların yoksullukla mücadele alanında yapmış oldukları çalışmalar yeni sosyal politikalar ortaya atılmasına ve uygulanan sosyal politikaların irdelenmesine büyük katkı sağlar.

Bütün bu olumlu yönlerine rağmen ülkemizde STK'lar, yoksullukla mücadele konusunda oldukça dağınık bir görüntü sergilemektedir. Bazı STK'lar oldukça dar kapsamlı çalışmaktadır. Bu yüzden, daha etkili daha kapsamlı bir STK için uluslararası ve ulusal düzeyde yürütülen çabalar güçlendirilerek yoksullukla mücadele kapsamı genişletilmelidir (Önder, 2006)

2.5. YOKSULLUKLA MÜCADELE EDEN YARDIM KURULUŞLARI

2.5.1 Yoksullukla Mücadele Eden Kızılay Derneği

2.5.1.1. Kızılay Derneğinin Kurulması ve Kurumsallaşması

Osmanlı devletinde 11 Haziran 1868 tarihinde "*Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti*" adıyla hayat bulan cemiyet, 1877 yılında "*Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti*" adını almıştır (Kızılay, 2014). Osmanlı devletinin son günlerinde kurulan cemiyet yaptığı başarılı çalışmalarıyla kendinden övgüyle bahsettire bilmiş yardım derneklerinden biridir. Osmanlı toplumunda yardımlaşmayı, sevgi ve şefkat duygularını canlandıran cemiyet, kuruluşunun amacına uygun olarak hem cephede hem cephe gerisinde muhtaç insanlara elini uzatmıştır. Dernek özellikle askerlere, şehit ailelerine, muhtaçlara, göçmenlere, yoksullara yardım etmiştir (Polat, 2007: 21).

Cemiyet kurulduktan sıra bir süre sonra sembol problemi yaşanmıştır. Hollandalılar cemiyetin sembolünün Kızılhaç olmasını önermiştir. Müslüman bir devlet olan Osmanlı bunu kabul etmemiştir. Çünkü Kızılhaç Hıristiyanlığın sembolüdür. Cemiyetin kurucuları dünya genelinde yansız hareket eden bir cemiyet kurmayı

hedeflerken seçtikleri Kızılhaç sembolü cemiyet içinde tartışmaya neden olmuştur. 21 Temmuz 1876 yılında Makro paşa başkanlığında toplanan komisyon Kızılhaç yerine hilal işaretini seçmiştir. Müslüman bir devletin ordusunun içinde askerlere yardım eden, Hıristiyanlığın sembolü bir haç işareti düşünülemezdi (Polat, 2007: 21).

Cemiyet, 1876 Osmanlı- Rus Savaşı'ndan 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'na kadar uzanan büyük zaman diliminde, Türkiye'nin taraf olduğu bütün savaş ve savaş gerisinde kurduğu hastaneler sayesinde cephede vatani için savaşan bütün askerlere gerekli sağlık hizmetlerini sunmuştur. Savaşlarda yaralıları askerileri tedavi ederken yabancı askerleri ayırmadan sağlık hizmetini sunmuştur (Kızılay, 2014).

I Meşrutiyetin ilanının ardından İstanbul'da kolera salgını görülmüştür. Bu olay ve ortaya çıkan doğal afetlerde felaketzedelerin beslenmesini, barınmasını ve bakımını yine cemiyet sağlamıştır. Cemiyet bir yandan da uluslar arası yardım faaliyetlerine katılmıştır. Cemiyet; hemşirelik eğitimi, ilkyardım ve kanla ilgili hizmetler alanında öncülük yapmıştır. Korunmaya muhtaç birçok vatandaşımızı da sosyal yardım ve hizmetler sunmuştur (Kızılay,2014).

2.5.1.2 Türkiye Cumhuriyetinde Kızılay

Kurtuluş Savaşının büyük zaferle sonuçlanmasının ardından, uzun ve yıpratıcı savaşların getirdiği büyük problemler tek tek ortaya çıkmaya başlamıştı. Bu olumsuz ve yıpratıcı problemler karşısında cemiyet elinden gelen her şeyi yapmıştır. En başta savaş sonrası çaresizlik içinde olan fakir halka 30.000 yorgan ve battaniye, 30.000 takım çamaşır, 4.000 çocuk ve 4.000 kadın elbisesi, 10.000 çarık, 7.000 fanila ve çeşitli bölgelere 150.000 kilo un ve fasulye, 1857 m. Amerikan bezi dağıtılmıştır(Kızılay, 2014).

Savaş sonrası Yunanistan ile mübadele sorunu ortaya çıkmıştır. Cemiyet nakillerini Yunanistan'da bekleyen 500.000 türke elini uzatmıştır. 18 Ekim 1923 tarihinde tam kadrolu bir sağlık ekibi kuruldu ve gerekli malzemeleri ile birlikte Selanik'e hareket etti. Bu Mübadele Komisyonu için Hilal-i Ahmer delegeliğine Dr. Ömer Lütfü Bey ile yardımcısı Cevdet Bey görevlendirilmiş ve bu beyler mübadele sonuna kadar başarı ile bu hizmeti yürütmüşlerdir(Kızılay, 2014).

1923 yılında Konya Hilal-i Ahmer kadınlar kolunun düzenlemiş olduğu büyük baloya teşrif eden büyük önder Atatürk, Türk Kadınının Kurtuluş Savaşındaki fedakârlıklarından şu şekilde dile getirmiştir(Kızılay, 2014).

“Hilal-i Ahmer Cemiyetinin ve bilhassa bu yüce cemiyetle pek büyük bir çalışma ile fedakârlıklarını ortaya koyan hanımlarımızın askeri hareketlerde, Milli Mücadelenin başarıya ulaştırılmasında gösterdikleri gayret ve yardımlar, orduya yapılan hizmetlerin en değerlilerinden birini teşkil etmektedir. Ordunun Başkumandanı sıfatıyla, yüksek topluluğunuza teşekkürlerimi sunarım. Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrada azimle çalışarak, memleketimize daha çok hizmetler yapacağınıza eminim.” (Kızılay, 2014).

Çok geçmeden Ardahan’da büyük bir deprem gerçekleşti. Depremde zarar gören halka yardım elini uzatan cemiyet depremde zarar görenlere, çadır, battaniye, gıda ve para yardımları yaptı (Kızılay, 2014).

Savaş dönemi sırasında sağlık yardımlarında elinden geleni yapan cemiyet, bu süreçte en çok eksikliği hissedilen hemşire açığını kapatmak için Türkiye Cumhuriyetinin ilk Hastabakıcı Hemşire Okulunu açtı (Kızılay, 2014).

Cemiyetin merkezi 1925 yılında İstanbul’dan Ankara’ya taşınmış ve 1935 yılına gelindiğinde ise ismi “Türkiye Kızılay Cemiyeti” olarak değiştirilmiştir. 1947 yılında ise, “Türk Kızılay Derneği” ismini almıştır. Bu büyük ve anlamlı kuruluşa “Kızılay” ismini Mustafa Kemal ATATÜRK vermiştir (Kızılay, 2014).

2.5.1.3. Günümüzde Kızılay

Kızılay derneğinin misyonu, toplumun bütün güç kaynaklarını harekete geçirerek, haklın sağlığını korumak, ihtiyacı olan tüm insanlara yardım elini uzatmaktır. Bütün bunları yaparken ulusal ve uluslararası saygınlığı geliştirmektir (Kızılay, 2014).

Kızılay tamamen gönüllük esasına göre kurulmuş ve insan odaklı yardım kuruluşudur. İnsanların acısını, ıstırabını ulusal ve uluslararası kapasitede dindirmeyi amaçlar. Dernek, milliyet, din, ırk, düşünce ayrımı gözetmez. Kızılay, muhtaç kimselere elini uzatırken hiç bir kuruma bağlı değildir. Tamamen bağımsız bir kurumdur. Türkiye Cumhuriyeti yasalalarına tabi fakat uluslararası Kızılay-Kızılhaç Hareketi temel prensiplerine uygun davranma bilme imkanı veren bir özerkliğe sahiptir (Kızılay, 2014).

Kızılay; ulusal ve uluslararası yardım kurumu niteliği ile savaşta ve barışta, amacının gerektirdiği bazı görevleri gerçekleştirir bunlar (Dicleli, 1946: 115–116);

- Türk ve düşman askerlerin yaralıların ve hastaların tedavi edilmesi,
- Hastabakıcı ve yardımcılarının tedarikinin gerçekleştirilmesi,
- Hasta ve yaralıları için nakil aracının tedariki,
- Askeri sağlık kurumlarına sağlık ve gıda yardımı sağlama,
- Orduya bulaşıcı hastalıkların bulaşmasını önlemek için gerekli tedbirlerin alınması,
- Savaşta sakatlanan gazilere suni aletler imal etmek.
- Bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmek,
- Deprem, sel, yangın, savaş ve savaş sonrası, kıtlık, göç gibi durumlarda halka ihtiyacı olan her türlü yardımı sağlamak,
- Felakete uğrayan insanların, barınma ihtiyaçları için çadır ve diğer zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için yiyecek, giyecek dağıtır.

- Aşevleri açar ve bu aşevlerinde yoksul, düşkün yurttaşlara yiyecek ve içecek verir.
- Kızılay, hastaneler, dispanserler, kan merkezleri gibi sağlık kuruluşlarını çalıştırır.

2.5.2. Yoksullukla Mücadele Eden Kimse Yok Mu Derneğinin Konumu

2.5.2.1. Derneğin Ortaya Çıkışı ve Kuruluş Amacı

Güven sivil toplum açısından çok önemli bir kavramdır. Kimse Yok Mu Derneği halkın güveninin zamanla kazanan en bilinen derneklerden bir tanesidir. Kimse Yok Mu Derneği bir televizyon programından doğmuştur. Türkiye’de sivil topluma örnek olabilecek nadir derneklerden biridir (Çetinkaya, 2008: 83).

Kimse Yok Mu Derneği’nin hikâyesi bir soruyla başladı: “Kimse yok mu?” 17 Ağustos depreminde enkaz altındaki kişileri kurtarmak isteyenler bu şekilde sesleniyordu. Hem enkaz altında kalıp ölümlerle pençelesenler hem de enkaz üstünde yaralıları kurtarmak isteyenlerin en çok kullandığı sözdü (Aksiyon, 2014). Deprem bölgesinde çalışan Samanyolu televizyonu çalışanları yardımın Türkiye geneline yayılmasını hızlandırmak için, Kimse Yok Mu televizyon programının yapımına karar verdiler. Televizyon programı istediği amaca ulaştı ve ülkenin dört bir tarafında yardım severler yardıma muhtaç kişilere el uzatmak için bağışta bulundular. 2002 yılında televizyon bünyesinde yoksullara, yardıma muhtaç kişilere yardım etmek isteyen kişileri buluşturan bir dernek yapısı kuruldu. Hayırsever kişilerin bağışları çığ gibi büyüdü ve derneği artık uluslararası faaliyet göstermeye teşvik etti. Artan bağışların olumlu teşvikiyle 2004 yılının Mart ayında artık Kimse Yok Mu dernek görevi üstlendi (Kimseyokmu, 2014).

Kurumun yurtdışı serüveni 2004 yılında Endonezya’da yaşanan tsunami felaketidir. 2005 yılında yaşanan Pakistan depremi derneği hemen harekete geçirmiştir. Derneğin en büyük afet yardım kampanyası Pakistan’da yaşanan deprem felaketi buruk bir vesile olmuştur (Kimseyokmu, 2014).

Uluslararası başlayan yardım kampanyalarını, Peru, Filistin-Lübnan, Bangladeş, Gürcistan-Osetya, Çin, Myanmar, Gazze ve Haiti gibi ülkeler takip etmiştir. Ayrıca Kimse Yok Mu Derneği Ramazan ve Kurban Bayramı dönemlerinde 97 ülkenin yardıma muhtaç insanlarına el uzatarak Türk milletinin ne kadar yardım sever olduğunu diğer ülkelere göstermiştir (Kimseyokmu, 2014).

Derneğin amacı, tüzükte şu şekilde belirtilmiştir: *“Yurtiçinde ve yurtdışında dil, din, ırk, cinsiyet gibi hiçbir ayırım gözetmeden yardıma muhtaç insanların ihtiyaçlarını karşılamak, insanların sosyal sorumluluk bilincini, yardımlaşma ve dayanışma duygusunu geliştirmek, toplumların sosyoekonomik düzeyini yükseltmek, insanlığın evrensel değerlerinin korunmasına ve tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapmak, insanlar ve ülkeler arasında köprü görevi üstlenmektir”*

(Kimseyokmu, 2014).

Görüldüğü üzere, en baştan beri yoksullukla mücadele düşüncesi bir televizyon programı formatında başlasa da, bu düşünce gün geçtikçe artan ihtiyaçlar doğrultusunda bir STK’ ya dönüşmüştür (Seyyar, 2013: 7).

2.5.2.2. Derneğin Kurumsallaşması

Dernek, çalışmalarına televizyon programı olarak başlamış, fakat gün geçtikçe artan yoksulluk, dernek çalışmaları ile alakalı kullanılacak mekânın şekillenmesinde büyük etkisi olmuştur.

Samanyolu TV programı, derneğe başvuran aile ve kişi sayısının artmasına ön ayak olmuş, diğer bir taraftan ise yapılan bağışların artması ve artan bu bağışların depolanması yeni bir sorunu gündeme getirmiştir. Yardımların sahiplerine ulaşmasının hızlanması ve bu yardımların bir yerde depolanması için acil yardımların ihtiyaç sahiplerine en kısa yoldan ulaştırılması için Türkiye’nin farklı bölgelerinde lojistik merkezleri inşa edilmeye başlanmıştır (Kimseyokmu, 2014).

Kimse Yok Mu 22 Mart 2004 tarihinde Samanyolu TV’den ayrıldı ve 2006 yılında Bakanlar Kurulu kararı ve dönemin cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’in onayıyla *“Kamu Yararına Çalışan Dernek”* statüsü kazandı. Derneğe 2007 yılının Şubat ayına gelindiğin de Bakanlar Kurulu kararı ile *“İzin almadan yardım toplama”*

yetkisi verildi. 2008 yılında ise dernek TBMM tarafından “*Üstün Hizmet Ödülü*”ne layık görüldü. Kimse Yok Mu, Ekonomik ve Sosyal Konsey’in (ECOSOC) de danışman üyesi oldu. Günümüzde artık Kimse Yok Mu’yu bilmeyen yok (Aksiyon, 2014).

2.5.2.3 Yoksullukla Mücadele Kapsamında Kimse Yok Mu Derneğinin Çalışmaları

Yoksullara her türlü yardım elinin uzatmayı kendine vazife bilen Kimse Yok Mu Derneği sosyal faaliyetlerini yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirmektedir. Dernek; düşkün, kimsesiz, zorda kalan herkese yardım elini uzatmayı kendi üstüne vazife bilmiştir. Dernek bağışçılarından büyük oranda maddi yardım sağladığı gibi manevi yardımda sağlamaktadır. Dernek bütün bu faaliyetlerini gönüllü kişilerden oluşan insanlar sayesinde şeffaflık ve güven içerisinde gerçekleştirmektedir (Kimseyokmu, 2014).

Kimse Yok Mu Derneği yoksulluğu en aza indirmek için geçici çözümlerle yetinmeyip kalıcı çözümler de bulmaktadır. Bunlardan en önemlisi meslek edindirme kurslarıdır. Meslek edindirme kursları sayesinde ihtiyaç sahibi kişiler bu kurslarda edindikleri meslekler sayesinde sürekli üretime geçmekte ve gelir sahibi olmaları sağlanmaktadır. Kimse yok mu derneğinin yoksullara sağladığı en büyük avantajlardan biri de eğitim yardımudur. Maddi imkânları yeterli olmadığı için eğitimine devam edemeyen öğrencilere dernek destek çıkmakta ve onların eğitimlerine devam etmeleri için bütün imkânları sağlamaktadır. Bu imkânlar sayesinde okuyan her genç diploma sahibi olacaktır. Eğitim yardımı sadece yoksullukla mücadele kapsamında değil aynı zamanda ülkemizin okuryazar sayısının artmasında önemli etkenlerden bir tanesidir. Eğitim yardımı, meslek edindirme kursları gibi uzun vadeli bir çözümdür. Ayrıca derneğin yoksullukla ilgili diğer çözüm yolları; sağlık, kardeş aile, bayram yardımları, ramazan yardımları (Kimseyokmu, 2014).

2.5.2.3.1. Eğitim Yardımı

Eğitimsizlik bir toplumun en önemli sorunudur. Eğitimsiz bir toplum geri kalmaya mahkûmdur. Bu bilinç içinde olan Kimse Yok Mu Derneği eğitim imkânlarından maddi imkânsızlıklar yüzünden faydalanamayan hem yurtiçinde ki öğrencilere hem de yurtdışında ki öğrencilere yardım elini uzatmıştır. Denek, okulu

olmayanlara okul yapımından, burs yardımlarından, kırtasiye yardımlarından, öğrencilere giyim ve gıda yardımlarına kadar gerekli bütün yardımları gerçekleştirmektedir (Kimseyokmu, 2014).

Yoksul ihtiyaç sahibi başarılı öğrencilerin ücretsiz olarak etüt ve ders takviyesi alabildikleri okuma salonları yapılmıştır. Son yıllarda hızlı bir şekilde çoğalan bu okuma salonlarında, üniversiteye ve OKS hazırlanmak için dershaneye gidemeyecek öğrencilere ders verilmektedir. Birçok ilimizde okuma salonları açılmıştır bunlardan bazıları; Samsun, Hakkâri, Adana, Diyarbakır, Elazığ, Urfa, Mardin, Muş, Sivas (Kimseyokmu, 2014).

Pakistan'da 2010 yılında yaşanan üzücü olayda milyonlarca kişi evsiz kalmıştı. Evsiz kalan selzedeler için Kimse Yok Mu Derneği Muzaffargarh şehrinde kurulan ve 2009 yılında teslim edilen İkbaliye kasabasını kurdu. Kasabada yaşayan öğrenciler Kimse Yok Mu Derneği tarafından okutulmaktadır. Dernek, bedava eğitim verdiği öğrencilere üniforma, çanta ve kırtasiye malzemesi dağıttı. Okulundan camisine kadar bütün ihtiyacıyla ilgilenen dernek sayesinde kurulan kasaba sokakları öğrenci sesleri ile şenlenmeye başladı. Ülkemizde ise Hakkâri ilinin Ağaçalı Köyünde bir ilköğretim inşa edilmiştir. İnşa edilen bu okul Milli Eğitim Bakanlığınca teslim edilmiştir. Batman ve Mardin'de iki okulun tadilatı gerçekleştirilmiştir (Zaman, 2014).

Sidr kasırgası Bangladeslilerin hayatını olumsuz yönde etkiledi. Yaşanan bu kasırdaki hayatı felç etti. Galaçiga bölgesinde bu kasırgadan yıkılan okulun yerine dernek, 150 öğrenci kapasiteli bir okul yaptı. Nergis kasırgasının vurduğu Myanmar'da Yangan Bölgesi Ah-Pyauk Köyünde ki okul kasırgadan büyük hasar almıştı. Kimse yok mu derneği bu okulun tamiratını üstlendi ve ek bir bina inşa etti. Bölgeye bir de spor salonu yapıldı. Derneğin eğitimle ilgili yapmış olduğu yardımlar bunlarla sınırlı değildir. Kimse Yok Mu Derneği ve Bank Asya işbirliği ile 2012 yılının Temmuz ayında başlayan önemli sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde maddi durumu kötü olan 1193 öğrenciye burs verilmiştir. Aynı zamanda 2013–2014 eğitim-öğretim döneminde bu sorumluluk projesi kapsamında 2000 öğrenciye daha burs verilmesi planlanmaktadır. 2011–2012 eğitim-öğretim döneminde ise Kimse Yok Mu Derneği tarafından lise düzeyinde ve üniversite düzeyinde ki toplam 1461 öğrenciye burs verilmiştir. Verilen bu bursların

üçte biri Vanlı depremzede öğrencilerin eğitimlerine destek sağlamıştır (Kimseyokmu, 2014).

2011-2012 eğitim – öğretim de Kimse Yok Mu Derneği kuraklıkla dünyanın gündemine gelen Doğu Afrika'dan Somali başta olmak üzere 739 lise ve üniversite öğrencisini ülkemize getirmiş ve Türkiye'nin her yerinde başarılı eğitim kurumlarına burslu olarak yerleştirmiştir. “Bir Çocuk Okutuyorum” projesi kapsamında ise yine ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarının eğitim masrafları karşılanacak ve burs verilecektir. Bu projeden yararlanacak öğrencilerin bazı kıstasları taşıması gerekiyor. Bu kıstaslar şu şekildedir(Kimseyokmu, 2014) ;

- Yetimler Çocuklar
- Şehit ve gazi çocukları
- Okul başarısı yüksek olan öğrenciler
- Sosyal araştırma yapıldıktan sonra ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen ailelerin çocukları

Derneğin başlattığı diğer önemli proje ise Kardeş Sınıf ve Kardeş Okul Projesidir. Bu projenin amacı çocuklara yardımlaşma ve paylaşma duygunu yerleştirmektir. Dernek çocukların bilinçlenmesine destek verirken, maddi zorluklar içerisinde eğitim almaya çalışan diğer ihtiyaç sahibi çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasına da aracılık yapmaktadır. Öğretmenlerinin yardımıyla cep harçlıklarını biriktiren öğrenciler, biriktirdikleri harçlıklarıyla aldıkları insani yardım malzemelerini, daha önceden belirlemiş oldukları kardeş sınıflarına ya da kardeş okullarına göndererek, sosyal sorumluluk bilincini daha küçük yaşlardan öğrenmektedir (Kimseyokmu, 2014).

2.5.2.3.2. Meslek Edindirme Kursları

Kimse Yok Mu Derneği'nin yoksullukla mücadele kapsamında yapmış olduğu en büyük atılımlardan biri de Meslek Edindirme Kurslarıdır. Bazı nedenlerden ötürü örgün eğitimden yararlanamayan ve eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan kişilere

mesleki açıdan ve aynı zamanda sosyal açıdan gelişmeleri düşüncesiyle dernek bu kursları açmıştır. Açılan bu kurslar yoksullukla mücadele etmenin kalıcı çözümlerinden en önemlisidir. Meslek edindirme kursları sayesinde ihtiyaç sahibi kişiler bu kurslarda edindikleri meslekler sayesinde sürekli üretime geçmekte ve gelir sahibi olmaları sağlanmaktadır. “Balık vermek yerine, balık tutmayı öğretmek” deyiminden yola çıkan Kimse Yok Mu Derneği ülkemizde ve az gelişmiş ülkelerde ihtiyaç sahibi kişilerin hayata tutunmaları ve hayatlarını idam ettirmeleri için bu önemli projeyi geliştirmiştir. Kimse Yok Mu Derneği’nin en önemli çalışmaları arasındadır (Kimseyokmu, 2014).

Bu proje kapsamında bölgenin şartları, insanların ihtiyaçları ve bölgelerin kültürel yapılarına uygun kurslar düzenleyerek eğitim verilmekte ve sonunda bu kurslarda eğitim alan kursiyerlere aynı sermaye verilmektedir. Bu proje sayesinde bölgelerin yerlisi olan kişilere iş verilmekte ve meslek sahibi olmaları sağlanmaktadır (Kimseyokmu, 2014).

Kimse Yok Mu Derneği Pakistan’ın Muzaffargarh şehrinde kurduğu İkbaliye kasabasında yaşayan kadınlara yönelik dikiş kursu eğitimi açmıştır. Kasaba kadınlarına meslek imkânı tanıyan kurs bitiminde, Pakistan devleti kadınlara sertifika verecek. Bu kurs sayesinde burada yaşayan kadınlar hem kendi elbiselerini hem çocuklarının elbiselerini dikme imkânı bulmuştur. Aynı zamanda sertifika alan kadınlar bunu daimi bir meslek haline dönüştürebilirler (Zaman, 2014).

2.5.2.3.3. Kardeş Aile

Kimse Yok Mu Derneği’nin yoksullukla mücadele kapsamında diğer önemli projesi “Kardeş Aile” dir. Dernek “Komşusu açken tok uyuyan bizden değildir” dürtüsüyle yola çıkarak bu önemli projenin adımını atmıştır. Bu proje kapsamında yardıma muhtaç, ihtiyaç sahibi ailelerle maddi durumu iyi olan ailelerin tanışması sağlanıyor ve mağdur ailenin ihtiyaçlarını karşılamada Kimse Yok Mu Derneği aracılık yapıyor. Anlamlı proje sayesinde toplumda dayanışma bilinci, kardeşlik köprüleri yeniden kuruluyor. Yardım elinin uzatan aile paylaşmanın tatlı huzurunu yaşama şansını kazanıyor. Manevi anlamda huzura ulaşan aile aynı zamanda ömür boyu sürebilecek dostluklar kazanıyor (Kimseyokmu, 2014).

2.5.2.3.4. Kurban Yardımları

Kurban kelimesi sözlükte “Allah’a yakınlık sağlamaya aracı olan şey” anlamını taşımaktadır. Kurban dini bir terim olarak ise “*ibadet amacıyla belirli bir zamanda belirli şartları taşıyan hayvanı usulüne uygun bir şekilde boğazlanması*” anlamını taşımaktadır. Kurban toplumunda kardeşlik, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma duygularını canlandırır ve sosyal adaletin sağlanmasına çok büyük katkı sağlar. Özellikle maddi durumu et satın almaya yetmeyen yoksulların bulunduğu ortamlarda kurbanın bu tarafı daha iyi anlaşılmaktadır. Varlıklı kişilerin mallarını Allah rızası için yardımlaşma ve yoksul kişilerle paylaşma amacıyla harcama zevkinin tattırır. Kesilen kurbanın dağıtımını konusunda tam bir fikir birliği mevcut değildir. İslam âlimleri kurban etinin üç eşit parçaya bölünüp bir parçasını kurbanı kesen kişinin ve ailesinin tüketmesini, ikinci parçanın ise akrabalara, eş, dosta dağıtılmasını, üçüncü parçanın ise kurban kesemeyen yoksul kişilere dağıtılmasını tavsiye etmektedir (TDVY, 2005; 8–9–10).

Kimse Yok Mu Derneği Kurban Bayramı’nda yoksulların yüzünü güldürmek için yardım elinin bekleyen binlerce kişiye elini uzatmak için kurban yardımı kampanyasını başlattı. Yurtiçinde; Van, Diyarbakır, Bingöl, Mardin, Şırnak ve birçok ilde, ülke sınırlar dışında ise; Somali, Pakistan, Filistin, Bosna Hersek ve Arakan Müslümanları başta olmak üzere 75 ülkede yoksul ailelere kurban yardımlarını ulaştırdı. Kimse Yok Mu gönüllüleri, kurban etlerinin yoksul kişilere ulaştırılmak için büyük çaba harcamaktadırlar. Titizlikle yürütülen yardım faaliyetleri, kardeşlik duygusunun yeniden güçlenmesini sağlayarak Kurban Bayramı sevincine yoksul, yetim, yaşlı veya afetzede herkesin katılmasını tatmasını sağlıyor (Kimseyokmu, 2014).

Kimse Yok Mu Derneği, 2006 yılında başlattığı büyük ve anlamlı kurban kampanyasıyla bayram mutluluğunu yaşamak isteyen muhtaçların yüzünü güldürdü. Ülkemiz de sel felaketi yüzünden sarsılmış bölgeleri ve yurt dışında Kenya, Etiyopya, Nijer, Filistin, Endonezya, Lübnan, Pakistan, Yemen gibi birçok ülkede hayırsever Müslümanların kurbanları kesildi ve önceden tespit edilen muhtaç kişilere dağıtıldı. Yapılan yardımlar kapsamında ülkemizde 66.000 aileye, ülke dışında ise 180.000 kişiye kurban eti ulaştırıldı (Kimseyokmu, 2014).

2007 yılında Kimse Yok Mu Derneği “Yoksula Yetime Can Kurban” sloganıyla başlatmış olduğu Kurban Bayramı kampanyasıyla, ülkemizde ve yurtdışında büyük bir organizasyonla 102.884 adet kurban hissesi muhtaç ailelere ulaştırdı (Kimseyokmu, 2014).

2008 yılın da ise 46.635 hisse kurban dağıtımı, yurtdışında 40.530 hisse kurban dağıtımı gerçekleştirildi. Bosna Hersek, Hırvatistan, Arnavutluk, Pakistan, Bangladeş, Yemen, Sri Lanka, Azerbaycan, Lübnan, Filistin, Afganistan, Kırgızistan, Nijer, Mozambik, Myanmar, Peru, Kamboçya, Moğolistan, Senegal, Gürcistan gibi ülkelere kurban yardımları yapıldı (Kimseyokmu, 2014).

2009 yılında yine çalışmalarına durmadan devam eden dernek Türkiye’de, 12.911 adet kurban hissesi toplam 40.022 aileye ulaştırdı. Ülke sınırları dışında ise, 36 ülkede toplam 14.805 adet kurban hissesi 53.744 muhtaç aileye ulaştırıldı. Binlerce yardıma muhtaç aile kurban eti kolisiyle Kimse Yok Mu gönüllüleri tarafından bayramlık hediyeler götürüldü (Kimseyokmu, 2014).

2010 yılında ise ülkemizde 11.520 ve yurt dışında 37.781 adet ve toplamda 49.301 hisse kurban kesilerek 147.903 muhtaç aileye kurban eti ulaştırıldı. Muhtaç kişilere kurban etinin yanında bayram hediyeleri de götürüldü. Kimse Yok Mu Derneği, ülkemizde Doğu ve Güneydoğu illeri ağırlıklı olmak üzere yurdun her yanına, ülke sınırları dışında ise Pakistan, Afganistan, Haiti, Endonezya, Sudan ve Afrika ülkeleri olmak üzere toplam 37 ülkede yaşayan muhtaç ailelere elini uzattı (Kimseyokmu, 2014).

2011 yılında Van’da yaşanan üzücü olaydan ötürü Van ilimiz ağırlıklı olmak üzere; Diyarbakır, Bingöl, Mardin, Şırnak ve birçok ilde 58.309 aileye, ülke sınırları dışında ise; Somali, Pakistan, Filistin, Bosna Hersek başta olmak üzere, toplam 43 ülkede 179.043 aileye kurban yardımları ulaştırıldı. Dernek, 2011 yılında da seslerinin duyulmasını bekleyen 237.352 yoksul ailelerin sesine kulak verdi ve yüzlerini güldürdü (Kimseyokmu, 2014).

2012 yılında dernek “Kardeşliğin Kapıları Kurbanla Açılsın” sloganıyla Türkiye başta olmak üzere toplam 75 ülkede kurban organizasyonu düzenledi. Dünyanın dört

biryanına kurban bereketini ve coşkusunu taşıyan dernek, bu kurbanda Afrika'dan Asya'ya, Balkanlar'dan Orta Doğu'ya kurban coşkusunu kardeşlik seline dönüştürdü. Yurt dışında düzenlenen organizasyonlarda toplam 59.471 hisse kurban kesilerek yoksul ailelere ulaştırıldı (Kimseyokmu, 2014).

23 Ekim'de ülkemiz derinden sarsan Van depremi ile tarifsiz acı yaşayan Vanlı depremzedelerin acısını hafifletmek için yüzlerce gönüllü harekete geçti ve bayramı Van-Merkez ve Erciş'te geçirdi. Sadece kardeşlerinin yaralarını hafifletmek için sevdiklerini bırakıp Van'a gelen ve depremzedelerin acılarını paylaşan gönüllülere bayramın ikinci günü birçok hayırsever sanatçı ve işadamı eşlik etti. Çadırlarda yaşayan depremzedelere misafir olan ünlü isimler, kurban yardımlarının depremzedelere ulaştırılmasında da görev aldı (Kimseyokmu, 2014).

Somali, Çad, Burkina Faso, Uganda başta olmak üzere; Afrika genelinde 28 bin 772 hisse ile yoksulları bu kurbanda yalnız bırakmayan Kimse Yok Mu gönüllüleri, kara kıtanın yoksul insanlarına sevgiyle, kardeşlikle kucakladı. Arakan Müslümanlarından, Pakistan' a Afganistan'dan, Hindistan'a Asya'nın dört bir yanında kardeşlik köprüleri kuran Anadolu insanı, Asya genelinde 24 bin 411 hisseyi ihtiyaç sahiplerinin kapılarına kadar ulaştırdı. Filistin'i de es geçmeyen dernek, 504 hisseyi Ramallah, El Halil, Kudüs, Gazze başta olmak üzere birçok kentte yoksul Filistinlilere ulaştırdı. Bosna Hersek'in çeşitli şehirlerinde 1001 hisse dağıtımını yapan gönüllüler, Balkanlar, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde toplam 3 bin 341 hissenin dağıtımını yaptı (Kimseyokmu, 2014).

2.5.2.3.5. Sağlık Yardımları

Kimse Yok Mu Derneği, yoksullara sağlık hizmetiyle de elini uzatıyor. Dernek bu amaçla birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Dernek yoksullara sadece sağlık hizmeti sunmakla kalmayıp sağlık hizmetlerinin yanında gittiği ülkelerdeki sağlık ekiplerinin eğitimi konusunda da çalışmalar yürütüyor. Hizmete giren tıp merkezi ve hastanelerin yerel doktorların desteğiyle işletilmesinin hedeflendiği projede, yerel doktorların iyi bir tıbbi donanıma sahip olmaları amacıyla belirli dönemlerde eğitim programları düzenliyor. Alanında uzman, gönüllü Türk doktorları tarafından sağlık hizmeti verilen bölgeler olduğu gibi, Türkiye' ye davet edilen sağlık ekiplerine de tıbbi eğitimler

veriliyor. Sudanlı yedi ve Somalili yirmi beş sağlık görevlisi İzmir ve Kayseri’de aldıkları tıbbi eğitimin hemen akabinde ülkelerinde verdikleri sağlık hizmetlerini tam donanımla sürdürüyorlar (Kimseyokmu, 2014).

Sadece ülke içinde sağlık hizmeti vermeyen dernek, Afrikada yetersiz beslenme ve kum fırtınalarının da etkisiyle oluşan yaygın bir göz hastalığı olan katarakt’ın tedavisi için 2008’den bu yana Sudan Darfur’da katarakt ameliyatları yapıyor. 2012 yılında ise, 53 gönüllü doktor ile 17 sağlık görevlisi birlikte 12 bini aşan katarakt operasyonu gerçekleştirerek mağdur Afrikalıların gözlerine Kimse Yok Mu Derneği ışık oldu. Sudan’ın Darfur eyaletinde sürdürülen katarakt ameliyatlarına; Burkina Faso, Çad, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Somali, Moritanya ve Senegal’i de dâhil ederek hizmet alanını genişletildi (Kimseyokmu, 2014).

Kimse Yok Mu, Dünyanın birçok yerinde yoksul ve muhtaç kişilerin düzenli olarak sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için poliklinikler inşa etti. Bu poliklinikler Kenya Dadaab Mülteci Kampı’nda, Somali Mogadişu’da ve Uganda Jinja’da ihtiyaç sahibi Afrikalılar için sağlık hizmetleri veriyor (Kimseyokmu, 2014).

Deprem, sel gibi doğal afetler ve olağanüstü durumlarda acil yardım bekleyen kişilere ilk sağlık müdahalesini yapmak medikal kurtarma kapsamı içindedir. Medikal kurtarma ekipleri, sivil savunma ve kurtarma ekipleri ile birlikte çalışmaktadır. Asya Arama- Kurtarma ile birlikte görev almaya başlayan dernek, Kimse Yok Mu Kurtarma Ekibini kurmuştur. Medikal kurtarma sadece gönüllülük esasına dayanır. Bu sistemde sağlık sektöründe çalışan doktorlar, acil tıp teknisyenleri, ebe, hemşire bulunmaktadır. Her timde 2 doktor ve 3 yardımcı sağlık personeli bulunan 25 kişilik 5 adet timden oluşan Kimse Yok Mu Medikal Kurtarma Ekibi mevcuttur. Olası bir afet durumuna hazırlanmak amacıyla düzenli olarak eğitim almaktadırlar (Kimseyokmu, 2014).

MEDİKAL EĞİTİMLERİ

o Temel - İleri Yaşam Desteği

o Afetlerde Psikolojik Yaklaşım

Crush Sendromu

o Triağ

- o Standart İlk Yardım Eğitimi*
- o Doğal Afetlerde Stres Yönetimi*
- o Kazalara Temel Yaklaşım*
- o Psikolojik Destek / Şoklara Müdahale*
- o Uygulamalı Entübasyon Eğitimi*
- o Bulaşıcı Hastalıklar ve Korunma Yöntemleri*

GENEL EĞİTİMLER

- o Temel Afet Bilgisi*
- o İletişim + Haberleşme + Toplanma + Amatör Telsizcilik*
- o Afet Bölgesi Ekip Kamp Alanı Org. Kamp*
- o Etik ve Kültürel Özellikler*
- o Afet Yönetimi + Kriz Yönetimi + Yangın Bilinci*
- o Enkaz ve Çevre Güvenliği*
- o Harita ve Doğada Yön Bulma + GPS Eğitimi*
- o Dağcılık ve Kampçılık (Kimseyokmu, 2014).*

2.5.2.3.6. Ramazan Yardımları

Oruç Farsçadaki ruze kelimesinin Türkçeye geçmiş halidir. Arapça savm kelimesi olarak geçer ve anlamı “*Bir şeylerden uzak durma, bazı şeylere karşı kendine engel olmak*” anlamını taşır. Oruç, Peygamberimizin hicretinden bir buçuk sene sonra Şaban ayının onuncu günün farz kılınmış olup İslam’ın beş şartından birisidir. Oruç riyanın fazla olmadığı bir ibadet olduğu için sevabı en fazla sayılmış ibadetlerden bir tanesidir. Allah, “*Oruç benim içindir; onun karşılığını ben vereceğim*” (Buhari, “savn”, 2, 9; Müslim, “Sıyam”,30) bu şekilde buyurmuştur. Bu açıdan bakarsak oruç tutmanın sevabı oldukça fazladır. Oruç sevabının yanında yoksulun vaziyetini daha iyi anlayabilmemizi sağlar. Oruç yoksulların sıkıntılarını gidermemize vesile olur. Oruç insana duygudaşlık yapmanın en güzel örneğidir. Bilinen bir atasözümüzde bunu özetliyor “*Tok açın halinden anlamaz*” (TDVY, 2005; 385-386).

Kimse yok mu Derneği rahmet ayının bereketini bolluğunu yardımlaşma coşkusuna dönüştürdü. Ramazan ayında gıda kumanyaları, iftar çadırları, büyük halk kütlesine yetebilecek kadar iftar sofraları ve yoksul kişilerin evlerine götürülen sıcak

yemeklerle bütün dünyaya örnek olabilecek ramazan coşkusu yaşatıyor. Türkiye’den başlayan bu yardım Afrika’ya, Bosna’ya, Afganistan’a ve hatta Nil kıyısına kadar Ramazanın o güzel bereketini, coşkusu tüm dünyaya örnek olabilecek güzellikte gerçekleştiriyor (Kimseyokmu, 2014).

2007 yılında Dernek Ramazan coşkusu ve bereketini herkes yaşasın diye ilk çalışmalara başladı. Gönüllüler ülkemizin dört bir tarafına yardımları ulaştırdı. Ülkemizle sınırlı kalmayan bu yardım çalışması on ülkeye de ulaştı. Binlerce yoksul kişinin yüzü güldü ve hayır dualarını dernekten esirgenmedi. Kimse Yok Mu Derneği 2008 yılında ülke sınırları dışında; toplam 11.050 adet kumanya paketi, ülkemizde ise; 31 ilde 793.400 kişiye iftar ve 35.505 kumanya paketi ulaştırıldı. 2009 Ramazan ayında ise, yurt içinde 16 farklı yerde kurulan iftar çadırlarında 11.600 kişiye iftar yemeği ikram edildi. Ülkemizde yine 16.527 adet Ramazan kumanyası dağıtıldı, 7.170 kişiye her gün sıcak yemek ve 3.000 kişiye de iftariyelik dağıtımı yapıldı. Ülke sınırları dışında ise 33 ülkede 20.000 adet Ramazan kumanyası yoksul kişilere ulaştırılırken, 4 ülkede kurulan iftar çadırlarında toplam 65.000 kişiye iftar yemeği dağıtıldı Aynı zamanda ülkemizde 4.000 çocuk, yurt dışında ise 628 çocuk bayramlık kıyafetler ve hediyelerle minik yüzleri güldürüldü. 2010 yılının Ramazan ayında ise ülkemizin her bir yanında on binlerce kumanya ihtiyaç sahiplerine ulaştırıldı. Türkiye’nin dört bir tarafın da kurulan iftar çadırları sayesinde muhtaç, yoksul, yetim ve kimsesizler bir araya geldi. Dernek ülke sınırları dışında 30 ülkede düzenlenen Ramazan organizasyonlarına katıldı. Bu organizasyonlarda 22.085 kumanya dağıtıldı ve 60.800 muhtaç kişiye iftar yemeği verildi. 2011 yılının Ramazan ayında dernek yurtdışında 52 ülkeye, 53.815 adet Ramazan kumanyasını, Türkiye genelinde ise, 50.834 adet Ramazan kumanyasını muhtaç kişilere ulaştırdı. Aynı ve nakdi yardım olarak ise, 2011 Ramazan ayında Türkiye’de ve dünyada ihtiyaç sahiplerine 4.462.555 TL yardım ulaştırılan Kimse Yok Mu, ayrıca yurt içinde 207.930, yurt dışında ise 53.185 kişiye iftar verdi. 2012 Ramazan ayında, dünyanın dört bir yanına ulaşan gönüllüler 60 farklı ülkede yaşayan yoksulların yüzünü güldürmeyi başarmıştır. Ülkemizde de 16 ilde gezici aşeviyle sıcak yemek dağıtımı yapan dernek, 606.000 kişinin sıcak yemekle iftar etmesine vesile oldu. Ayrıca dağıttığı 105.402 adet kumanyayla da kapı kapı iyilik dağıttı (Kimseyokmu, 2014).

2.5.3. Yoksullukla Mücadele Eden Oxfam Yardım Kuruluşunun Konumu

2.5.3.1. Derneğin Ortaya Çıkışı ve Kuruluş Amacı

Oxfam Yardım Derneği yoksulluğun olduğu yerde güven duygusunun gelişmediğini savunan yardım kuruluşlarından en önemlilerden biridir. Oxfam Yardım Derneği 1942 yılında İngiltere’de kıtlık yardımları için kurulan ulusal bir dernek olarak doğdu (Oxfam, 2014).

Oxfam, ikinci dünya savaşı sırasında düşman işgalinde olan Yunanistan’da ki kadın ve çocuklara gıda yardımında bulunarak ulusal bir dernek olmaktan çıkıp uluslar arası dernek olma özelliğine kavuşmuştur. Oxfam, yoksulluğun olmadığı adil bir dünyayı arzulayan ve bunun için çalışan bir dernektir. Oxfam’ın amacı yoksulluk gibi büyük bir soruna kalıcı bir çözüm bulmak ve yoksulluğun olmadığı bir gelecek kurabilmektir. Oxfam, temel hakların sürdürülebilmesi için, eğitim, adil ticaret, kampanyalar, savunma, afetler ve çatışmalarda mağdur olan insanlara yardım etmeyi kendi üstüne vazife bilen önemli bir kuruluştur. Bütün bunları yaparken çağa ayak uyduran, yenilikçi ve pratik olmayı hedefleyen ve başkalarına da örnek olmayı isteyen bir dernektir (Oxfam, 2014).

Oxfam, temel kalkınma çerçevesinde, küresel, bölgesel, ulusal, yerel, toplum ve hane halkı düzeyinde yoksulluk ve adaletsizliğin yapısal nedenlerini sorguluyor. Dernek küresel ve yerel düzeyde ortakları ile çalışıyor. Ayrıca Oxfam cinsiyet ayrımcılığından doğan adaletsizliğin giderilmesi için çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Oxfam, 2014).

Bugün, Oxfam Uluslararası konfederasyonun 17 tane üyesi bulunmaktadır. Bu ülkeler; Avustralya, Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, Büyük Britanya, Hong Kong, İrlanda, Hindistan, İtalya, Japonya, Meksika, Hollanda, Yeni Zelanda, Quebec, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleridir (Oxfam, 2014).

2.5.3.2. Eğitim Yardımı

Eğitim dünyanın en önemli sorunudur. Eğitimsiz bir toplum yoksul bir toplum olmaya mahkûmdur. Oxfam yardım Derneği okullarda öğretmen ve çocuklarla birlikte çalışmakta ve çocukların eğitim almalarında onlara destek veren herkesle el ele

çalışmaktadır. Dernek çocukların eğitim haklarının kendilerine verilemesi için karar vericileri etkilemek ve uzun vadede kalıcı çözümler bulmak için var gücüyle çalışmaktadır. Oxfam yardım derneği yoksullukla savaşmanın en önemli silahının eğitim olduğunun altını çiziyor. Yoksul ülkelerin en önemli problemlerinden bir tanesi eğitimidir. Oxfam yardım derneğinin raporuna göre (Oxfam, 2014):

- Dünyada 72 milyon çocuk (üçte ikisi kız) okula gidemiyor,
- Dünya genelinde 771.000.000 yetişkin (64 yüzde kadın) okuma yazma bilmiyor,
- Çocukların iyi bir eğitim imkânından yararlanabilmeleri için İki milyon yeni öğretmene ihtiyaç vardır.

Okula gidememe nedenlerinin başında kırtasiye malzemeleri, üniforma, gibi eğitimde ki temel ihtiyaçların yoksul aileler tarafından karşılanamaması geliyor. Yoksul ülkelerde kız çocukların elinden eğitim imkânının alınmasının nedenlerinden biri de evde işlere yardımcı olarak görülmeleridir. Oxfam, Küresel Eğitim Kampanyası'nın aktif bir üyesidir. Oxfam, eğitim için daha fazla fona ihtiyaç olduğunu belirtmekte ve okullara eğitim hakkı elinden alınan kız çocuklarının okutulması için dünya çapında çalışmalar yürütmektedir. Oxfam yardım kuruluşu yoksul ülkeler için iki milyon yeni öğretmen yetiştirmek için sesini tüm dünya liderlerine duyurmayı amaçlamaktadır (Oxfam, 2014).

2.5.3.3. Sağlık Sorunu

Oxfam Yardım Derneği, yoksullara sağlık hizmetiyle de elini uzatıyor. Dernek bu amaçla birçok faaliyet gerçekleştirmektedir. Dernek yoksullar için iyi bir sağlık hizmetinin hak edilmesinin maalesef ki bir lüks olduğunu belirtiyor. Dünyada milyonlarca insanın sağlık hizmetinden yararlanamadığının altını çiziyor. Gelişmiş ülkelerde yaşayan insanlar için doktora gitmek hem çok kolay hem de sıradan bir şey iken, yoksul ülkelerde yaşayan insanlar için doktora gitmek büyük lüktür. Yoksul kimseler için doktora gitmenin çözüm olmadığını, ilaç olmadan tedavisi edilmesi mümkün olmayan sağlık problemleri olduğunu ve bu yüzden ilaçlara ihtiyaç olduğunu belirten dernek, ayrıca sağlıklı beslenmenin şart olduğunun altını çiziyor. Uzun vadede çözüm yarayan derneğin bu konuda birçok çalışması bulunmaktadır. Oxfam Yardım Derneğinin raporuna göre;

- Dünyada dakika, hiçbir tıbbi bakım ve yardım olmadığı için birçok anne ve bebek doğum esnasında hayatını kaybediyor,
- Dünyada saatte, 300 kişi AIDS ile alakalı bir hastalık nedeniyle ölmektedir,
- Her gün 4000 çocuk kirli sulardan kaynaklanan ishal nedeniyle ölmektedir.

Yoksul ülkelerde milyonlarca insan düşük kaliteli sağlık imkânları ya da tamamen sağlık imkânlarının olmamasından dolayı hayatını kaybediyor. Maddi imkânsızlıklar yüzünden hiçbir sağlık kuruluşundan yaralanamayan birçok insan hayatını ve sağlığını kaybediyor (Oxfam, 2014).

Bu yüzden İnsanların her yerde yerel bir klinikte ya da rahatlıkla muayene olabileceği hastaneler, klinikler v.s açılmalıdır ve yoksul insanların tedavi olması ve uygun fiyatlı ilaç almaları sağlanmalıdır. Oxfam yardım derneği tüm bu eksiklerin giderilmesi için dünyanın dört bir yanında ki hayırsever insanlarla birlikte çalışmaktadır. Oxfam yardım derneği 27 ülkede var olan klinikleri düşük maliyetlerle yenilemiş ve gerekli tıbbi yardımları yapmıştır. Sadece klinikle, doktorla bu sorunun çözülmeyeceğinin altını çizen Oxfam, acil durumlarda temiz su ihtiyacının giderilmesi için elinden geleni yapmaktadır. Temiz suya ihtiyacı olan Sudan Darfur'a götürerek orda ki yardıma muhtaç insanların yüzünü güldürmeyi başarmıştır (Oxfam, 2014).

Sağlık problemiyle baş edebilmek için büyük yatırımlara ihtiyaç olduğunu belirten dernek, bu amaçla birçok gelişmiş ülkelerin hükümetleri, yoksul ülkelerin sağlık hizmetlerine finansal anlamda yardımda bulunmaları gerektiğini ve diğer ülkelerinde bu konuda hassas davranmaları konusunda çağrıda bulunmaktadır. Ayrıca ilaç fiyatlarının çok yüksek olmasından dolayı yoksul insanların faydalanamadığını belirten Oxfam, İlaç fiyatların asgari düzeye indirilmesi gerektiğinin altını çizilmiştir (Oxfam, 2014).

Dünyada hızla artan 40 milyondan fazla insana buluşan HIV ve AIDS virüsleri yüzünden günde yaklaşık 8.000 insan maalesef ki hayatını kaybetmektedir. Dikkat çeken ayrıntı ise hayatını kaybeden insanların çoğunluğunun dünyanın en yoksul ülkeleri oluşturmaktadır. Oxfam yardım derneği HIV ve AIDS'ten etkilenen insanlarla doğrudan çalışmaktadır (Oxfam, 2014).

2.5.3.4. Zengin – Yoksul Ülke Arasında Ki Uçurum

BM Kalkınma Programı'nın raporuna göre, dünya nüfusunun yüzde yirmi beşi dünyada ki bütün servetin yüzde seksenine sahip durumda. Maalesef ki milyonlarca insan açlık sınırının altında yaşamak zorunda kalırken zengin ve yoksul arasındaki uçurum gün geçtikçe büyüyor. Dünyada ki gelir dağılımında ki eşitsizlik her geçen gün artmaktadır. BM Kalkınma Programı'nın hazırladığı bir rapor, yaşanan bu olumsuz durumun son yirmi yılda hızla büyüdüğünü gösteriyor. Gelişmekte olan ülkelerde bu olumsuz hava daha dikkat çekiyor. Oxfam Yardım Derneği'nin raporuna göre ise; dünyada ki en zengin 85 kişinin toplam serveti 1 trilyon sterlin civarında. Oxfam'ın yaptığı araştırmanın sonucuna göre dünyanın en zengin yüzde 1'lik kesiminin toplam malvarlığı ise 60 trilyon sterlin. Dünyanın en yoksul yüzde 50'lik kesiminin toplam zenginliğinin 65 kat fazlasına tekabül ediyor. Yapılan bu araştırmanın sonucunda yaşanan bu uçurumun toplumsal problemleri artırmasından ve siyasi istikrarı tehdit etmesinden endişe edildiği belirtiliyor. Oxfam Yardım Derneği'nin raporunda, bu durumun sorumlusu olarak “zenginler” gösteriliyor. Raporda en dikkat çeken yorumu ise; eşitsizlik sorunuyla mücadele edilmeden açlık ve yoksullukla mücadele edilemeyeceğinin altı çiziliyor. Oxfam yardım derneği, Davos'ta toplanan Dünya Ekonomi Forumu katılımcılarına söz konusu durumun göz önünde bulundurmaları gerektiğini bildirdi. Oxfam raporunda, kuruluşun merkezinin bulunduğu Büyük Britanya'nın üçte ikisi dahil ankete katılan insanların çoğu zenginlerin ülke yönetimlerindeki etkisinin çok fazla olduğuna inanıyor. Bu düşüncenin en yaygın olduğu ülkeler İspanya, Brezilya ve Hindistan (EvrenselHaber, 2014).

Oxfam Yardım Derneği'nin Genel Müdürü Winnie Byanyima, "Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en düşük vergi oranları, en iyi sağlık ve eğitim hizmetleri ve nüfuz olanaklarından zenginler ve onların çocuklarının yararlandığını " söylemiştir. Derneğin raporuna göre, son 10 yıl da aralarında zenginlerin çoğunlukta olduğu bazı kimselerin; mali denetimden, vergilendirme ve kamu hizmetlerindeki kesintilere kadar birçok politikanın kendi lehlerine göre değiştirilmesinde rol oynadıkları dikkat çekmektedir. Gerekli bilgilerin edinilebildiği 30 ülkede yapılan araştırmaya göre 1970'lerin sonlarından günümüze kadar söz konusu ülkelerin 29'unda vergi oranları zenginler için daha avantajlı hale getirildi görülmektedir (EvrenselHaber, 2014, 2014).

Oxfam yardım derneğinin dikkat çeken başka bir raporunda ise, gelişmiş ve zengin ülkelerin yardım bütçelerinin gün geçtikçe küçülmesi ve 1960 yılında yoksullara yardım eden varlıklı ülkelerin günümüze geldiğimizde ise sadece o yıllarda yaptığı yardımın yarısı düzeyinde olduğunu belirtti. Ayrıca yoksul ülkelerin günde 100 milyon dolar dış borç ödemesi yaparak yoksulluklarının giderek büyüdüğünün de altını çizdi. Oxfam Yardım Derneği Başkanı Barbara Stocking, "*Zengin ülkeler zenginliklerine zenginlik kattıkça, yoksul ülkelere yaptıkları yardımın miktarı da belirgin oranda düşüyor. Bu bir utanç tablosudur, daha fazla devam etmemelidir*" diyerek durumu yorumlamıştır. Oxfam yardım derneğine göre bu tutumun böyle devam etmesi halinde önümüzdeki on yıl içerisinde dünya genelinde 45 milyon çocuk ölecek. Konuşmasının devamında Stocking, "*Zengin ülkelerin yardım ve borç politikalarının bedelini, yoksul ülkelerde yaşayan çocuklar canlarıyla ödüyor*" dedi (Oxfam, 2014).

Oxfam Yardım Kuruluşu'nun belirttiğine göre; ABD, Almanya ve Japonya gibi zengin ve gelişmiş ülkeler 1970'te gayri safi milli gelirlerinin yüzde 0,7'sini yardıma ayırma sözü vermişti. Fakat hiçbir ülke verdiği sözü tutmadığının altını çizdi ayrıca varlıklı ülkelerin ortalama yardımları milli gelirlerinin sadece yüzde 0.25 oranında kaldığını belirtti. Dünyanın en zengin ülkelerinden biri olan ABD'de ise bu oran yüzde 0.14 kaldı (Oxfam, 2014).

Oxfam'ın "*Bedelini Ödemek*" başlıklı raporunda "BM üyeleri, yoksulluğun azaltılması ve yoksul çocukların eğitim haklarının tanınması, salgın hastalıkların önlenmesi hedefini benimsemişlerdi. Son duruma baktığımız da ise mevcut yardım politikaları bu benimsenen yardımların gerçekleşme olanağının olmadığını görünüyor" denildi. Derneğin raporunda, uluslararası yardımların birçok insanın hayatını değiştireceğini ve milyonlarca çocuğun yüzünün güleceğini ve Kenya ve Zambiya'da milyonlarca çocuğun uluslararası yardımlar sayesinde eğitim imkânına kavuşacağını altı çizildi (Oxfam, 2014).

2.5.3.5. Yoksul Ülkelerin Topraklarının Satılması

Tarım, özellikle gelişmemiş ülkelerin ve kırsal alanda yaşayan insanların geçimlerini sağladığı ana sektördür. Tarım sektörünün ulusal ekonomilere, halkın temel gıda maddelerinin üretimini garanti vererek, o ulusta yaşayan halkın büyük bir

çoğunluğuna iş olanağı sağlayarak, hayatlarını idam ettirme olanağı sağlamaktadır. Tarım sektörü, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler için ekonominin en önemli sektörü konumundadır (Taban vb, 2008: 50).

İnsanların yaşamını devam ettirmeleri için gıda maddelerinin üretiminde zorunlu olan tarım arazilerinin sayısını artırmak maalesef ki mümkün değildir. Bazı yöntemler kullanarak artırılmaya çalışsa da bu araziler yeterli değildir. Bunlar ormanların kesilip tarım arazilerine eklenmesi, bataklıkların kurutulmasıdır. Fakat yeterli değildir. Dünya nüfusunun sürekli artması demek gıda ihtiyacının artması demektir. Bu yüzden büyük ve güçlü devletler bu tehlikeye karşı gözlerini fakir ülkelerin arazilerine dikmiş durumladır (Taban vb, 2008: 50).

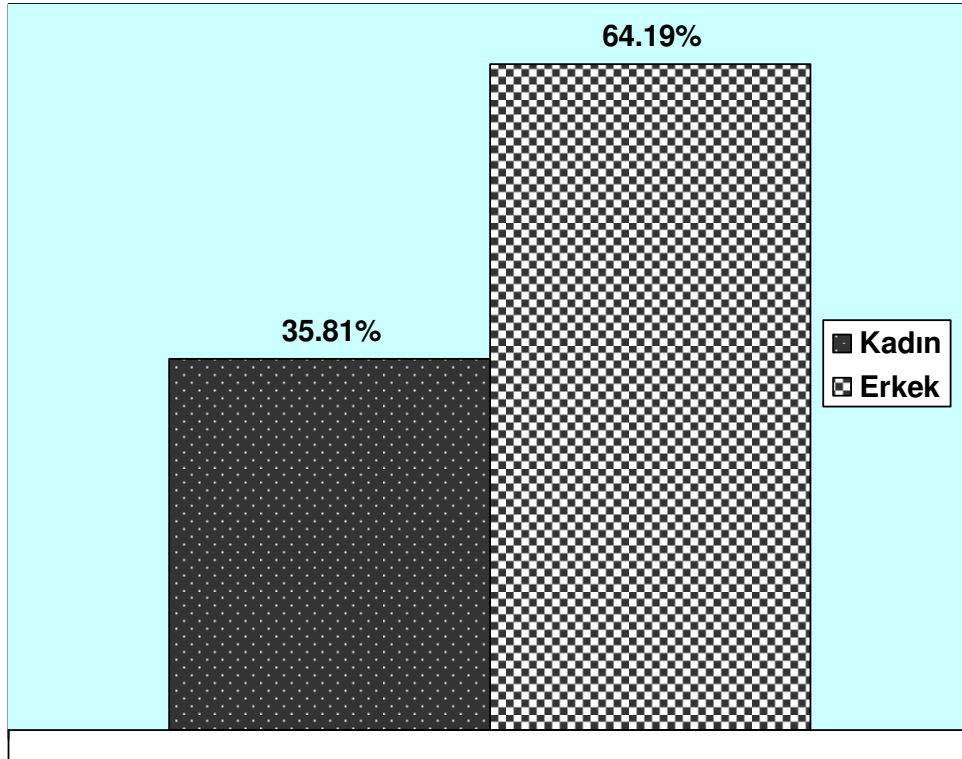
Oxfam yardım derneği yabancı yatırımcıların fakir ülkelerin tarım arazilerini zorla ellerinden aldığını vurguluyor. Bu toprakların fakir ülkelerin insanların elinden hiçbir tazminat ödemesi yapılmadan alındığını söyleyen yardım kuruluğu bu yüzden yoksul ülkelerin daha da yoksullaştığını belirtiyor. İngiltere topraklarının sekiz katı büyüklüğündeki arazilerin küresel yatırımcılar tarafından alındığını kaydediyor. Alınan bu tarım arazilerinin yüzde 60'ının biyoyakıtta kullanılacağı tahmin ediliyor. İngiliz yardım kuruluğu Oxfam'ın araştırmalarına göre altı günde bir, fakir ülkelerin "Londra'nın yüz ölçümü kadar" tarım alanların yabancı yatırımcılara çok düşük fiyatlarla satıldığını belirtiyor. Özellikle de Amerikan, Çin ve İngiliz yatırımcıların yoksul ülkeleri bu yolla sömürmektedir (TarımTürk, 2014)

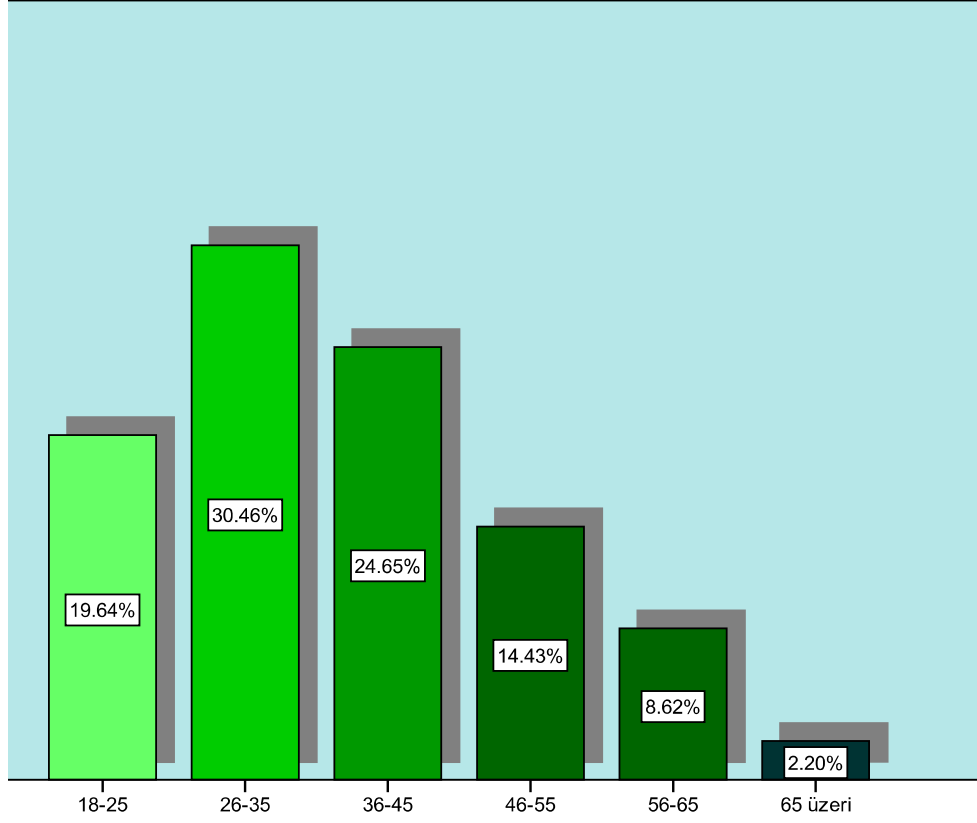
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YOKSULLUĞA YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI VE ANKET SORULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

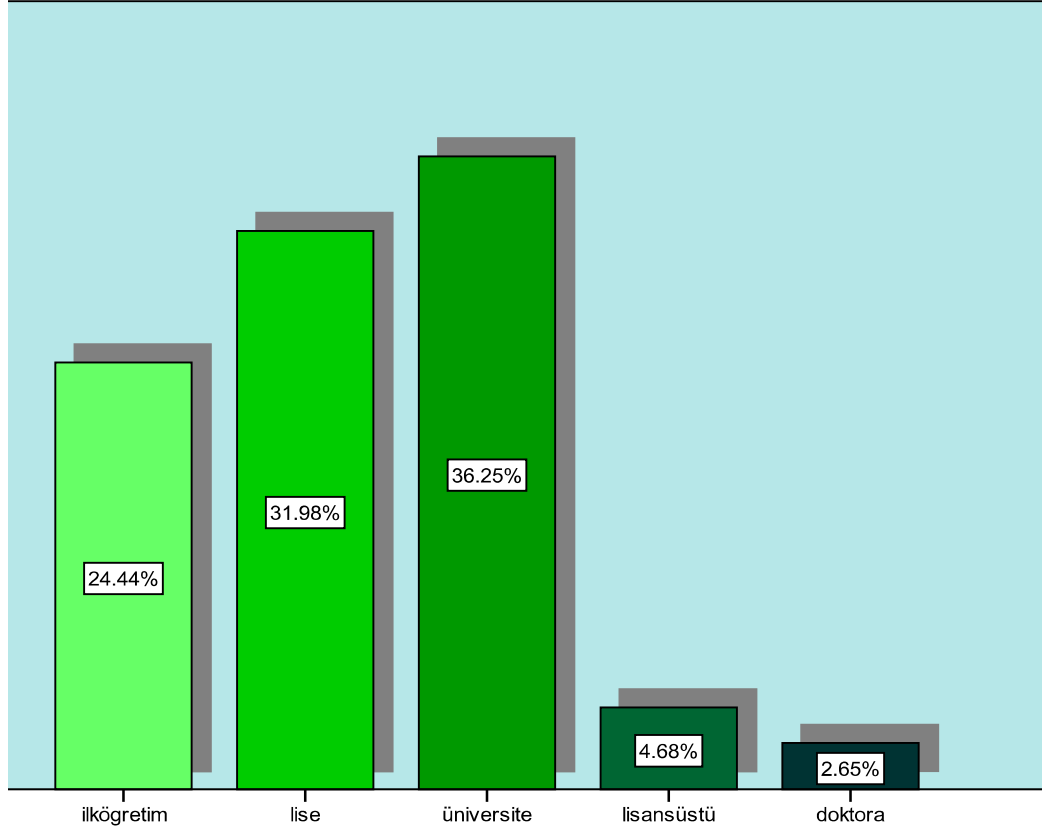
Grafik 1. Ankete Katılan Katılımcıların Cinsiyeti

Grafik 1’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %35.81’ini (178 kişi) kadınlar, %64.19’unu (319 kişi) erkekler oluşturmaktadır. Ankete katılan üç kişi ise cinsiyetini belirtmemiştir.

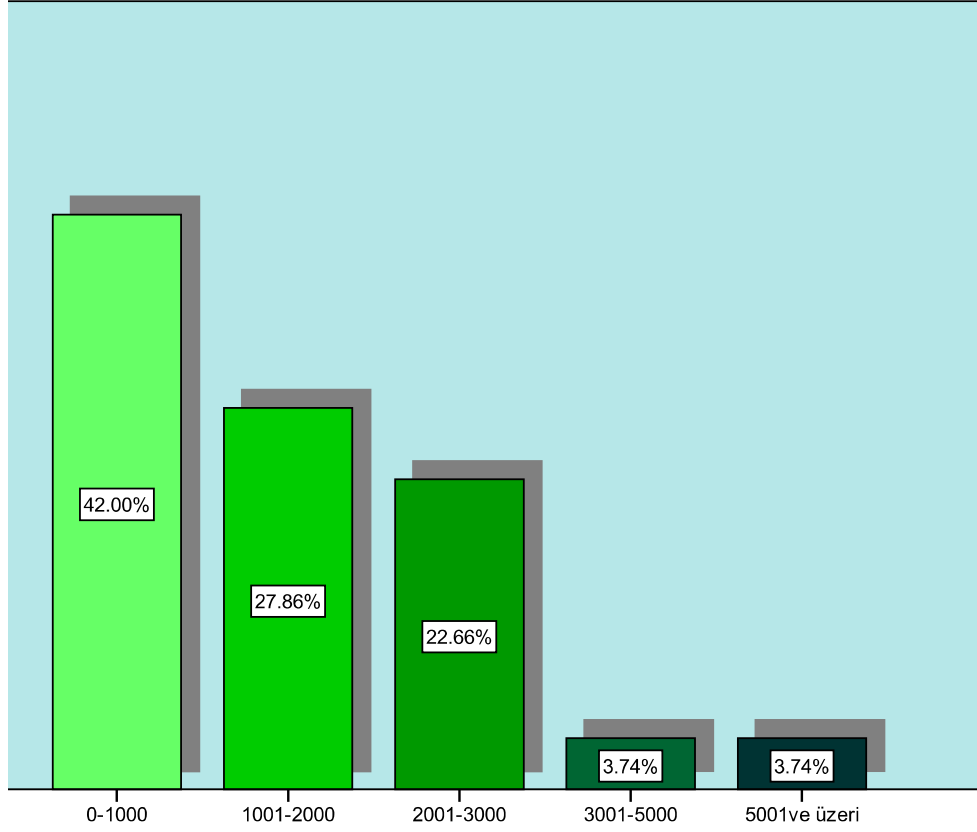
Grafik 2. Ankete Katılan Katılımcıların Yaş Aralığı

Grafik 2’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %19.64 ‘ünü 18 -25 yaş aralığı, %30.46’sını 26–35 yaş aralığı, %24.65’ini 35–45 yaş aralığı, %14.43’ünü 46–55 yaş aralığı oluşturur iken katılımcıların sadece %2.20 sini 65 yaş üzeri katılımcılar oluşturmaktadır.

Grafik 3. Ankete Katılan Katılımcıların Eğitim Durumu

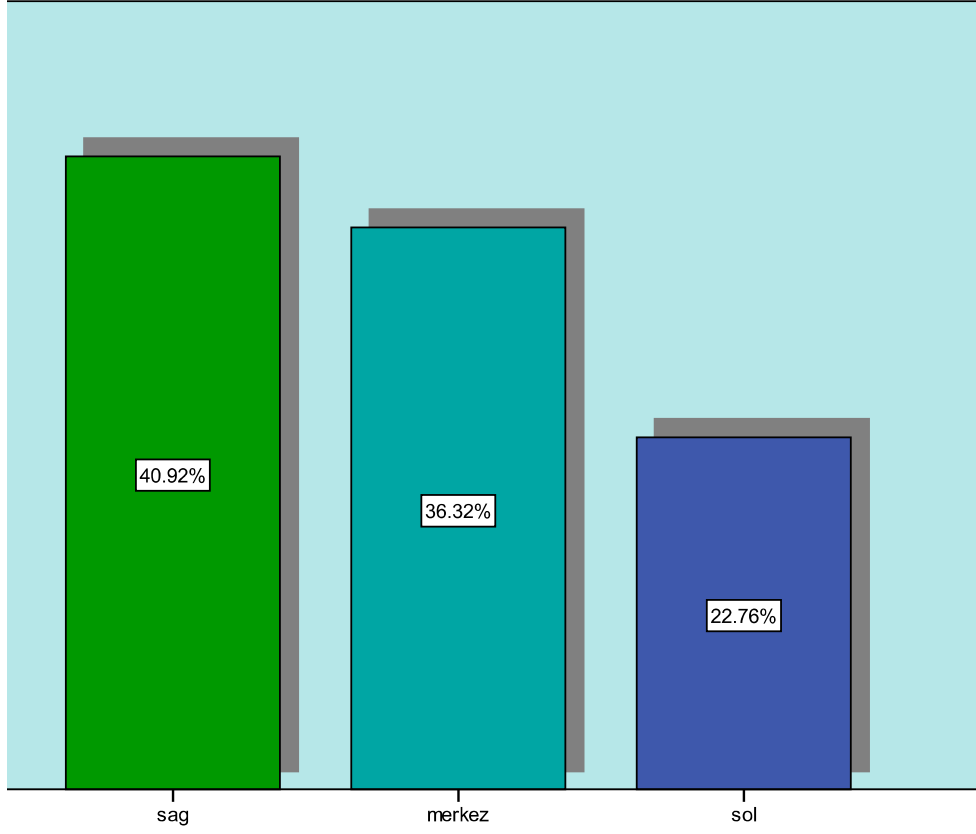
Genel toplamda katılımcıların, eğitim durumu incelendiğinde ankete katılan %24.44 ünü ilköğretim mezunları, %31.98'ini lise mezunları, %36.25 ini üniversite mezunları, %4.68'ini lisansüstü mezunları oluşturur iken sadece %2.65 ini doktora mezunları oluşturmaktadır.

Grafik 4. Ankete Katılan Katılımcıların Gelir Seviyeleri

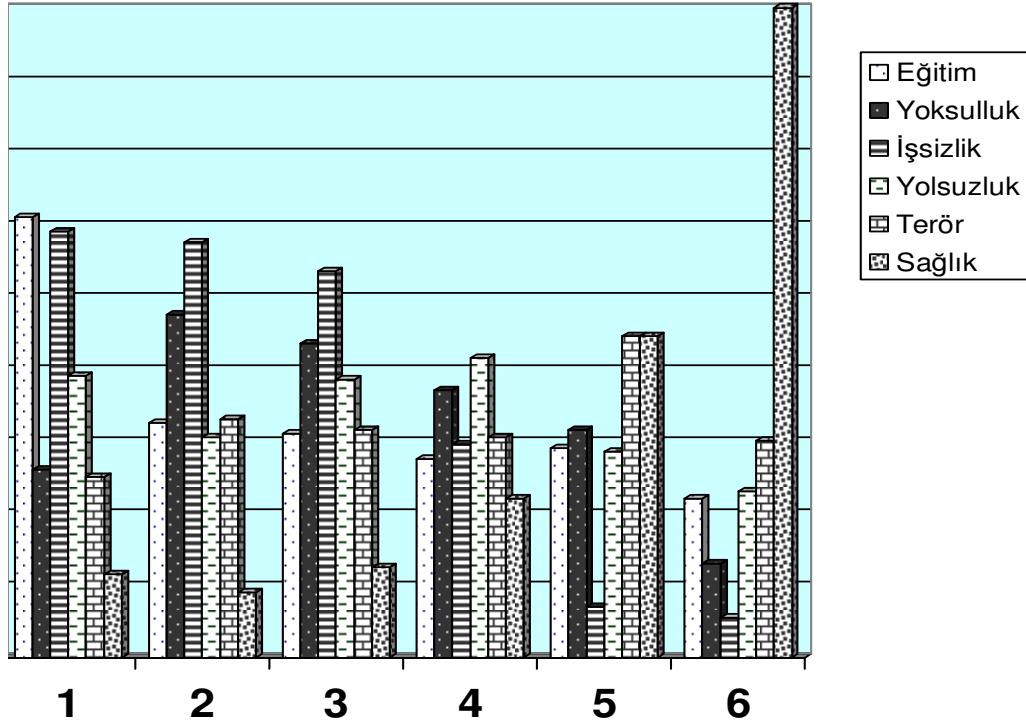
Ankete katılan katılımcıların gelir seviyeleri incelendiğinde ise %42.00'si 0–1000 arasında bir gelire, %27.86'sı ise 1001–2000 arası bir gelire, %22.66'sı ise 2001–3000 arası gelire, %3.74'ü ise 3001–5000 arası bir gelire, %3.74'ü ise 5001 ve üzeri bir gelire sahiptir. Katılımcıların 69.86'sı 0–2000 arası gelire sahiptir.

Grafik 5. Kendinizi Siyasi Yelpazenin Neresinde Değerlendirirsiniz?

Grafik 5'te görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %40.92'si kendisini siyasi yelpazenin sağında, %36.32'si ise kendisini siyasi yelpazenin merkezinde, %22.76'sı kendisini siyasi yelpazenin solunda hissetmektedir. Ankete katılan katılımcıların 435'i bu soruya cevap verirken 65'i bu soruyu boş bırakmayı tercih etmiştir.

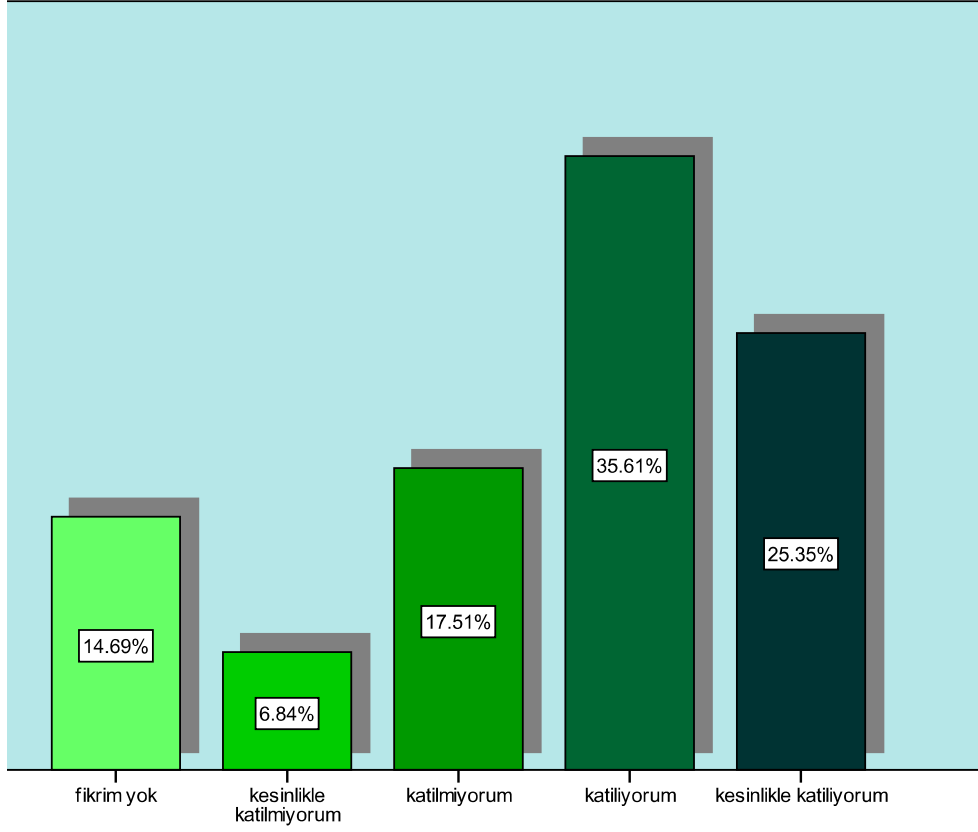
Grafik 6. Ülkemizin Sorunlarını Önem Derecesine Göre Birden Başlayarak (1, 2, 3...) Sıralayınız.

Anket katılımcılarına göre ülkemizin sorunlarının önem dereceleri; %30.05 (122 kişi) eğitim, %27.18'i (118 kişi) ise yoksulluğun ülkemizde ki en önemli sorunun olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %19.40'ı (78 kişi) yolsuzluğun, %13.10'u (52 kişi) yoksulluğun, %12.85'i (50 kişi) ülkemizin en başta gelen sorunun terör olduğunu söylemektedir. Katılımcıların sadece %6.07'si (23 kişi) ülkemizin en önemli sorunun sağlık olduğunu düşünmektedir.

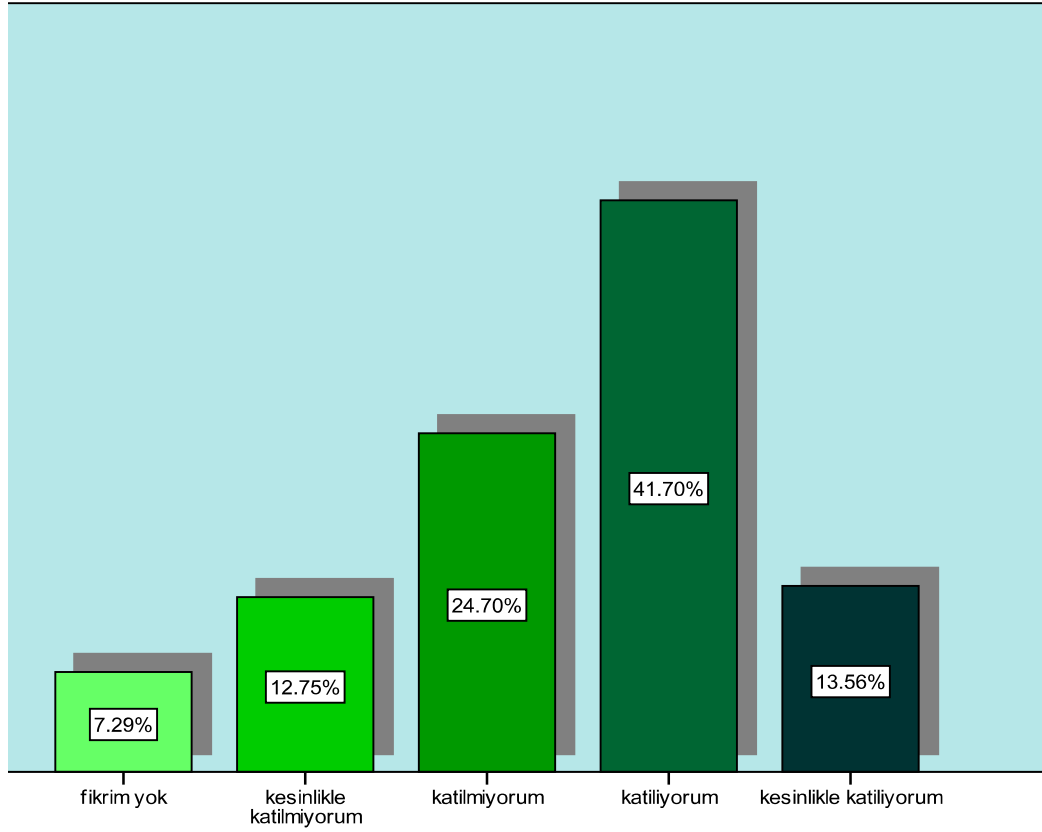
Grafik 6'dan da anlaşıldığı üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğu ülkemizde eğitimle ilgili ciddi sorunlar olduğunu düşünmektedir. Eğitimin hemen ardından işsizlik sorunu dikkat çekmektedir. Anket sonuçlarına göre, ülkemizde sağlık sektörüyle ilgili pek bir sıkıntı yaşandığı düşünülmemektedir. Ya da sağlık sektöründen evvel daha önemli problemlerin var olduğu düşünülmektedir.

Grafik 7. Yoksulluk Küresel Bir Sorundur.

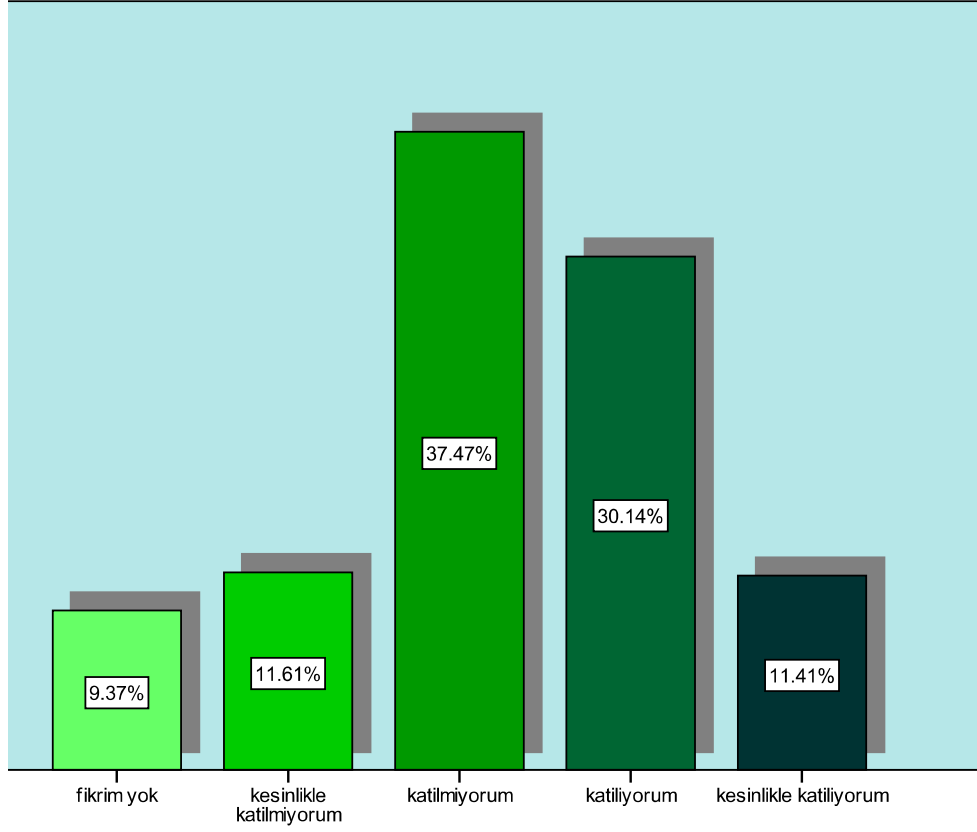
Grafik 7’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların % 14.69’u bu soruya fikrim yok derken, %6.84’ü kesinlikle katılmıyorum, %17.51’i katılmıyorum, %35.61 katılıyorum, %25.35’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabına bakacak olursak %60.96’sı yoksulluğun küresel bir sorun olduğunu düşünmektedir.

Grafik 8. Yardım Derneklerine Bağış Yaparım.

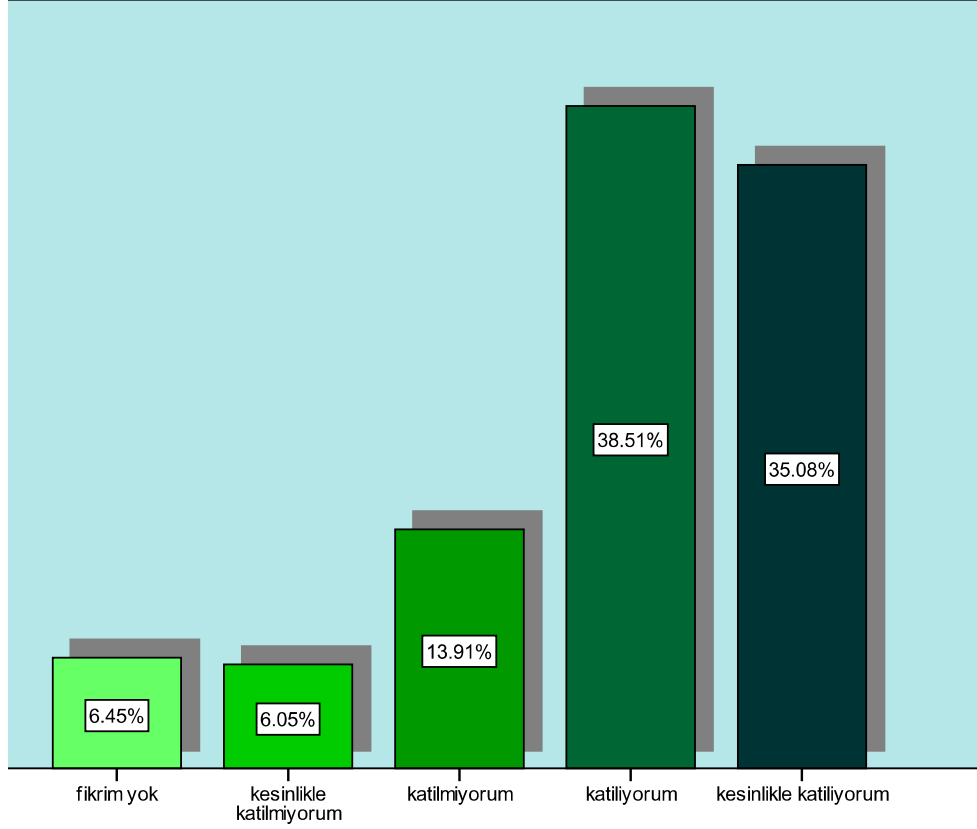
Grafik 8’de görüldüğü üzere, katılımcıların %7.29’u bu soruya fikrim yok derken, %12.75’i kesinlikle katılmıyorum, %24.70’i katılmıyorum, %41.70’i katılıyorum, %13.56’sı ise kesinlikle katılmıyorum demiştir. Genel olarak sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %55.36’sı yardım derneklerine bağış yapmaktadır.

Grafik 9. Düzenli Yardım ve Bağış Yaparım.

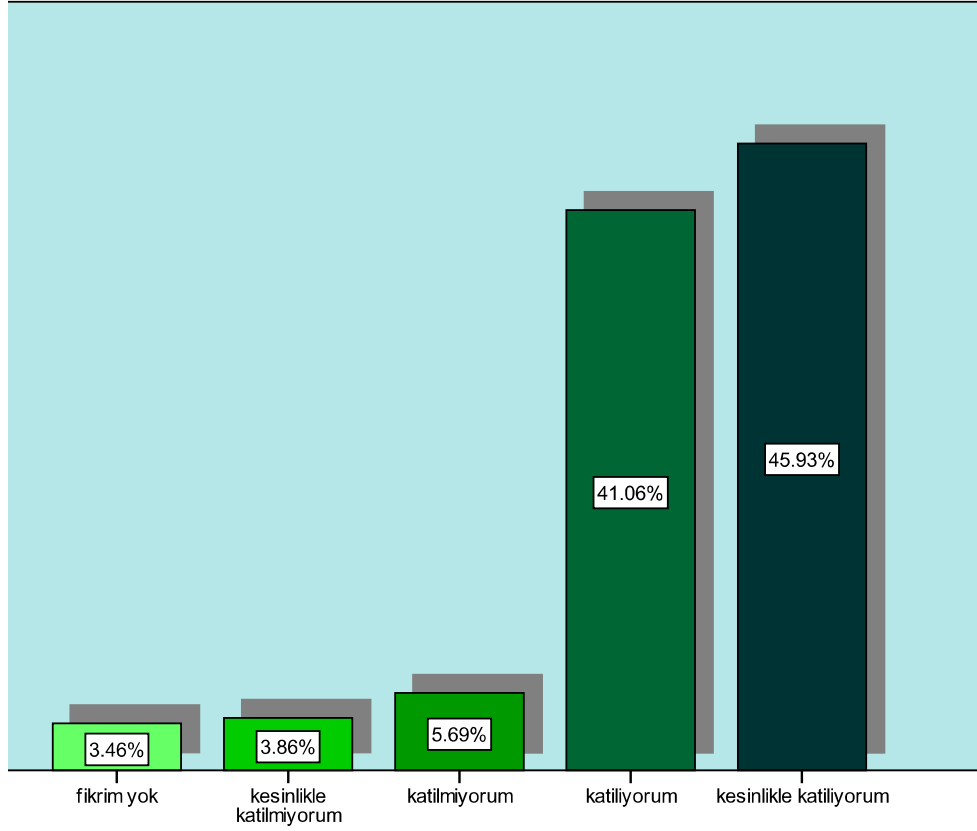
Grafik 9'da görüldüğü üzere, katılımcıların %9.37'si fikrim yok derken, %11.61'i kesinlikle katılmıyorum, %37.47'si katılmıyorum, %30.14'ü katılıyorum, %11.41'i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %44.14'ü düzenli yardım ve bağış yapmamaktadır.

Grafik 10. Ekonomik Kalkınma ile Yoksulluk Çözülür. Sorusunun Değerlendirilmesi

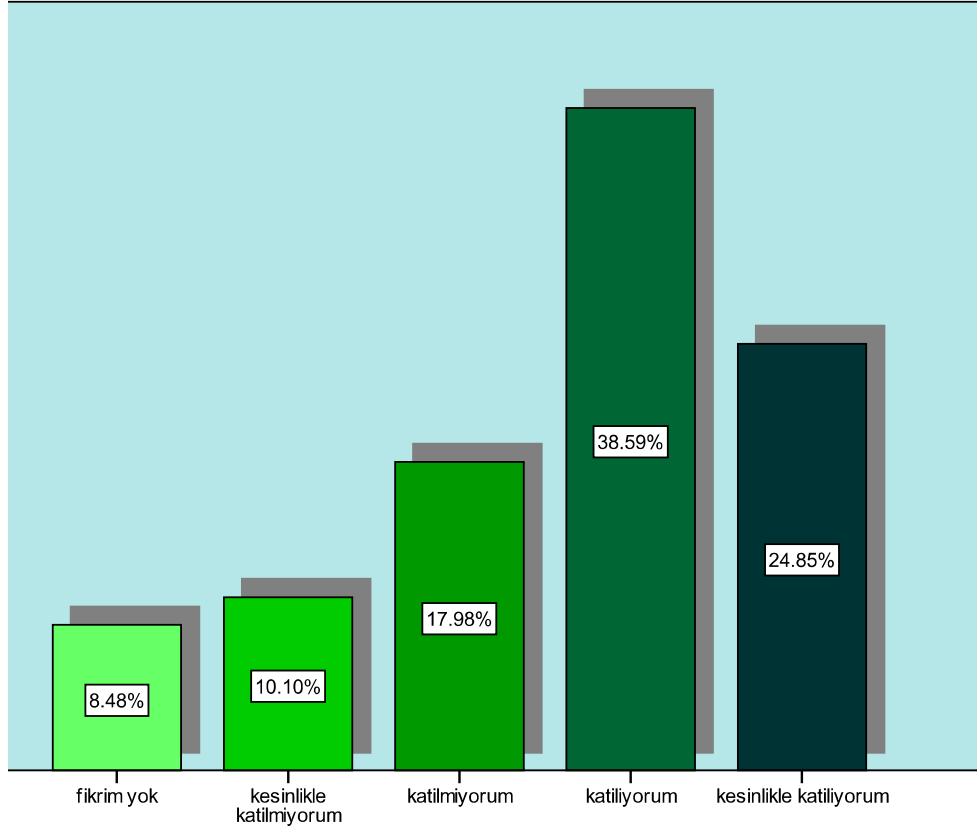
Grafik 10'da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %6.45'i bu soruya fikrim yok derken, %6.05'i kesinlikle katılmıyorum, %13.91'i katılmıyorum, %38.51'i katılıyorum, %35.08 ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak sorunun cevabını değerlendirdiğimizde %73.59 gibi büyük bir çoğunluğun ekonomik kalkınma ile yoksulluk gibi büyük bir sorunun aşılacağına inanmaktadır.

Grafik 11. Yoksullara Yardımda Bulunmak İnsani Bir Görevdir. Sorusunun Değerlendirilmesi

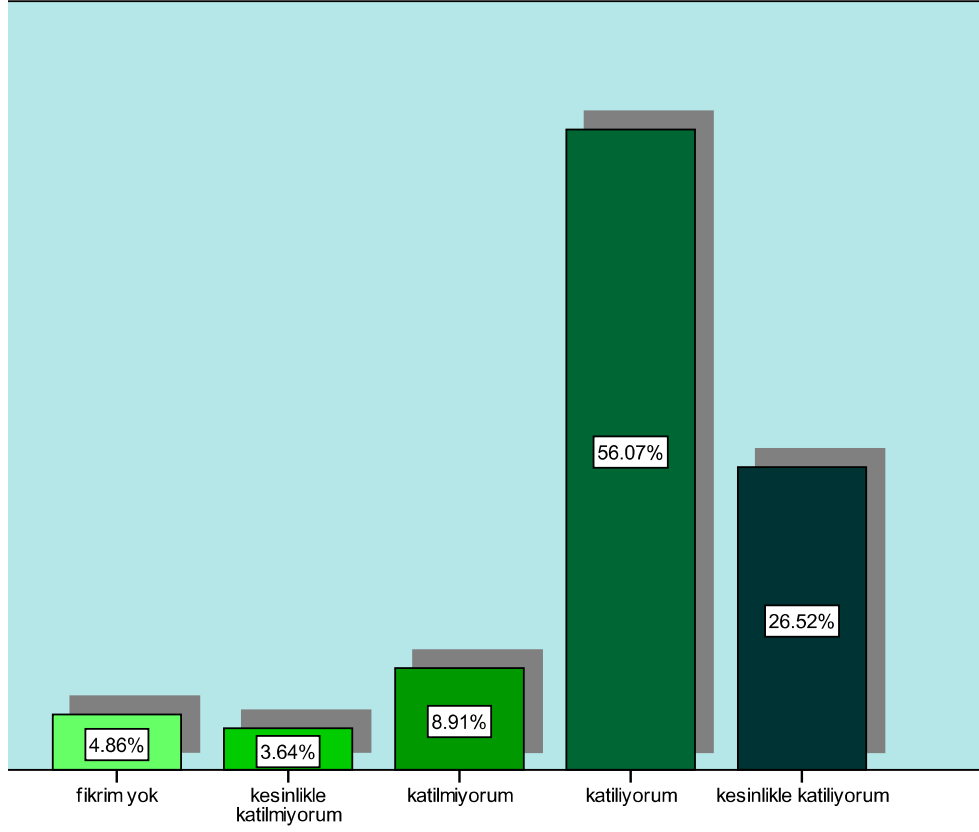
Grafik 11’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %3.46’sı bu soruya fikrim yok derken, %3.86’sı kesinlikle katılmıyorum, %5.69’u katılmıyorum, %41.06’sı katılıyorum, %45.93’ü ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak sorunun cevabını değerlendirdiğimizde ankete katılan katılımcıların %86.99’u gibi büyük bir çoğunluğu yoksullara yardımda bulunmanın insanı bir görev olduğunu düşünmektedir.

Grafik 12. Yardım Derneklerinin Hedef Kitlesi Tüm İhtiyaç Sahipleri ve Mağdurlardır. Sorusunun Değerlendirilmesi

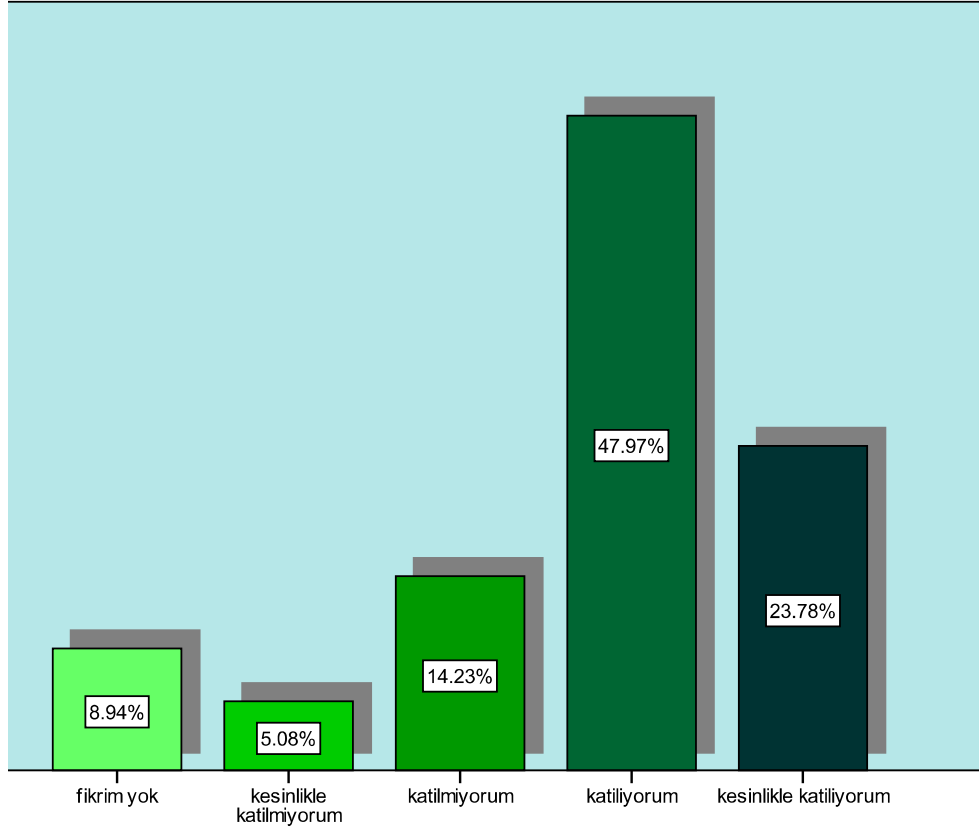
Grafik 12’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %8.48’i bu soruya fikrim yok derken, %10.10’u kesinlikle katılmıyorum, %17.98’i katılmıyorum, %38.59’u katılıyorum, %24.85’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %63.44’ü yardım derneklerinin hedef kitlesi tüm ihtiyaç sahipleri ve mağdurlar olduğunu düşünmektedir.

Grafik 13. Yoksullara Yardım Ederim. Sorusunun Değerlendirilmesi

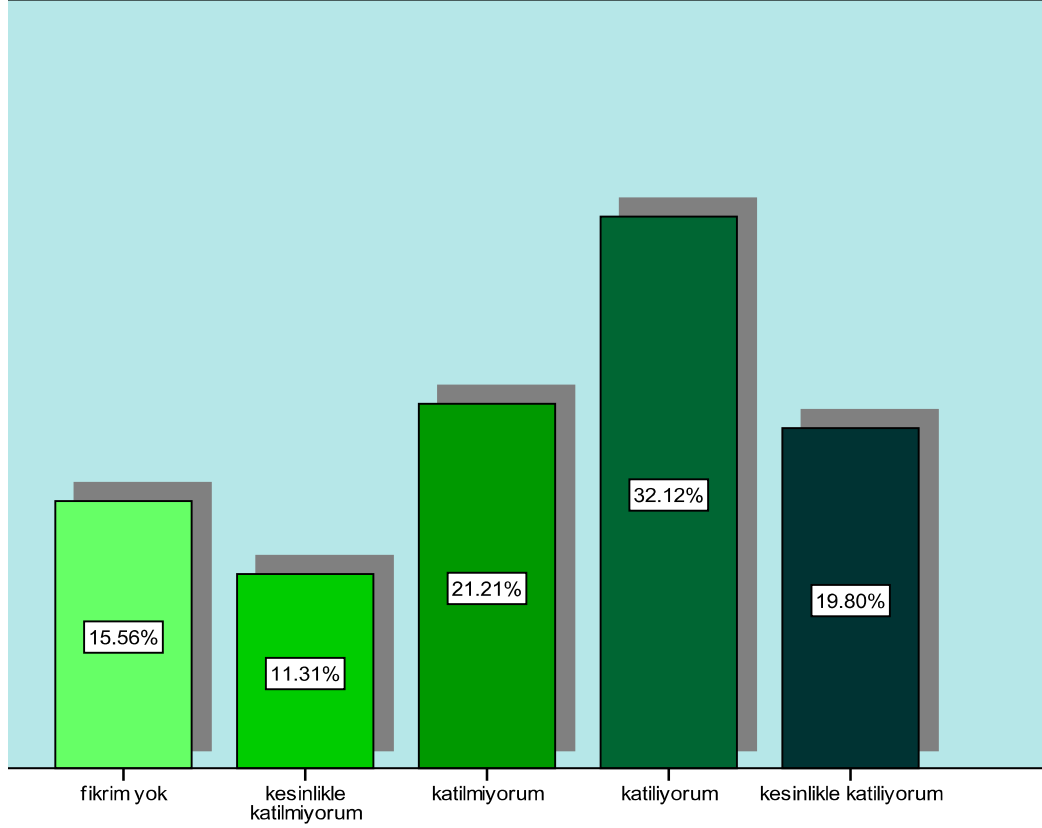
Grafik 13’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %4.862’si bu soruya fikrim yok derken, %3.64’ü kesinlikle katılmıyorum, %8.91’i katılmıyorum, %56.07’si katılıyorum, %26.52’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olursak katılımcıların %82.59’u gibi büyük bir çoğunluğu yoksullara yardım etmektedir.

Grafik 14. Savaş ve Doğal Afetlerde Yardım Dernekleri Mağdurları Gözetir. Sorusunun Değerlendirilmesi

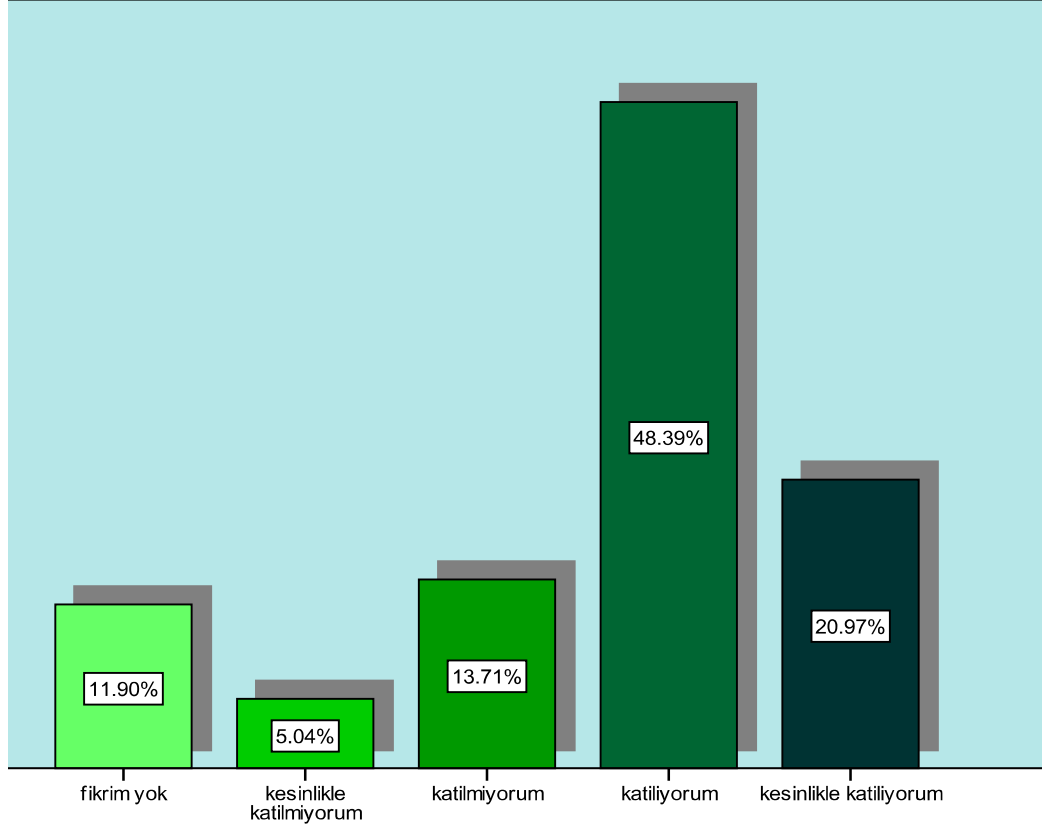
Grafik 14’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %8.94’ü bu soruya fikrim yok derken, %5.08’i kesinlikle katılmıyorum, %14.23’ü katılmıyorum, %47.97’si katılıyorum, %23.78’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %71.75 gibi büyük bir çoğunluğu savaş ve doğal afetlerde yardım dernekleri mağdurları gözettiğini düşünmektedir.

Grafik 15. Yardım Dernekleri Hiçbir Kar Amacı ve Çıkar Gütmezler. Sorusunun Değerlendirilmesi

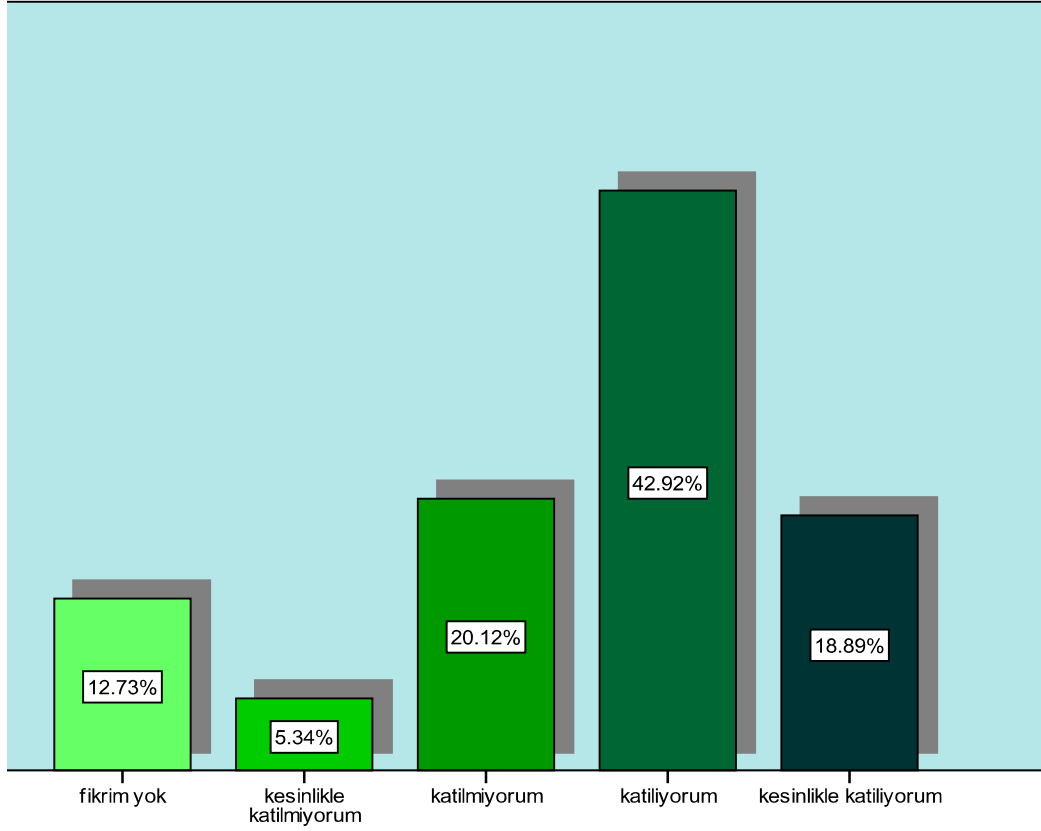
Grafik 15'te görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %15.56'ü bu soruya fikrim yok derken, %11.31'i kesinlikle katılmıyorum, %21.21'i katılmıyorum, %32.12'si katılıyorum, %19.80'i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %15.56 gibi bir çoğunluğun bu soruya hakkında bir fikre sahip değildir. Katılımcıların %51.92 gibi bir çoğunluğu ise yardım dernekleri hiçbir kar amacı ve çıkar gütmediğine inanmaktadır.

Grafik 16. Dernekler Yardım Konusunda Hayırseverleri Organize Eder. Sorusunun Değerlendirilmesi

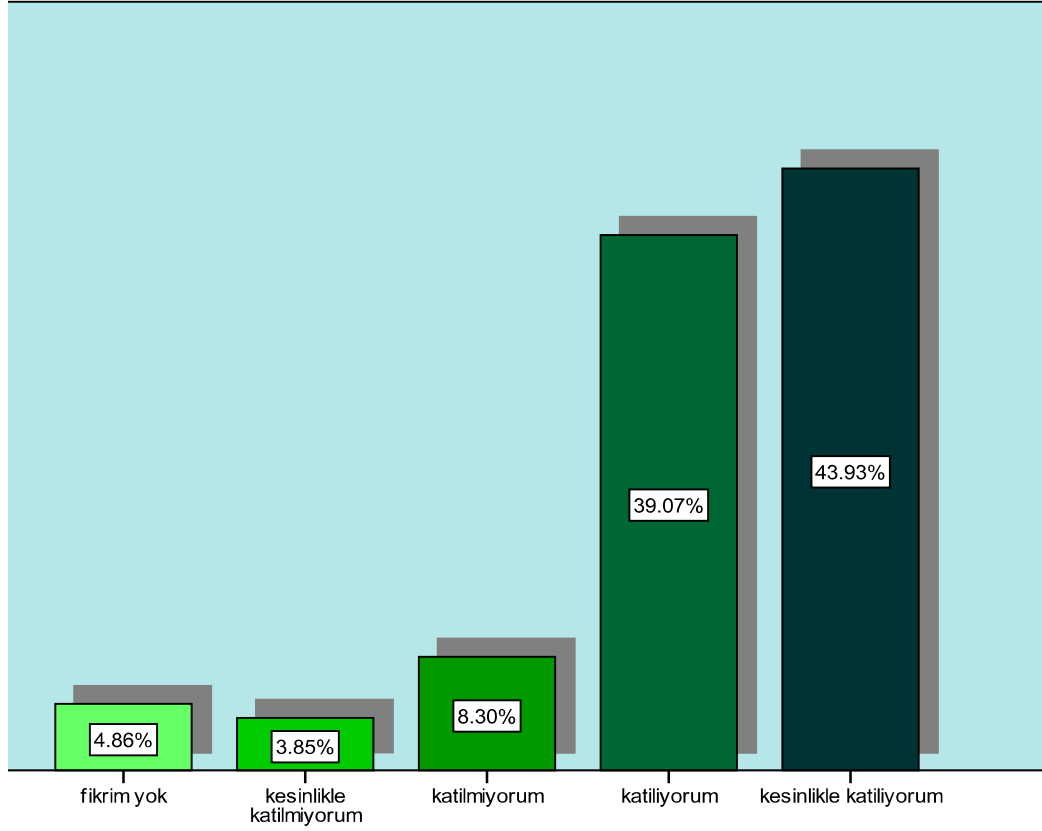
Grafik 16’da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %11.90’ı bu soruya fikrim yok derken, %5.04’ü kesinlikle katılmıyorum, %13.71’i katılmıyorum, %48.39’u katılıyorum, %20.97’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %69.36’sı gibi bir çoğunluğun dernekler yardım konusunda hayırseverleri organize ettiğini düşünmektedir.

Grafik 17. Yardım Dernekleri Yoksullukla Mücadelede Son Derece Faydalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi

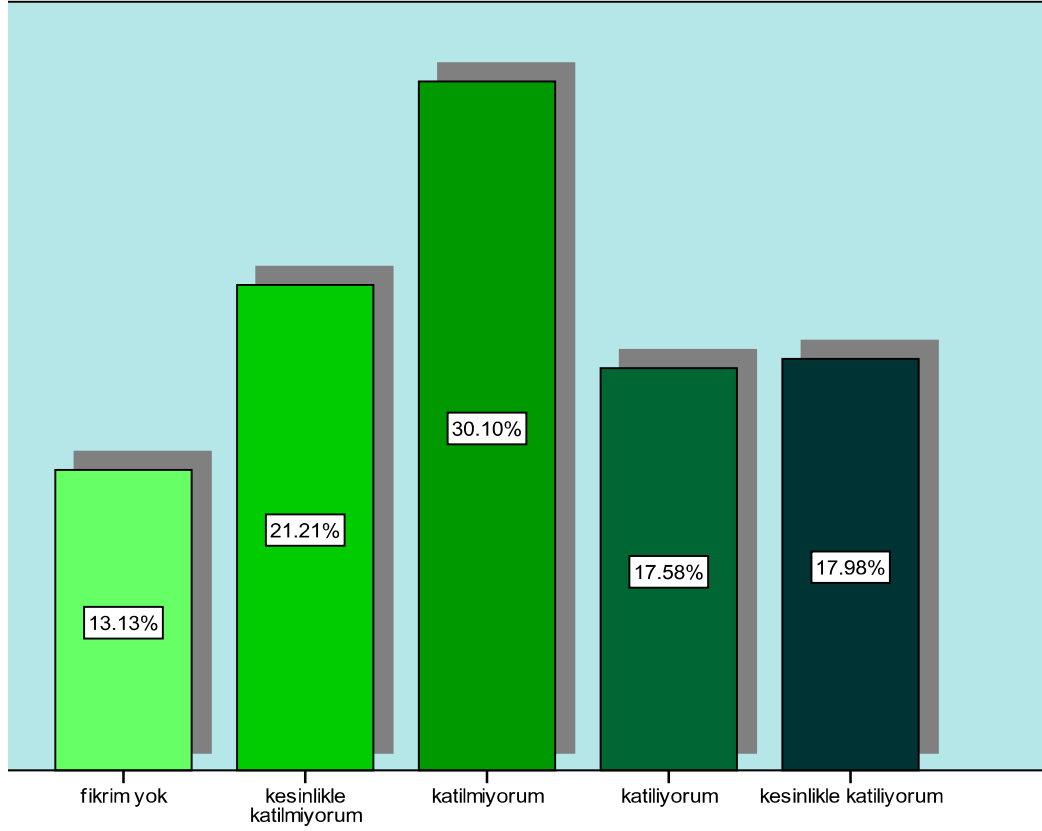
Grafik 17’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %12.73’ü bu soruya fikrim yok derken, %5.44’ü kesinlikle katılmıyorum, %20.12’si katılmıyorum, %42.92’si katılıyorum, %18.89’u ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %61.81 gibi bir çoğunluğun yardım derneklerinin yoksullukla mücadelede son derece faydalı olduğunu düşünmektedir.

Grafik 18. Yoksullukla Mücadelede Devletin, Derneklerin, Bireylerin, Topyekûn Hepimizin Görevidir. Sorusunun Değerlendirilmesi

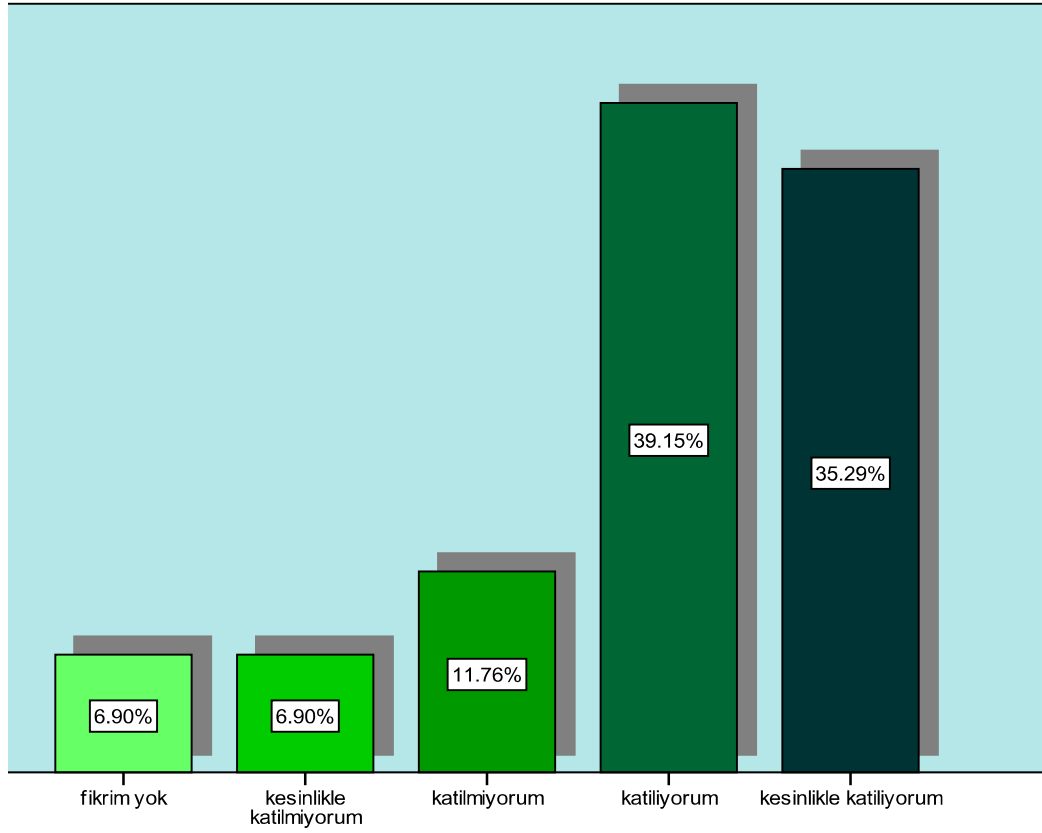
Grafik 18’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %4.86’sı bu soruya fikrim yok derken, %3.85’i kesinlikle katılmıyorum, %8.30’u katılmıyorum, %39.07’si katılıyorum, %43.93’ü ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %83 gibi bir büyük bir çoğunluğu yoksullukla mücadelede devletin, derneklerin, bireylerin, topyekûn herkesin görevi olduğuna inanmaktadır.

Grafik 19. Türk Yardım Dernekleri Yurtdışında Faaliyet Göstermemelidir. Sorusunun Değerlendirilmesi

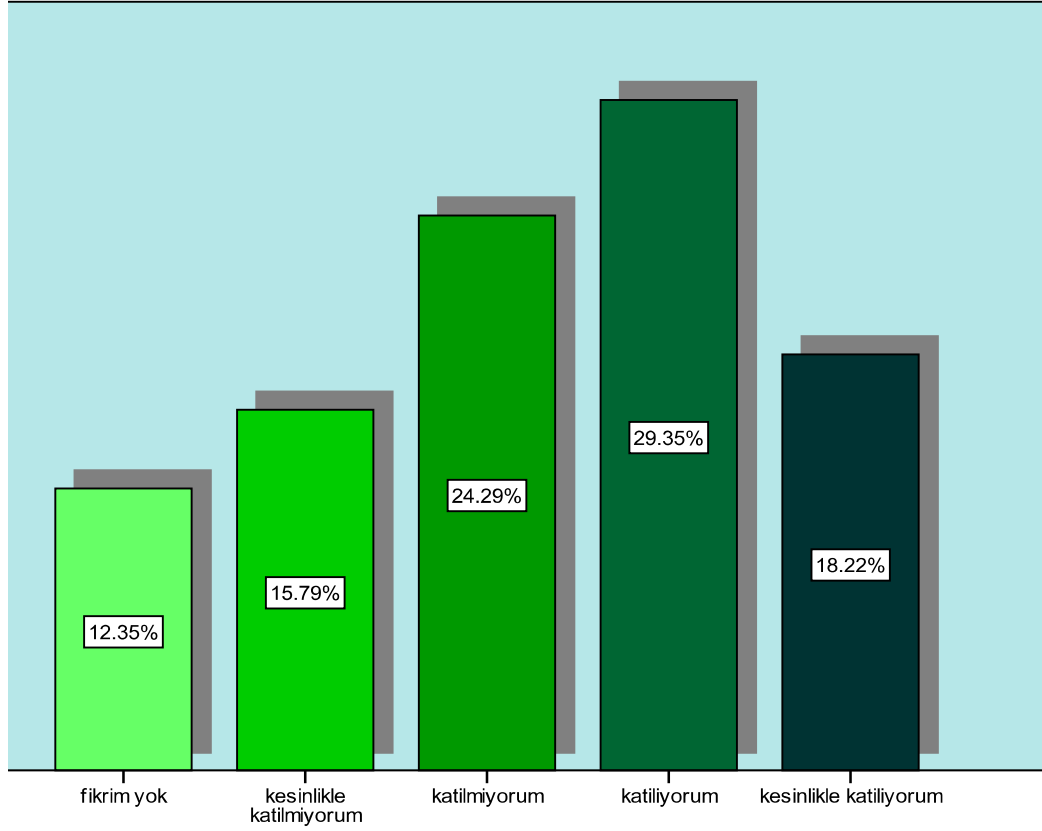
Grafik 19’da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %13.13’ü bu soruya fikrim yok derken, %21.21’i kesinlikle katılmıyorum, %30.10’u katılmıyorum, %17.58’i katılıyorum, %17.98’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %51.31’i gibi bir çoğunluğu Türk yardım dernekleri yurtdışında faaliyet göstermelidir derken, %35.56’sı Türk yardım derneklerinin sadece ülkemizde ki yoksullara yardım yapmasını savunmuştur.

Grafik 20. Yoksulluk Toplumlardaki Barış ve Huzur Ortamını Tehdit Eder. Sorusunun Değerlendirilmesi

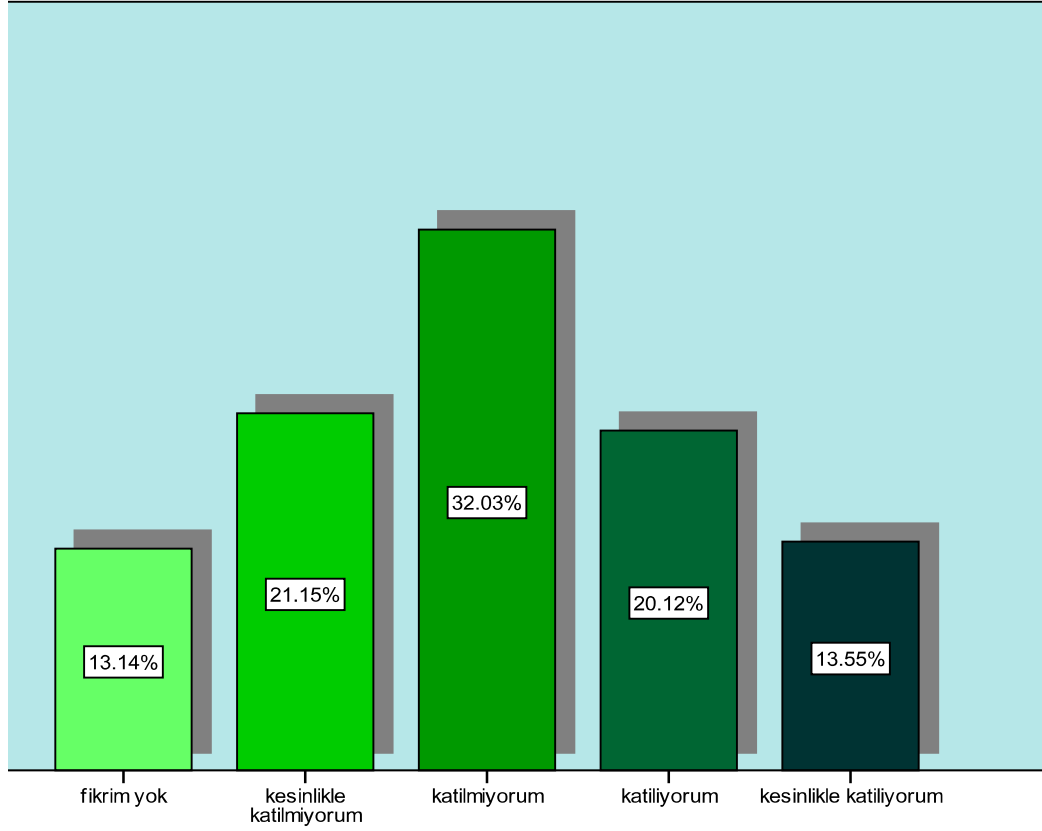
Grafik 20’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %6.90’ı bu soruya fikrim yok derken, %6.90’ı kesinlikle katılmıyorum, %11.76’sı katılmıyorum, %39.15’i katılıyorum, %35.29’u ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olursak katılımcıların %74.44’i gibi büyük bir çoğunluğu yoksulluğun toplumlardaki barış ve huzur ortamını tehdit ettiğini düşünmektedir.

**Grafik 21. Yardım Derneklerine Güvenmediğim İçin Yardım Yapmıyorum.
Sorusunun Değerlendirilmesi**

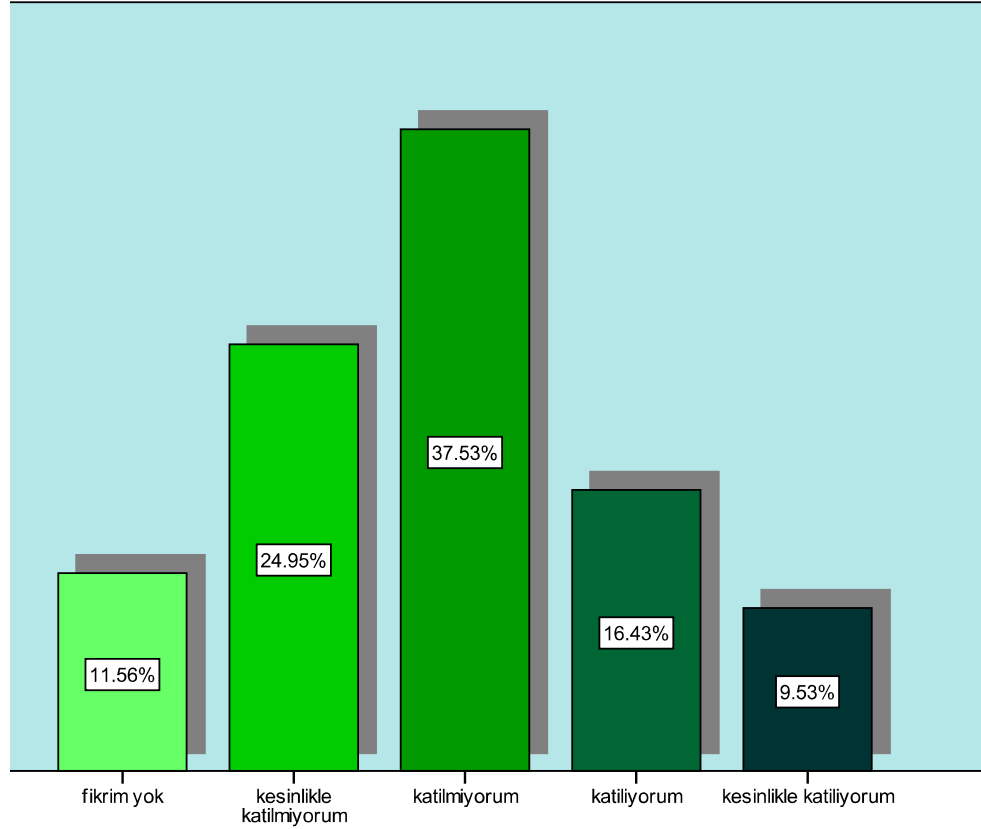
Grafik 21’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %12.35’i bu soruya fikrim yok derken, %15.79’u kesinlikle katılmıyorum, %24.29’u katılmıyorum, %29.35’i katılıyorum, %18.22’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %47.57’si yardım derneklerine güvenmediğim için yardım yapmıyor.

Grafik 22. Yoksulluk Yalnız Devlet Politikaları ile Biter. Derneklere İhtiyaç Yoktur. Sorusunun Değerlendirilmesi

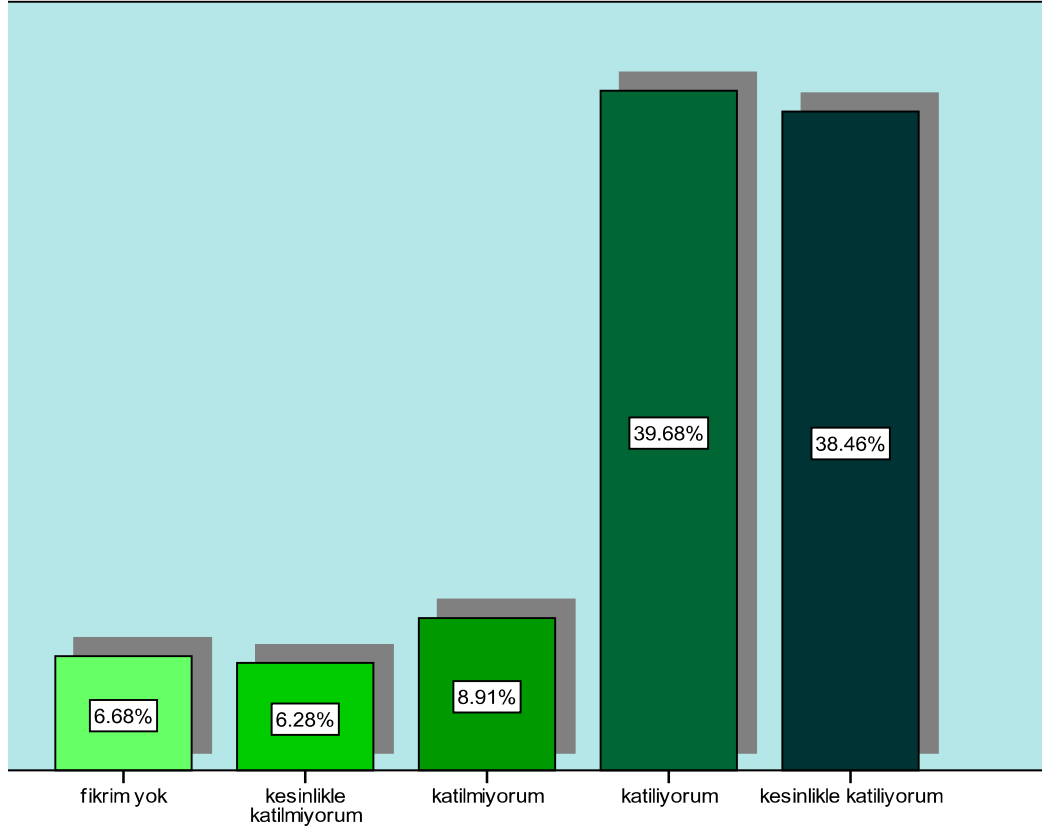
Grafik 22’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %13.14’ü bu soruya fikrim yok derken, %21.15’i kesinlikle katılmıyorum, %32.03’ü katılmıyorum, %20.12’si katılıyorum, %13.55’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %53.18’i gibi bir çoğunluğu yoksulluk yalnız devlet politikaları ile bitebileceğini bu yüzden derneklere ihtiyaç olmadığını düşünmektedir.

Grafik 23. Yoksullukla Mücadele Devletin Görevi Olduğu İçin Yoksullara Yardım Yapmıyorum. Sorusunun Değerlendirilmesi

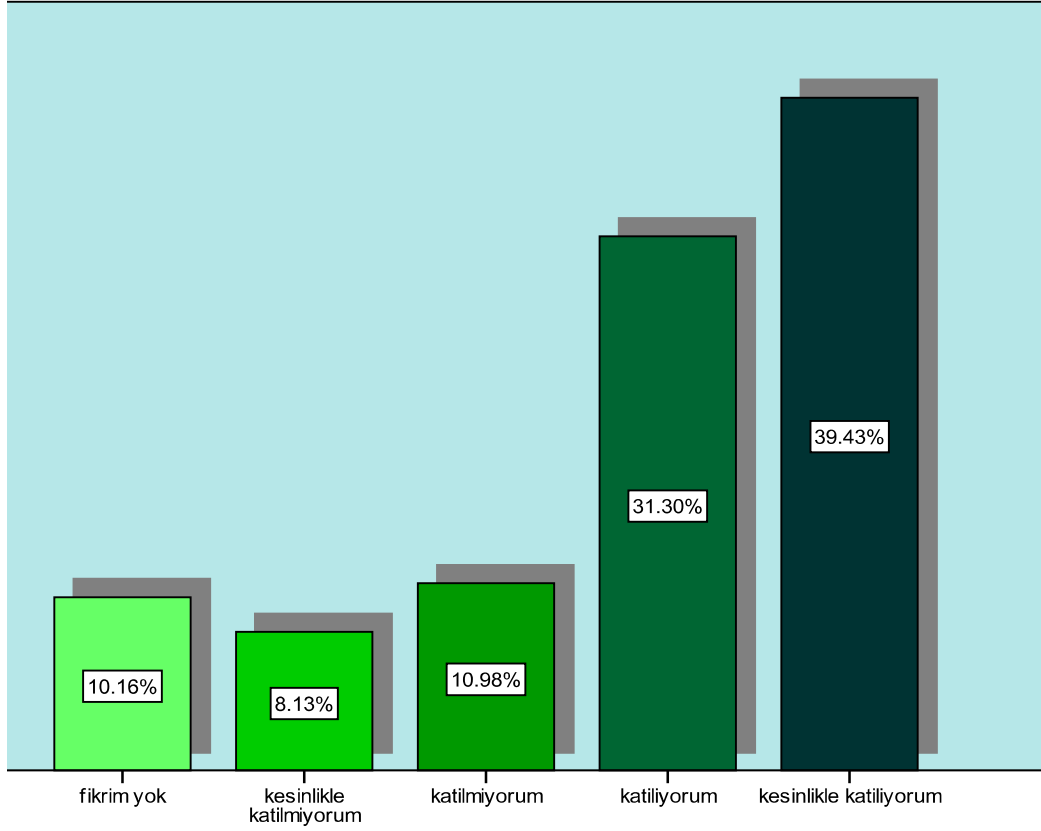
Grafik 23’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %11.56’sı bu soruya fikrim yok derken, %24.95’i kesinlikle katılmıyorum, %37.53’ü katılmıyorum, %16.43’ü katılıyorum, %9.53’ü ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %62.48’i gibi bir çoğunluğu yoksullukla mücadele devletin görevi olsa bile yoksullara yardım yapılması gerektiğini savunmuştur.

Grafik 24. Yardım Dernekleri ve Devlet Kurumları Arasında İşbirliği Olmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi

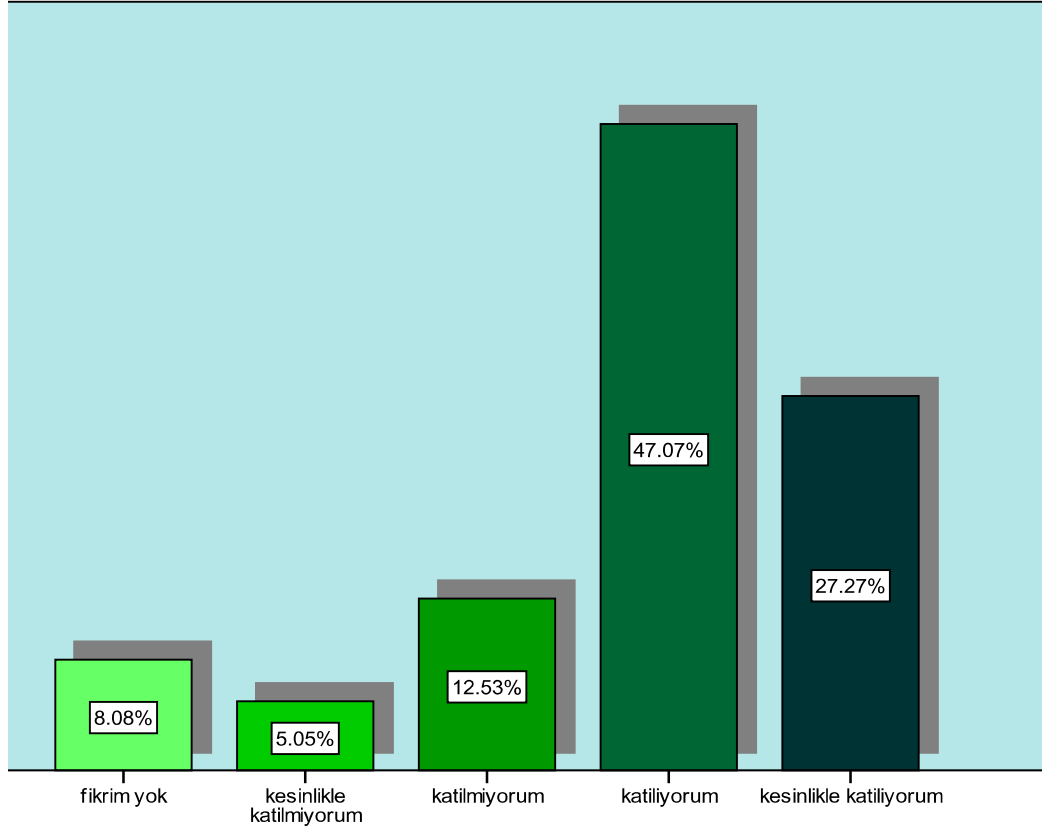
Grafik 24'te görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %6.68'i bu soruya fikrim yok derken, %6.28'i kesinlikle katılmıyorum, %8.91'i katılmıyorum, %39.68'i katılıyorum, %38.46'sı ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %78.14i gibi büyük bir çoğunluğu yoksullukla mücadelede yardım dernekleri ve devlet kurumları arasında işbirliği olması gerektiği görüşüne sahiptir.

Grafik 25. İnsanların Yardım Duyguları Cemaatler ve Tarikatlar Tarafından Suiistimal Edilmektedir. Sorunun Değerlendirilmesi

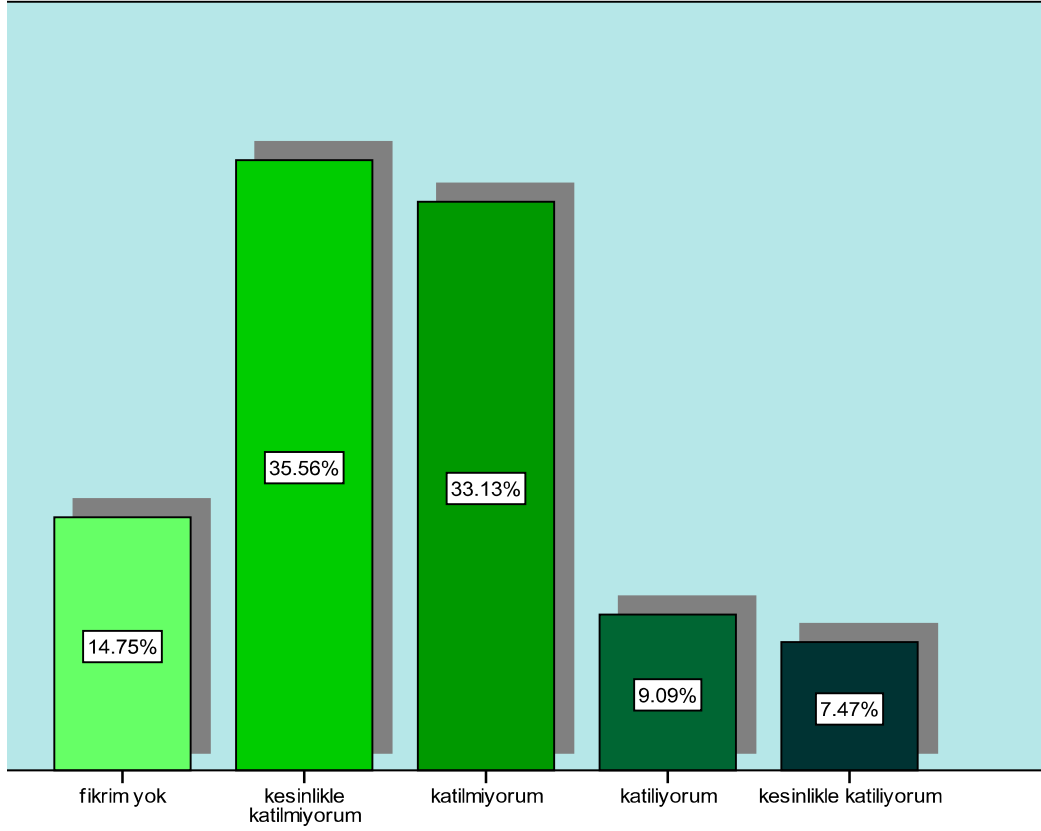
Grafik 25'te görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %10.16'sı bu soruya fikrim yok derken, %8.13'ü kesinlikle katılmıyorum, %10.98'i katılmıyorum, %31.30'u katılıyorum, %39.43'ü ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %70.73 gibi büyük bir çoğunluğu insanların yardım duygularının cemaatler ve tarikatlar tarafından suiistimal edildiğini düşünmektedir.

Grafik 26. Yardım Dernekleri İhtiyaç Sahipleri ve Hayırseverler Arasında Bir Köprüdür. Sorusunun Değerlendirilmesi

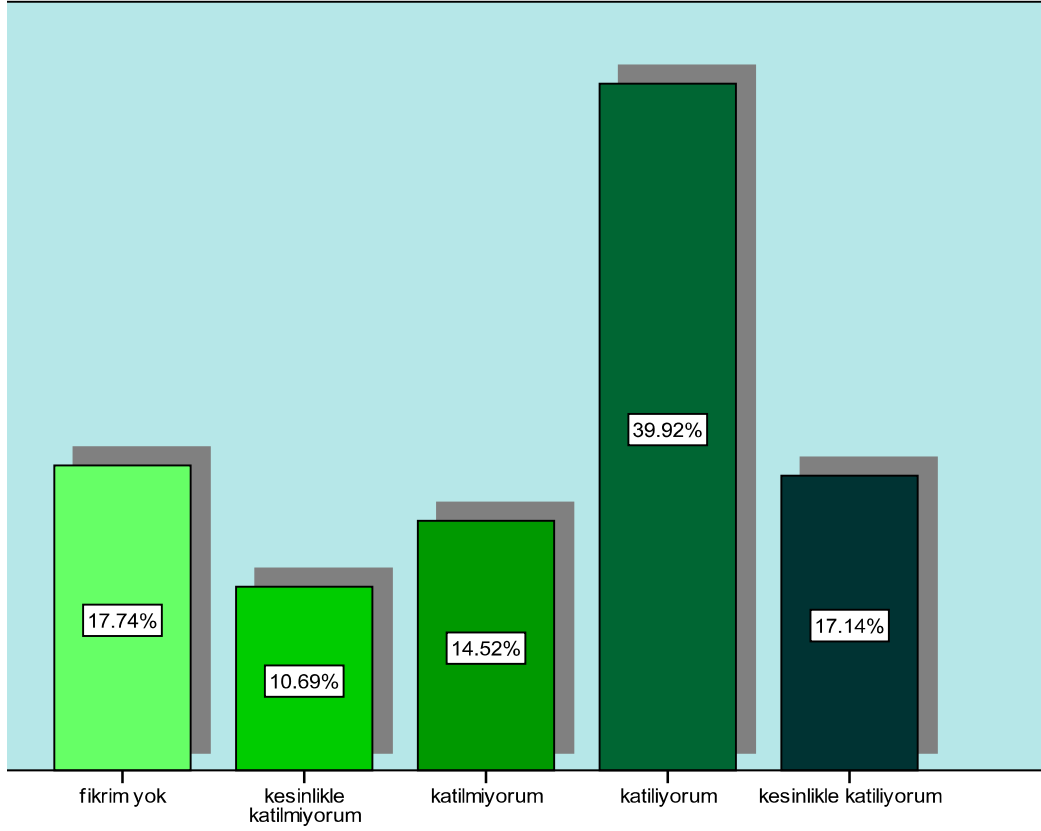
Grafik 26’da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %8.08’sı bu soruya fikrim yok derken, %5.05’i kesinlikle katılmıyorum, %12.53’ü katılmıyorum, %47.07’si katılıyorum, %27.27’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %74.34 gibi büyük bir çoğunluğu yardım derneklerinin ihtiyaç sahipleri ve hayırseverler arasında bir köprü olduğunu fikrine katıldıkları görülmektedir.

Grafik 27. Yardım Derneklerine İhtiyaç Yoktur Hepsı Kapatılmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi

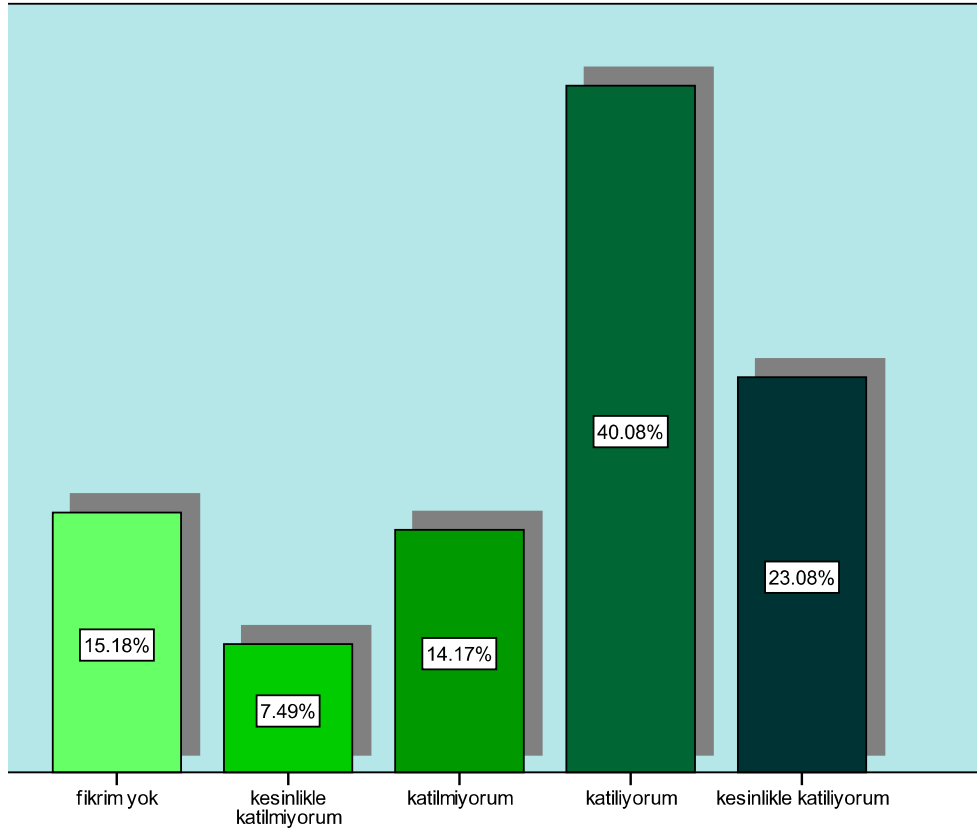
Grafik 27’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %14.75’i bu soruya fikrim yok derken, %35.56’sı kesinlikle katılmıyorum, %33.13’ü katılmıyorum, %9.09’u katılıyorum, %7.47’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %68.69 gibi büyük bir çoğunluğu yardım derneklerine ihtiyacın olduğunu ve yardım derneklerinin kapatılmasına karşı oldukları anlaşılmaktadır.

Grafik 28. Yardım Derneklerinin Yurtdışı Faaliyetleri Ülkemiz İçin Faydalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi

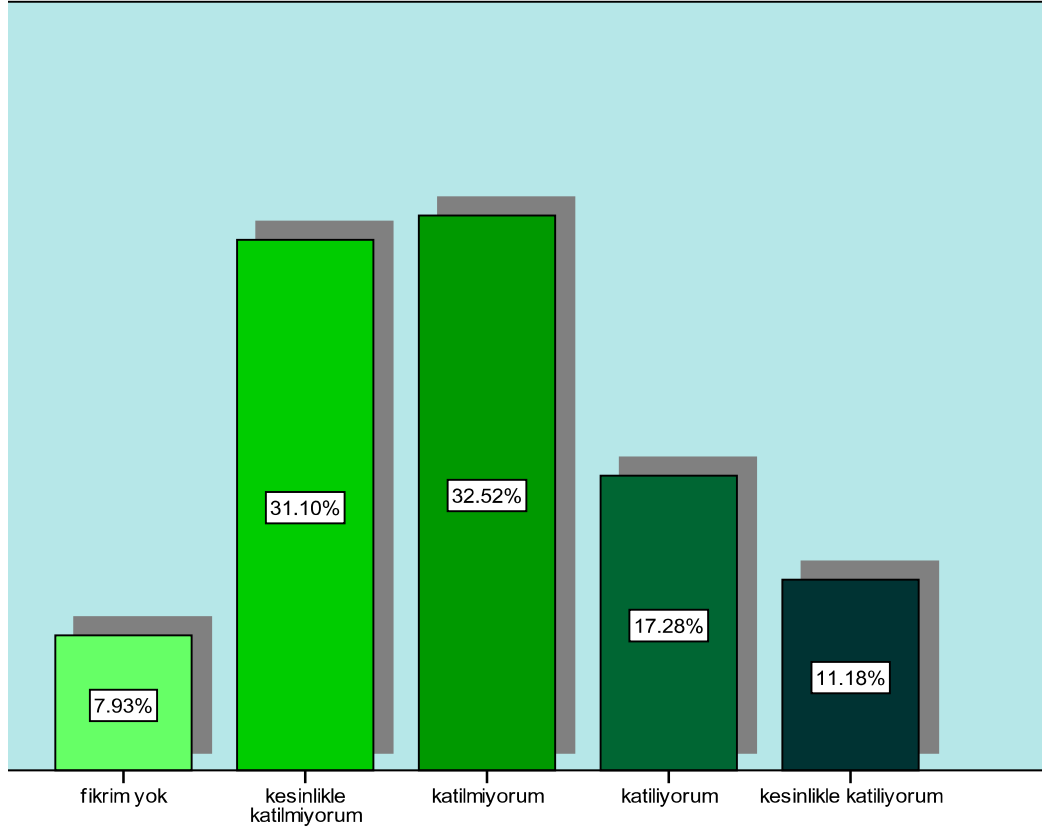
Grafik 28’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %17.74’ü bu soruya fikrim yok derken, %10.69’u kesinlikle katılmıyorum, %14.52’si katılmıyorum, %39.92’si katılıyorum, %17.14’ü ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %57.06’sı gibi büyük bir çoğunluğu ülkemizde ki yardım derneklerinin yurtdışı faaliyetlerinin ülkemiz için faydalı olacağını düşündüğünü görüyoruz.

Grafik 29. Yoksullukla Mücadelede Yardım Derneklerinin Yetersiz Buluyorum. Sorusunun Değerlendirilmesi

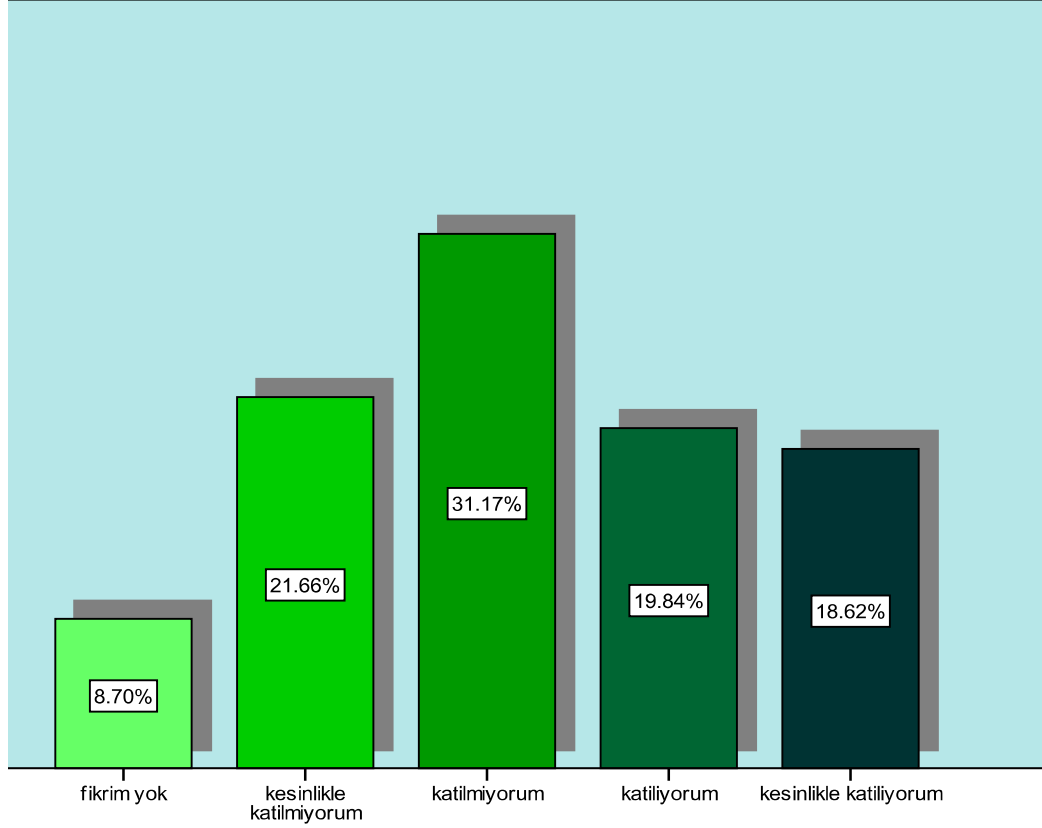
Grafik 29’da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %15.18’i bu soruya fikrim yok derken, %7.49’u kesinlikle katılmıyorum, %14.17’si katılmıyorum, %40.08’i katılıyorum, %23.08’i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %63.16’sı gibi büyük bir çoğunluğu yoksullukla mücadelede yardım derneklerini yetersiz görmektedir.

Grafik 30. Yoksullukla Mücadele Sadece Devletin Görevidir. Sorusunun Değerlendirilmesi

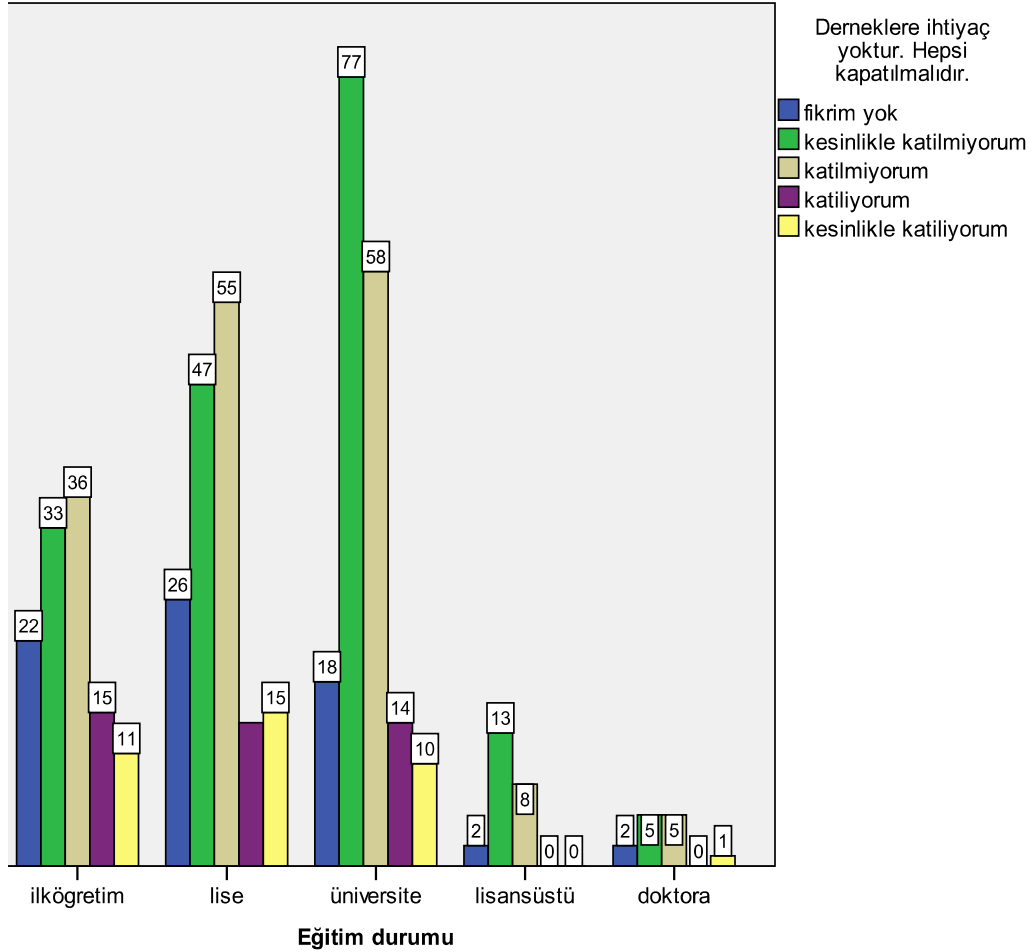
Grafik 30'da görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %7.93'ü bu soruya fikrim yok derken, %31.10'u kesinlikle katılmıyorum, %32.52'si katılmıyorum, %17.28'i katılıyorum, %11.18'i ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %63.62 gibi büyük bir çoğunluğu yoksullukla mücadelenin sadece devlete mal edilmeyeceği görüşünde olduğu görülmektedir.

Grafik 31. Yardım Dernekleri Sadece Ülkemizde ki Yoksullara Yardım Yapmalıdır. Sorusunun Değerlendirilmesi

Grafik 31’de görüldüğü üzere, ankete katılan katılımcıların %6.70’i bu soruya fikrim yok derken, %21.66’sı kesinlikle katılmıyorum, %31.17’si katılmıyorum, %19.84’ü katılıyorum, %18.62’si ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Genel olarak bu sorunun cevabını değerlendirecek olur isek katılımcıların %52.83 gibi bir çoğunluğu yardım derneklerinin sadece ülkemizdeki yoksullara yardım etmesi fikrine karşı oldukları ve yardım derneklerinin dünyanın her yerinde ki yoksullara yardım etmeleri gerektiğini savundukları görülmektedir.

Grafik 32. Dernekler İhtiyaç Yoktur Hepsi Kapatılmalıdır Sorusunu Eğitim Durumuna Göre Değerlendirilmesi

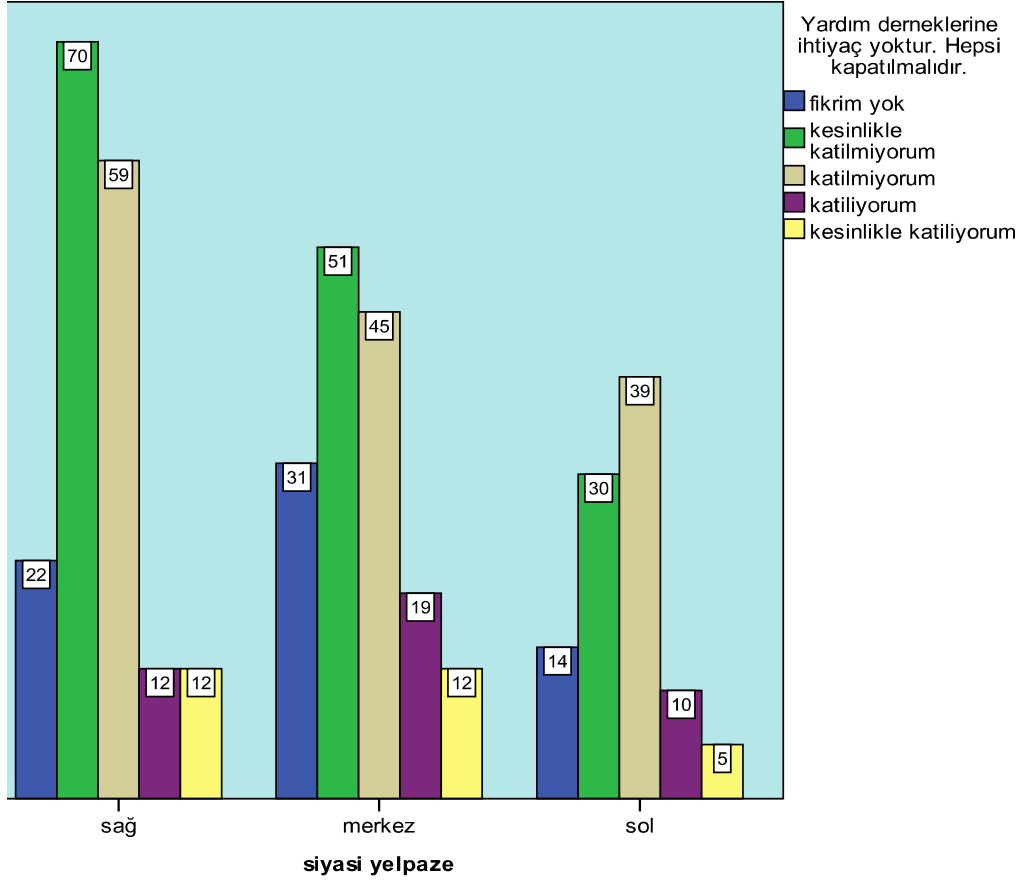

Yardım derneklerinin kapatılmasına yönelik soruyu eğitim durumuna göre değerlendirdiğimizde; katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%68.69) derneklerin kapatılmamasını savunmaktadır. İlköğretim mezunu 117 katılımcıdan 36'sı (%30,7) yardım derneklerinin kapatılmasına karşıyken, lise mezunu 154 katılımcıdan 102'si (%87,1), üniversite mezunu 187 katılımcıdan 133'ü (%71,1). Lisansüstü katılımcılarında 23 katılımcıdan 21'i (%91,3), doktora mezunları 13 katılımcıdan 10'u (%78'i) derneklere ihtiyaç olmadığı için kapatılması fikrine karşıdılar.

Sonucu genel anlamda değerlendirdiğimizde ise eğitim seviyesi artıka fikrim yok, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum diyenlerin sayısı bariz şekilde azalmıştır ve

eğitim seviyesi arttıkça derneklere ihtiyaç yoktur, kapatılmalıdır fikrine karşı çıkanların sayısı artmıştır.

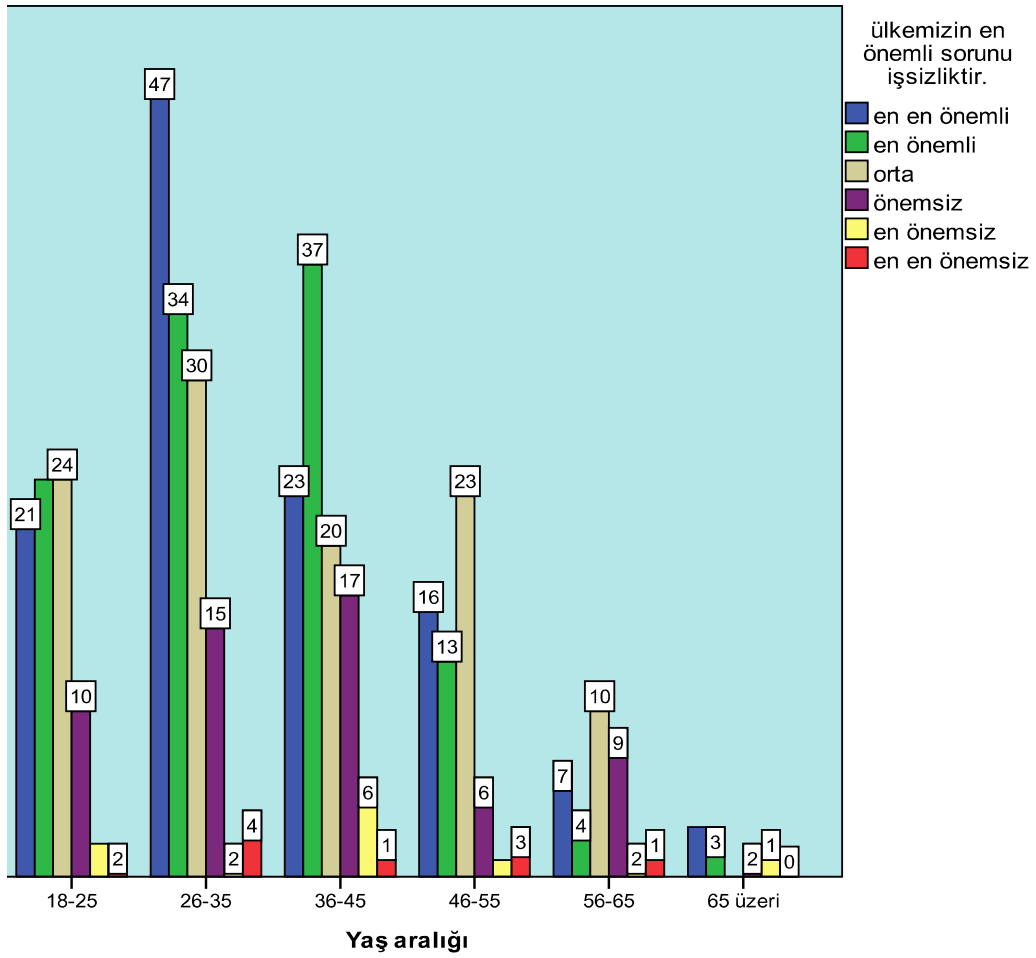
Grafik 33. Yardım Derneklerine İhtiyaç Yoktur. Hepsi Kapatılmalıdır Sorusunu Siyasi Yelpazeye Göre Değerlendirilmesi

Yardıma derneklerinin kapatılmasına yönelik soruyu katılımcıların siyasi yelpazenin neresinde hissettiklerine göre değerlendirdiğimizde; sađ dūřunceli 175 katılımcıdan 70'i (%40), kendini siyasi yelpazenin merkezinde hissedenden 158 katılımcıdan 51'i (%32.27), sol dūřunceli 98 katılımcıdan 30'u (%30.61) yardıma derneklerine ihtiyaç olmadığı için kapatılmasına fikrine kesinlikle karşıdır.

Genel durumu değerlendirdiğimiz de ise; kendini siyasi yelpazenin sağın hisseden katılımcıların, kendini siyasi yelpazenin solunda ve merkezinde hisseden katılımcılara göre; yardım derneklerine ihtiyaç yoktur hepsi kapatılmalıdır, fikrine kesinlikle karşı olanların sayısı oldukça fazladır.

Grafik 34. Ülkemizin En nemli Sorunu İşsizliktir Sorusunu Yaş Aralığına Göre Değerlendirilmesi

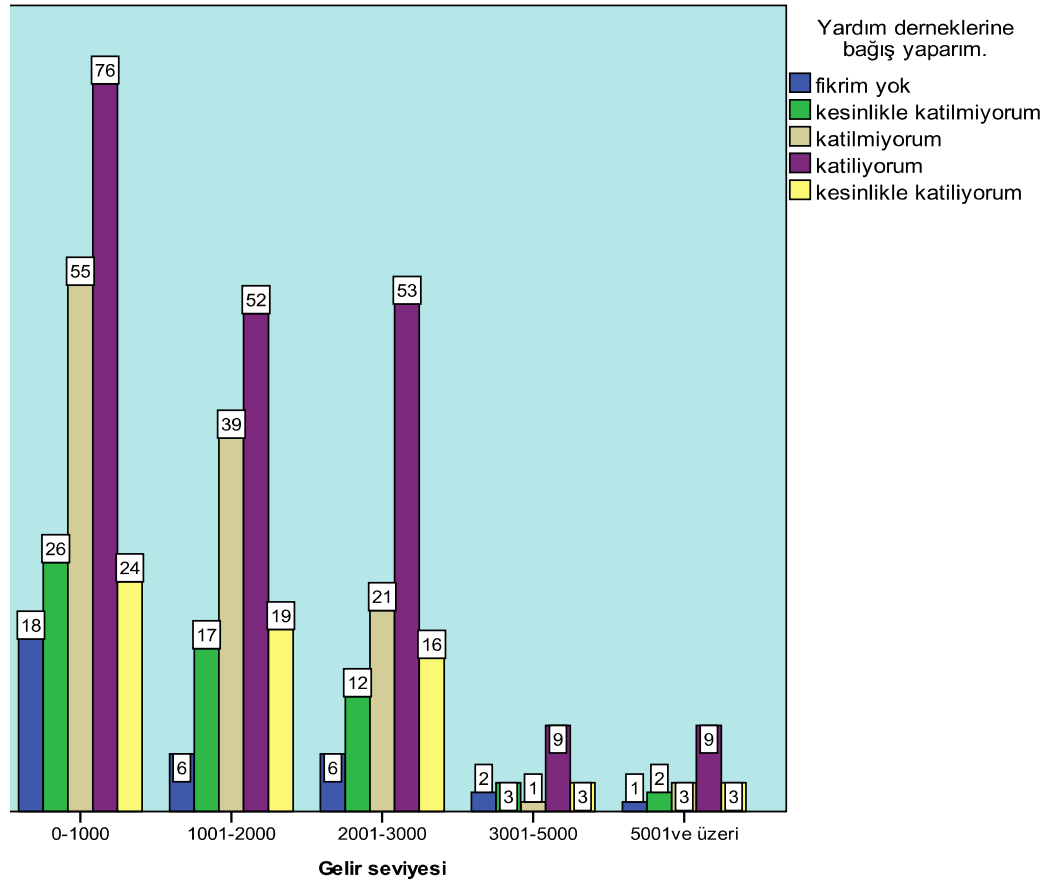

İşsizlik sorununu yaş aralıklarına göre değerlendirdiğimizde; katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%54.95) işsizliğin önemli sorunlar arasında olduğunu belirtmiştir. 18–25 yaş aralığında ki 81 katılımcıdan 45'i işsizliği önemli bir sorun

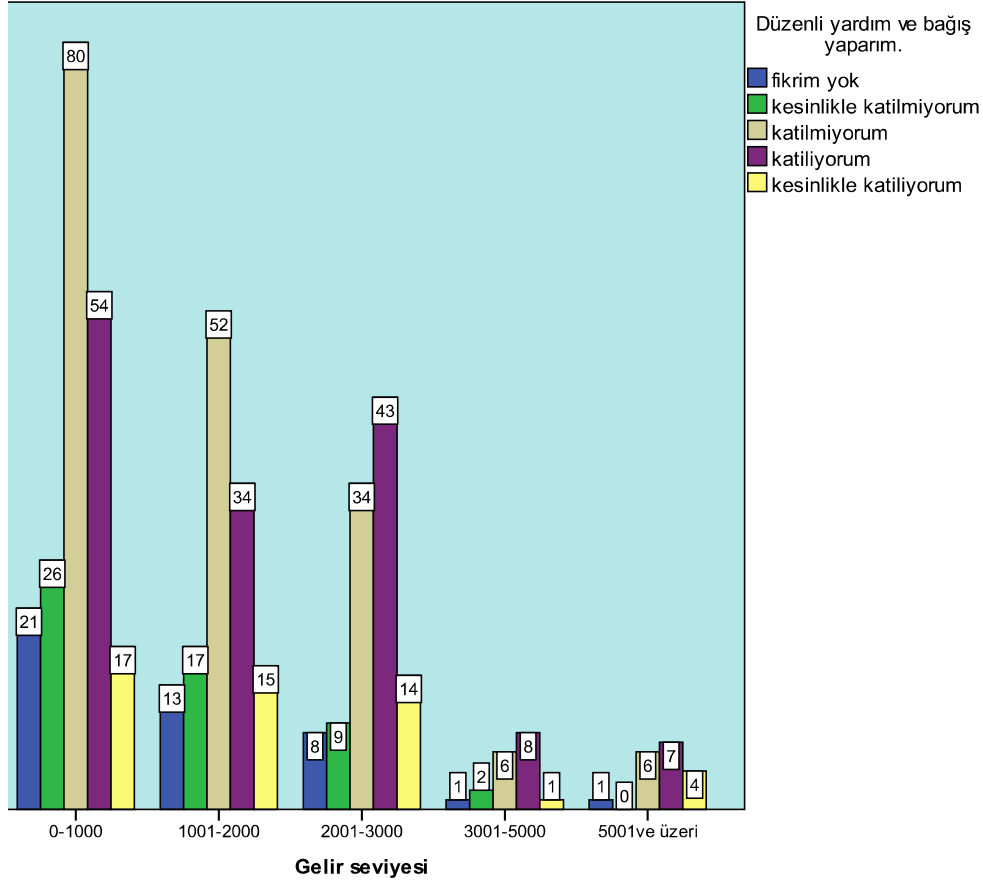
olarak görürken, 26 -35 yaş aralığında ki 130 katılımcıdan 81'i işsizliği önemli bir sorun olarak görmekte ve sadece 4 kişi işsizliği önemsiz bir sorun olarak değerlendirmektedir. 36 -45 yaş aralığında ki 84 katılımcıdan 60'ı işsizliği önemli bir sorun olarak değerlendirmekte, 45 -55 yaş aralığındaki 45 katılımcıdan 13'ü işsizliği önemli bir sorun olarak görmekte, 56- 65 yaş aralığındaki 21 katılımcıdan 11'i; 65 yaş üstü 8 katılımcıdan 6'sı işsizliği önemli bir sorun olarak görmektedir.

Grafik'ten de anlaşıldığı üzere 26 -35 yaş aralığında ki gençler için işsizlik önemli bir sorundur. Yaş yükseldikçe işsizlik önemli sorundur diyen kişilerin sayılarının azaldığı ve işsizliği sorun olarak görmeyenlerin oranı artmaktadır.

Grafik 35. Yardım Derneklerine Bağış Yaparım Sorusunu Gelir Seviyesine Göre Değerlendirilmesi

Grafik 36. Düzenli Yardım ve Bağış Yaparım Sorusunu Gelir Seviyesine Göre Değerlendirilmesi

Katılımcıların yardım derneklerine bağış yapar mısınız sorusunu gelir seviyesi ile ilişkilendirdiğimizde 0–1000 liralık gelire sahip 199 kişilik katılımcıdan 100’ü yardım derneklerine bağış yaptığını söylerken, 1001- 2000 liralık gelire sahip 131 katılımcıdan 71’i, 2001–3000 liralık gelire sahip 108 katılımcıdan 69’si, 3001–5000 liralık gelire sahip 18 katılımcıdan 12’si, 5001 lira üzeri gelire sahip 18 katılımcıdan 12’i yardım derneklerine bağış yaparım demiştir.

Aynı katılımcılara düzenli yardım ve bağış yapar mısınız diye sorduğumuzda ise, 0–1000 liralık gelire sahip 198 katılımcıdan 71’i düzenli bağış yaparım derken, 1001–2000 liralık gelire sahip 131 katılımcıdan 49’u, 2001–5000 liralık gelire sahip 108 katılımcıdan 57’si, 3001–4000 liralık gelire sahip 18 katılımcıdan 9’u, 5001 ve üzeri gelire sahip 18 katılımcıdan 11’i düzenli yardım ve bağış yaptığını söylemiştir.

Grafik 34 ve grafik 35'ten anlaşıldığı üzere gelir seviyesi yükseldikçe yapılan yardım ve bağışların düzenli bir şekilde devam ettiği fakat gelir seviyesi düştükçe yardım ve bağışlarda bulunan katılımcıların birçoğunun düzenli yardım yapmadıkları görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada ve Türkiye’de yoksulluk en önemli sorunlardan biridir. Tarihte ve günümüzde yoksullukla mücadele etmek için birçok yol denenmiştir. Günümüze gelindiğinde ise yoksullukla mücadele etmekte devletin tek başına yeterli olmadığı görülmüştür. Devletlerin bireysel olarak çalışmaları bu sorunu gidermeye yetmemektedir. Devletin üstüne düşen görevlerin her geçen gün artması bu önemli soruna yeterli zamanı ayıramamasına neden olmuştur. İşte devletin bu sorunla tek başına baş edememesi durumunda yardım derneklerini bu açığı kapamada büyük rol düşmektedir.

Bu araştırmada literatür taramasının yanında yoksul kişilere yardım eden yardım derneklerinin ne kadar faydalı olduğu incelenmeye çalışılmıştır. Anketimiz toplam 500 kişiye uygulanmıştır ve çıkarılan sonuçların analizlerinden oluşmaktadır. Nazilli ilçesine uygulanan anket çalışmasının sonuçlarına baktığımızda ve karşımıza çıkan tabloyu değerlendirdiğimizde ise;

Ankete katılanların genel görünüşünü cinsiyet açısından değerlendirdiğimizde (bayan yüzde 35.81, erkek yüzde 64.19’unu) erkeklerin katılımcı olarak daha fazla olduğu dikkatimizi çekiyor. Katılımcıları yaş açısından değerlendirdiğimizde ise genç ve orta düzey yaş grubunun daha fazla olduğunu görmekteyiz. Eğitim durumu açısından incelediğimizde ise ankete katılan kişilerin çoğunluğunun lise ve üniversite mezunları olduklarını görmekteyiz. Katılımcıların gelir seviyelerinin incelendiğimizde ise çoğunluğun 0–1000 lira düzeyi ücret ile hayatlarını idam ettirdikleri görülmektedir. Düşük gelir ile yaşamlarını devam ettiren anket katılımcıların büyük bir çoğunluğu yoksul kesimi oluşturmaktadır.

Küreselleşmenin etkisi ile ulus devletleri ve bu ulus devletlerinin resmi kuruluşları artık bu önemli sorunla tek başlarına üstesinden gelemeyeceğini anlamışlardır. Yoksulluk artık günümüzde farklı bir boyut almıştır. 21. yüzyılda yoksulluğun boyutu; mali istikrarsızlık, salgın hastalıklar, küresel ısınma gibi bütün dünyayı ilgilendiren önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluk sorunu çok kapsamlı ve tek bir ülkenin baş edemeyeceği önemli bir sorun olduğu için bu sorunların küresel çapta çözüm yolları aranmalıdır. Küresel boyutta yoksulluğu ortadan

kaldırmanın mümkün olup olmadığı ile ilgili çeşitli tartışmalar vardır. Bu tartışmalar yoksullukla ilgili olarak toplumsal mücadele stratejilerinin sorgulanmasına kadar uzanmaktadır. Küreselleşmenin gün geçtikçe hızlanmasıyla birlikte artık ülkeler, yoksullukla mücadele stratejilerinin değiştiğinin ve yoksulluğun azaltılması için yeni araçların ortaya çıktığının farkına varmışlardır. Anket katılımcılarına yoksulluk küresel bir sorun mudur diye sorduğumuz da katılımcılarının yaklaşık olarak yüzde 61'i yoksulluğun küresel bir sorun olduğunu düşünmektedir.

Yoksullukla mücadelede devletler maalesef ki yeterli değildir. Yoksulluk gibi büyük bir problemin çözümünde devletlerin yoksullukla mücadele eden yardım kuruluşlarıyla işbirliği içinde olması gerekmektedir. Çünkü devletlerin karar mekanizmaları ağır işlemekte ve yoksul kişileri tespit etmekte yetersiz kalmaktadır. Bu noktada yardım kuruluşlarına büyük rol düşmektedir. Anket katılımcılarına “yardım dernekleri yoksullukla mücadelede son derece faydalıdır” diye sorduğumuzda katılımcıların, yaklaşık yüzde 62'si gibi bir çoğunluğu yardım derneklerinin yoksullukla mücadelede son derece faydalı olduğunu düşünmektedir.

Yapılan çapraz tablo analizleri, eğitim seviyesi yüksek olan katılımcıların çoğunluğunun, yoksullukla mücadele kapsamında yardım derneklerine ihtiyacın olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim seviyesi düşük katılımcılar, yardım derneklerine ihtiyacın eğitim seviyesi yüksek katılımcılara nazaran daha az ihtiyacın olduğunu söyledikleri görülmüştür. Yine yapılan çapraz analizde; yardım derneklerine çoğunluğun maddi anlamda destek olduğu görülürken, durum düzenli maddi desteğe geldiğinde ise, gelir seviyesi yüksek katılımcıların düzenli bağış yaptığı dikkat çekmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere düzenli bağış yapabilmek için belirli gelire sahip olunmak şarttır.

Tüm bu verileri değerlendirdiğimiz de; yoksulluk gibi büyük bir sorunla baş etmenin çok zor olduğu ve devletlerin bu sorunla tek başına mücadele edemeyeceği net bir şekilde görülmektedir. Yoksullukla mücadelede devletin yanında en etkili yardımcılardan bir tanesinin tamamen gönüllük esasına dayalı yardım dernekleri olduğunu görmekteyiz.

Dünyayı tehdit eden yoksulluk sorunun önlenmesinde yardım kuruluşlarına düşen bazı görevler:

- Yoksulluğun ne olduğu gerçekçi bir şekilde tanımlanmalıdır,
- Sosyal faaliyet kapsamında hedef kitlenin yoksullar olmalıdır,
- Yoksul kişilerin belirlenmesinde gerçekçi kıstaslar uygulanmalıdır,
- Yoksullar bazı sınıflara göre kategorize etmelidir,
- Yoksul kişiler belirlendikten ve kategorilere göre ayrıldıktan sonra muhtaç kişilere gerekli yardımların yapılmalıdır,
- Yardıma muhtaç yoksul kişilere sadece maddi yardımda bulunmakla kalmayıp muhtaç kişilere psiko-sosyal, mesleki, teknik, tıbbi gibi ihtiyaçlarının sağlanmalıdır,
- Yoksul kimselerin hayat şartları düzeltilmeli ve muhtaç kişilerin, üretime dönük kapasiteleri arttırılmalıdır,
- Yardım dernekleri elde ettiği bilgiyi hedef kitleye anlamlı bir biçimde aktarmalıdır,
- Yoksullukla mücadele kapsamında yardım derneklerinin merkezi ve yerel yönetimlerin yanında yer alması gerekir,
- Ülkemizde yardım dernekleri oldukça dağınık bir görüntü sergilemektedir. Ülkemizdeki yardım derneklerinin arasında iletişim güçlendirilmelidir,
- Yoksullukla mücadelede kapsamında yapılan tüm bu çalışmalar küresel boyutta yapılmalıdır,
- Ulusal ve Uluslararası yardım dernekleri her zaman iletişim halinde olmalıdır. Aynı misyonu benimseyen Kimse Yok Mu Derneği ve Oxfam yardım Kuruluşu'nun el ele çalışmaları bu iki derneği daha çok güçlendirecektir.

KAYNAKÇA

- Abay, A. Rıza, “Sivil Toplum ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma ve Sivil Toplum Örgütleri”, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/06-04.pdf>, 06.12 2007
- Akalın, M. (2006) “*Yoksulluk, Sosyal Dışlanma ve İşsizlik Sarmalı*”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir.
- Akay, H. (2012) “*Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetim Anlayışındaki Değişime Etkileri*”, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi: Karaman.
- Akdemir, A. (2006) “*Sivil Toplum Kuruluşları ve İnsan Hakları*”, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Hatay.
- Akdemir, S. (1997) “Sivil Toplum ve İslamiyet”, *Yeni Türkiye Dergisi*, Sivil Toplum Özel Sayısı, 18: 34–35.
- Aksoy, S. (2010) “Yoksulluğun Türkiye’de Yazılı Basında Sunumu”, *Journal of Yasar University*, 5(19): 3320–3324.
- Akşit, B. Serdar, A. Tabakoğlu, B. (2003) “Sivil Toplumun ve Katılımın Güçlendirilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü”, *TÜBİTAK-TÜBA-YÖK SOBAG’a Sunulan Araştırma Raporu*.
- Altuntaş, H. Şahin, M. (2009) “Kur’an-ı Kerim Meali”, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara.
- Alcock, P. (1993) *Understanding Poverty*, London: The Macmillan Press Ltd.
- Arpacıoğlu, Ö. (2011) “Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk Analizi”, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2) : 67.
- Aslan, S. (2010) “Sivil Toplum ve Demokrasi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2) : 357–374.

- Aydın, M. Turgay, T. (2011) “Yoksullukla Mücadelede Vergi Politikası ve Türkiye”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(16), : 253.
- Bağdemir, Ö. (2002) “Türkiye Ekonomisinde Yoksulluk Sorunu ve Yoksulluğun Analizi: 1987–199”, *Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Hak-İş Konfederasyonu Yayını*, Ankara.
- Bauman, Z. (1999) “Çalışma, Tüketim ve Yeni Yoksullar”, Sarmal Yayınevi: İstanbul.
- Bayhan, V. (2002) “Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütlerinin Engelleri: Patronaj ve Neopatizm” *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1): 4–5.
- Bildirici, Z. (2011) “Avrupa Birliği’nde Yoksullukla Mücadele ve Türkiye’nin Uyum Sürecindeki Yeni Uygulamalar” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi: İstanbul.
- Bolayır, S. (2007) “Türkiye’de Gelir Dağılımı ve Yoksulluk “ Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Sivas.
- Boratav, K. (2011) “Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009”, İmge Kitap Evi, Ankara
- Buluş, A. (2012) “Sivil Toplum Kuruluşlarına Tarihsel Bir Örnek: Osmanlı Vakıfları” *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırma Dergisi*, 16: 22- 26- 28.
- Cafı R. (2009) “Aana İnde Yksulluğun analizi: sınırlı bağımlı değişkenli modellerle bir inceleme” Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana.
- Chandran K. (1999) “İslam, Demokrasi ve Sivil Toplum” (Çev. İ. Dalmış): Ankara.
- Çaha, Ö. (1999) “İslam ve Sivil Toplum”, Liberte Yayınları: Ankara.
- Çetin K. (2008) “1980 Sonrası Sivil Toplum” Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, T.C İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı: Ankara.

- Dalgın, N. (2005) “Sosyal Güvenliğe Katkısı Bağlamında Karşılıklı Sigortalar” *Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketler Birliği, Sigorta Araştırmaları Dergisi*, Ekim, İstanbul, 1: 52
- Demirci Akyol, Es. (2010) “Osmanlı Devletinde Yoksulluğu Azaltma Stratejileri ve Bu Stratejilerin Sürekliliği ve Değişimi” *Yoksullukla Mücadele Sempozyumu: Deneyimler ve Fikirler*, 2: 13–15.
- Dicleli, V. (1946) ”Yoksulluk ve Sosyal Yardım Şekilleri” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1): 115–116–117.
- Dinçoflaz, N.J. (2006) “Kentteki Kadının Yoksulluğu ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün Kadın Yoksulluğuyla Mücadele Politikaları”, Başbakanlık SYDV Genel Müdürlüğü, Yayımlanmış Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Döşeyen, A. (2007) “Yoksullukla Mücadele Programlarından Mikro Kredi ve Türkiye Diyarbakır Örneği Başarı Değerlendirmesi” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Durgun, Ö. (2011) “Türkiye’de Yoksulluk ve Çocuk Yoksulluğu Üzerine Bir İnceleme” *Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi*, 1: 147.
- Erdem, D. (2008) “Sivil Toplum Kuruluşlarında Etkinlik Ölçümü: TR Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.
- Ergün, E. (2006) “Sivil Toplum Kuruluşları ve Kültürel Etkinlikleri” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erol, E. (2012) “Müslüman Toplumlarında Sivil Toplumun İmkânı”, *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12: 2.
- Ertunç, H. (2007) “İslam Hukuk Tarihinde Vakıflar İle Batı Kültüründeki Benzeri Kurumların Karşılaştırılması”, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Gündoğan, N. (2008) “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele”, *Ankara Sanayi Odası Dergisi*, Ocak-Şubat: 47.
- Gürsel, S., Levent, H., Selim, R. ve Sarıca, Ö. 2000 “Türkiye’de Bireysel Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, Avrupa Birliği İle Karşılaştırma”, *TÜSİAD Yayınları*, İstanbul.
- Gürses, D. (2007) “Türkiye’de Yoksullukla Mücadele Politikaları” *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1: 61, 67, 68.
- Güvercin, C. (2004) Sosyal Güvenlik Kavramı ve Türkiye’de Sosyal Güvenliğin Tarihçesi, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 57(2): 91
- Hagenaars, A. J.M./ van Praag, B.M.S. 1985: A Synthesis of Poverty Definitions.
- Karaçay, H. (2008) “Sosyo-Ekonomik Kalkınmada Fiziki, Beşeri ve Sosyal Sermaye: Vakıflar Genel Müdürlüğü Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karakoyun, İ .(2013) “Sosyal Yardımlar ve Yoksulluk” *Bölgesel Kalkınma Dergisi*, 4: 25.
- Kaya, E. (2009) “Yoksullukla Mücadelede Avrupa’nın ve Türkiye’nin Sosyal Yardım Modeli” Sosyal Yardımlaşma Uzmanlık Tezi, T.C Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Kesgin, B. (2008) “Yoksulluğa Yerel Müdahale- “Sosyal Belediyecilik” Karşılaştırmasın da Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örneği” Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Kılıç, S. (2003) “Çevre Sorunları ve Yoksulluk”, *Uluslar arası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(1) : 10.
- Lipton, M. (1997) “Poverty-Are There Holes in The Consensus ?”, *World Development*, 25: 7.
- Morduch J. (1994) , Poverty and Vulnerability, *American Economic Review*, 2: 84.

- Önal, B. (2001) “Sivil Toplum Örgütleri ve Bir Sivil Toplum Derneği Örneği: Mehir Vakfı”, *Mehir Vakfı Yayınları*, Konya.
- Önder, H. ve Şanses, F. (2006) “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluk Düşüncesi” <http://dusuncekahvesi.googlepages.com/tr.de.yoksulluk.under-senses.pdf>, 24.07.2006
- Özmutaf, N. M. (2007) “*Sivil Toplum Kuruluşlarının Misyonlarını Gerçekleştirmede İnsan Kaynaklarının Rolünün Gönüllü Yönetimi Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi*”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı: Isparta.
- Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2012) “*Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı*”, Ankara.
- Özpinar, Ş., Özpinar, Ö., Çondur, F., İkizoğlu, M., Çakır, M., Balkız, Ö., (2012), “*Türkiye’de Sosyal Dışlanma ve Subjektif Yoksulluk (İstanbul, Ankara ve İzmir Örneği)*”, 110K137 Nolu Proje, Aydın.
- Polat, M. (2007) “Hilal-i Ahmer Teşkilatının Kuruluşu ve Teşkilatlanması”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Ünverstes Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı: Elazığ.
- Sapancalı, F. (2001) “Yeni Dünya Düzeni ve Küresel Yoksulluk”, *Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi*, 3: 2.
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001) “*Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu*”, Ankara.
- Selamoğlu, P. (2008) “*Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye’de Sivil Toplum Örgütleri*” Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bilim Dalı: Kırıkkale.
- Seyyar, A. “Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Sivil Toplum Kuruluşlarının Roller ve Önemleri(Deniz Feneri Örneği)” *Ali Seyyar’ın Makaleleri*, www.sosyalsiyaset.net/documents/yoksullukla_mucadele_htm

- Şahin, B. Yıldız, M. (2009), “Ulus aşırı Yandaşlık Ağbağları Perspektifinden Türkiye'de Demokratikleşme, İnsan Hakları ve Sivil Toplum Kuruluşları”, *Uluslar Arası Akademik Dergisi*, 6(21): 48–49.
- Taçyıldız Ö. (2006), “*Türkiye’de Yoksulluk ve Basına Yansıması*”, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi: İstanbul.
- Taş, Y. Özcan, S. (2012), “*Türkiye’de Yoksulluk Üzerine Bir Araştırma*”, SESSION 3D: Büyüme ve Gelişme III.
- Tomruk, G. (2006), “*21.Yüzyılda Kalkınma Stratejileri ve Yoksulluğun Azaltılması: Türkiye Uygulaması*”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi: Kayseri.
- TÜİK (2008) “Tüketim Harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı”, *Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi – 6*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara.
- TÜİK, (2009) “Yoksulluk Çalışması Sonuçları”, Çevrimiçi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6365>.
- Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları (2005) “*İlmihal 2 İslam ve Toplum*”, Ankara.
- Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları (2005) “*İlmihal 1 İslam ve Toplum*”, Ankara.
- UNDP, (2011) “Yoksulluk ve Uluslararası Kalkınma Hedefleri”, <http://www.undp.org.tr/Gozlem3.aspx?Websayfano:3474>
- Uzun, A. M. (2003) “Yoksulluk Olgusu ve Dünya Bankası”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Bilimler Dergisi, 4(2): 156
- Yıldırım, A. (2010) “Türkiye’de Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü”, *T.C Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Araştırma Dergisi*, 1(1): 12
- Yıldırım, M. (2003) “Sivil Toplum ve Devlet”, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2): 226.

Zaim, S. (2012) “Zekâtın İktisadi Önemi”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*.

İnternet Adresleri

Aksiyon. (2014). Kimse Yok Mu? Birleşik Krallığa Uzandı, <<http://www.aksiyon.com.tr>>, (Erişim: 05.05.2014).

KimseYokMu. (2014). Ana Sayfa, <<http://www.kimseyokmu.org.tr>>, (Erişim: 10.02.2014).

Oxfam. (2014). Ana Sayfa, <<http://www.oxfam.org>>, (Erişim: 05.05.2014).

Kızılay. (2014). Ana sayfa, <<http://www.kizilay.org.tr>>, (Erişim: 10.05.2014).

TarımTürk. (2014). Liberya'daki Tarım Arazilerinin Tamamı Yabancıların, <<http://www.tarimturk.com.tr>>, (Erişim: 02.06.2014).

EvrenselHaber. (2014). En Zengin 85 Kişinin Malvarlığı, En Yoksul 3,5 Milyar İnsana Eşit, <<http://www.evrensel.com>>, (Erişim: 04.06.2014).

Kaymakçı, O., Kaymakçı, H., ve Durak, H. (2014). Yoksulluk Perspektifinden Küresel Kalkınma Sürecinde Türkiye Ekonomisi, <<http://web.sakarya.edu.tr/~kaymakci/makale/yoksullukperspektifi.pdf>>, (Erişim: 01.06.2014).

Zaman. (2014). Kimse Yok Mu'nun kurduğu kasabada şenlik var, <<http://www.zaman.com.tr>>, (Erişim: 01.06.2014).

EKLER

Ekler 1. Anket Soruları

<p>Yoksullukla Mücadelede Yardım Derneklerinin Rolü</p> <p>*Bu ankette istenilen bilgiler bilimsel araştırma için kullanılacak olup, hiçbir şekilde kişisel ve kurumsal bilgiler başka amaçla kullanılmayacak ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır.</p> <p style="display: flex; justify-content: space-between;"> Beyhan ÖZDEMİR- Adü Yksk Lins. bey-ozdemir@hotmail.com Prof. Dr. Ertuğrul ACARTÜRK eracar@hotmail.com </p>					
<p>Cinsiyet: Kadın () Erkek ()</p>					
<p>Yaş: 18–25 () 26–35 () 36–45 () 46–55 () 56–65 () 65+ ()</p>					
<p>Eğitim Durumu: İlköğretim () Lise () Üniversite () Lisansüstü () Doktora ()</p>					
<p>Gelir Seviyesi: 0–1000 TL () 1001–2000 TL () 2001–3000 TL () 3001–5000 TL () 5001 TL+ ()</p>					
<p>Kendinizi siyasi yelpazenin neresinde Değerlendirirsiniz?</p> <p>Sağ () Merkez () Sol () Diğer Belirtiniz:</p>					
<p>Ülkemizin sorunlarını önem derecesine göre birden başlayarak (1, 2, 3.....) sıralayınız.</p> <p>Eğitim () Yoksulluk () İşsizlik () Yolsuzluk () Terör () Sağlık ()</p> <p>Diğer belirtiniz:</p>					
<p><u>AŞAĞIDAKİ SORULARI HER ŞİK İÇİN AYRI AYRI CEVAPLAYINIZ</u></p>					
<p>SİZE UYGUN OLAN ŞIKKI İŞARETLEYİNİZ</p>					<p>Fikrim yok</p>
<p>1</p>					<p>Yoksulluk küresel bir sorundur.</p>
					<p>Kesinlikle Katlıyorum</p>
					<p>Katlıyorum</p>
					<p>Katılmıyorum</p>
					<p>Kesinlikle Katılmıyorum</p>

2	Yardım Derneklerine Bağış Yaparım.						
3	Düzenli yardım ve bağış yaparım.						
4	Ekonomik kalkınma ile yoksulluk çözülür.						
5	Yoksullara yardımda bulunmak insani bir görevdir.						
6	Yardım derneklerinin hedef kitlesi tüm ihtiyaç sahipleri ve mağdurlardır.						
7	Yoksullara Yardım Ederim.						
8	Savaş ve doğal afetlerde yardım dernekleri mağdurları gözetir.						
9	Yardım dernekleri hiçbir kar amacı ve çıkar gütmmezler.						
10	Dernekler yardım konusunda hayırseverleri organize eder.						
11	Yardım dernekleri yoksullukla mücadelede son derece faydalıdır.						
12	Yoksullukla mücadelede devletin, derneklerin, bireylerin, topyekûn hepimizin görevidir.						
13	Türk yardım derneklerinin yurt dışında faaliyet göstermemelidir.						
14	Yoksulluk toplumlardaki barış ve huzur ortamını tehdit eder.						
15	Yardım derneklerine güvenmediğim için yardım yapmıyorum.						
16	Yoksulluk yalnız devlet politikaları ile biter. Derneklere ihtiyaç yoktur						
17	Yoksullukla mücadele Devletin görevi olduğu için yoksullara, derneklere yardım yapmıyorum						
18	Yardım dernekleri ve devlet kurumları arasında işbirliği olmalıdır.						
19	İnsanların yardım duyguları cemaatler ve tarikatlar tarafından suiistimal edilmektedir.						
20	Yardım dernekleri ihtiyaç sahipleri ile hayırseverler arasında bir köprüdür.						
21	Yardım derneklerine ihtiyaç yoktur hepsi kapatılmalıdır.						
22	Yardım derneklerinin yurtdışı faaliyetleri ülkemiz için faydalıdır.						
23	Yoksullukla mücadelede yardım derneklerinin yetersiz buluyorum.						
24	Yoksullukla mücadele sadece devletin görevidir.						
25	Yardım dernekleri sadece ülkemizde ki yoksullara yardım yapmalıdır.						

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Beyhan Özdemir
Doğum Yeri ve Tarihi : Bala/ANKARA -11.01.1984

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi- Maliye Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi- Maliye ABD
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Meslek
Yüksek Okulu (2012–2013)- (2013–2014)

İletişim

e-posta Adresi : bey-ozdemir@hotmail.com

Tarih : 10.06.2014